

๖๖1.00๖22

๗๖๖๗

๗. 3

สภาพการใช้และความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผน

การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ภาคตะวันออก

ปริญญานิพนธ์

ของ

เรวดี เทพเทวิน

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

มีนาคม 2535

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

180647

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....*เสาวนีย์ เลวลย์*.....ประธาน

(ผศ.ดร.เสาวนีย์ เลวลย์)

.....*เชียรศรี วิวัธสิริ*.....กรรมการ

(รศ.เชียรศรี วิวัธสิริ)

คณะกรรมการสอบ

.....*เสาวนีย์ เลวลย์*.....ประธาน

(ผศ.ดร.เสาวนีย์ เลวลย์)

.....*เชียรศรี วิวัธสิริ*.....กรรมการ

(รศ.เชียรศรี วิวัธสิริ)

.....*ไพฑูรย์ โพธิ์สาร*.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ดร.ไพฑูรย์ โพธิ์สาร)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....*สมพร บัวทอง*.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศ.ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่ ๘ เดือน มีนาคม พ.ศ. 2535

ประกาศขอบคุณ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลือและให้คำแนะนำเป็นอย่างดีจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ เลวลีย์ ประธาน รองศาสตราจารย์เชิยรศรี วิวัธสิริ กรรมการ และ ดร.ไพฑูรย์ โพธิ์สาร กรรมการสอบ ที่ตรวจแก้ไขให้งานนี้ถูกต้อง สมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณกรรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้กรุณาให้ทุนอุดหนุนวิจัยทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดี ขอขอบคุณ ดร.สุเทพ อ่วมเจริญ ที่ให้คำแนะนำในด้านสถิติและการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ขอขอบคุณอาจารย์ทองจุล ชินขาว ที่ให้ความอนุเคราะห์ในด้าน การแปลบทคัดย่อ ผู้ที่จะลืมมิได้คือ คุณสุนทร เทพเทวิน ที่เป็นกำลังใจ และสนับสนุนในทุกด้านโดยตลอดมา รวมทั้งน้อง ๆ และเพื่อนร่วมงานทุกคน

คุณความดีและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอกราบแทบเท้ามอบแต่บิดามารดาอันเป็นที่รักและเคารพยิ่ง

เรวดี เทพเทวิน

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	6
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	7
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	7
	คานิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
	สมมุติฐานในการวิจัย.....	10
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
	การดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน.....	12
	ความหมายของความต้องการ.....	24
	การวางแผน.....	25
	สารสนเทศ.....	31
	โครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก.....	34
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	38
	งานวิจัยต่างประเทศ.....	39
	งานวิจัยภายในประเทศ.....	40
3	วิธีดำเนินการศึกษารวิจัย.....	42
	ประชากร.....	42
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	44

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ.....	45
การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	 50
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	51
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการใช้และความต้องการสารสนเทศ เพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ภาคตะวันออก.....	53
ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผน การศึกษานอกโรงเรียน จำแนกตามลักษณะที่ได้รับการพัฒนา.....	62
ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผน การศึกษานอกโรงเรียน จำแนกตามระยะเวลาในการพัฒนา.....	71
 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	 79
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	79
ความสำคัญของการวิจัย.....	79
สมมุติฐานในการวิจัย.....	80
วิธีดำเนินการวิจัย.....	80
ประชากร.....	80
กลุ่มตัวอย่าง.....	80
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	80
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	81

การวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
สรุปผลการวิจัย.....	81
การอภิปรายผล.....	84
ข้อเสนอแนะ.....	91
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	92
บรรณานุกรม.....	93
ภาคผนวก.....	102
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	103
ภาคผนวก ข หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	105
ภาคผนวก ค เครื่องมือวิจัย.....	107
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	116

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 พื้นที่เป้าหมายการพัฒนาชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก.....	35
2 จำนวนประชากร.....	43
3 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	51
4 สภาพการใช้และความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผน.....	54
5 เปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผน จำแนกตาม ลักษณะที่ได้รับการพัฒนา.....	63
6 เปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผน จำแนกตาม ระยะเวลาในการพัฒนา.....	71

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กระบวนการสารสนเทศเพื่อการบริหาร.....	5
2 ขั้นตอนการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน.....	14
3 การวางแผนการศึกษาโดยการพิจารณาสภาพสังคม.....	23
4 กระบวนการวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับจังหวัด.....	30
5 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลและสารสนเทศ.....	32

บทที่ 1

บทนำ

"การรู้หนังสือเป็นความจำเป็นสำหรับทุกชาติที่กำลังพัฒนา ตลอดจนเป็นกิจกรรมที่ต้องร่วมมือกันส่งเสริมให้บรรลุผลให้ได้ ถ้าปราศจากพื้นฐานการรู้หนังสือของประชาชนในประเทศแล้ว ความพยายามในการดำเนินการพัฒนาต่าง ๆ คงไร้ผล การรู้หนังสือเป็นส่วนหนึ่งของวิธีการที่จะนำไปสู่จุดมุ่งหมายอันสูงสุดนั่นคือ ทำให้มนุษยชาติเกิดความสมบูรณ์สูงสุดมีการพัฒนาที่เกิดขึ้นพร้อมกันไปอย่างสมดุลย์ระหว่างมนุษย์ ธรรมชาติและสังคม" (สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. 2533)

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความจริงทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นความจริงทางเศรษฐกิจการเมือง และสังคมย่อมขึ้นกับองค์ประกอบพื้นฐานที่มาจากการศึกษา อันจะชักนำให้เกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ดังแนวพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีข้างต้น ดังนั้นความคิดที่จะพัฒนาการศึกษาให้การจัดการศึกษาได้ผลดีมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสอดคล้องกับ ความเปลี่ยนแปลงของสังคมได้นั้น จำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อการศึกษา โดยเฉพาะการวางแผน การศึกษา อันเนื่องมาจากปัจจุบันทรัพยากรของประเทศมีจำนวนจำกัดจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยการวางแผนที่รอบคอบการวางแผนเป็นกระบวนการที่สำคัญและจำเป็นในระบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพสูง (อุทัย บุญประเสริฐ. 2528 : 8) รายละเอียดที่แสดงไว้ในแผนจะเป็นเค้าโครงของสิ่งที่คาดว่าจะต้องปฏิบัติในอนาคต เป็นกิจกรรมที่คาดหวังว่าจะต้องปฏิบัติ ซึ่งเป็นผลจากการค้นหาและกำหนดวิธีทำงานในอนาคตเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้โดยใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้เกิดประโยชน์สูงสุด

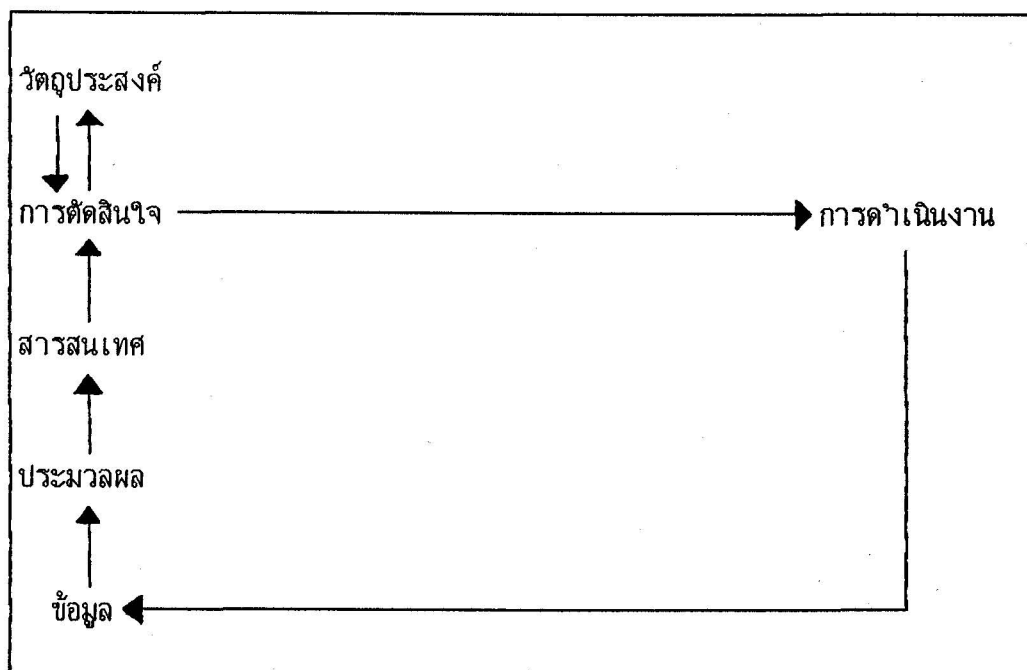
การวางแผนทางการศึกษาได้เริ่มต้นกันอย่างจริงจัง เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2498 - 2499 (Ruliffon. 1968 : 12) ประเทศไทยได้วางแผนพัฒนาการศึกษาโดยจัดเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 ในช่วงแรก แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504 - 2509) และฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514) หน่วยราชการส่วนกลางเป็นผู้วางนโยบายและทำแผนงานหลัก ส่วนการดำเนินงานตามแผนงาน - งาน - โครงการต่างๆแจ้งให้หน่วยราชการในส่วนภูมิภาคเป็นผู้ปฏิบัติ ต่อมาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519) ได้นำแนวคิดการวางแผนการศึกษาระดับจังหวัดในส่วนภูมิภาคมาใช้ ปรากฏว่าประสบอุปสรรคปัญหาหลายประการ เช่น ความต้องการที่ส่วนภูมิภาคระบุไว้มากเกินกว่าที่ส่วนกลางจะรับได้ เมื่อทำการประสานแผนก็มีปัญหาคงกันได้ง่าย การวางแผนจึงกลับใช้วิธีการวางแผนจากส่วนกลาง (Top Down) ตามเดิมโดยมีการกำหนดนโยบายเป้าหมายและแนวทางในการพัฒนาการศึกษาระดับชาติขึ้นก่อนแล้วกระจายออกเป็นระดับต่าง ๆ เช่น เขตการศึกษาจังหวัดหรือสถานศึกษา วิธีการนี้แม้จะสะดวกในการจัดทำแผนแต่ก็มีปัญหาในด้านการปฏิบัติโดยเฉพาะในแง่ของแผนจากการวางแผนกล่าวคือ การศึกษาไม่กระจายออกไปตามสัดส่วนของการกระจายของประชากร (ปัญหิตี ฤศลสถาพร. 2526 : 7 - 8)

ในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) รัฐบาลได้เริ่มให้ความสำคัญต่อการวางแผนจากส่วนภูมิภาค (Bottom Up) มากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งการวางแผนเพื่อพัฒนาชนบท ลักษณะการวางแผนตามแนวของการพัฒนาชนบทจะยึดงานของสี่กระทรวงหลักก่อน คือ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงศึกษาธิการ มีการกำหนดขอบเขตหน้าที่ และกลไกการวางแผนระหว่างส่วนกลางได้แก่ คณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ กระทรวงและกรม กับส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น ได้แก่ จังหวัด อำเภอ ตำบลและหมู่บ้าน แตกต่างกันไปตามลักษณะและประเภทของหน่วยงาน แต่ประสานสัมพันธ์และรับช่วงซึ่งกันและกันทั้งนี้โดยมี

จังหวัดเป็นจุดเชื่อม ดังนั้นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการศึกษาในระดับจังหวัดจะมีภารกิจเกี่ยวกับการวางแผนการศึกษาอย่างแนบแน่น (ประมวล เสนาฤทธิ. 2526 : 8 - 9)

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เป็นหน่วยงานระดับจังหวัดสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในระดับจังหวัด เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผน ก็จะวางแผนการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนโดยผู้วางแผนจะนำสารสนเทศต่าง ๆ มาสัมพันธ์กันเพื่อพิจารณาทางเลือกในการจัดการศึกษา (สุเทพ อ่วมเจริญ. 2534 : 33) ซึ่งจะมีส่วนเสริมให้การวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนประสบความสำเร็จสนองแนวความคิดที่ว่า กระทรวงศึกษาธิการจะพัฒนามาถึงยุคที่เพิ่มขีดการกระจายอำนาจ การบริหาร เสริมความเสมอภาคในคุณภาพของชีวิตและการศึกษาดังนั้นการวางแผนในอนาคตจะเป็นลักษณะการวางแผนจากเบื้องล่าง (Bottom Up) ที่หน่วยงานในระดับจังหวัดจะต้องมีระบบสารสนเทศที่ดี จนสามารถเสนอแผนงานโครงการขึ้นมา ให้กระทรวงพิจารณาภายในกรอบของนโยบาย หรือกรอบแผนพัฒนาการศึกษาของชาติ และกระทรวงจะมีระบบสารสนเทศที่ดีรองรับให้เห็นภาพปัญหาความจำเป็นของทุกจุดในประเทศจนสามารถตัดสินใจอนุมัติแผนงาน โครงการได้ตรงกับความจริงและจัดงบประมาณตามแผนงานงานที่นำเสนอมานั้น (เรือง เจริญชัย. 2532 : 25 - 29) ซึ่งแนวความคิดดังกล่าวสอดคล้องกับแนวความคิดของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนที่เห็นความสำคัญของการศึกษาต่อการพัฒนาประเทศ จึงได้มีการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการศึกษาขึ้น เพื่อช่วยให้การวางแผนการศึกษาสัมพันธ์สอดคล้องกันกับการวางแผนพัฒนาประเทศ และได้มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานและปฏิบัติการของระบบสารสนเทศเพื่อการศึกษาขึ้นในปี พ.ศ. 2526 ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการรวบรวมข้อมูลทางการศึกษาและเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสำหรับวางแผนและพัฒนการศึกษา (กองสารสนเทศ. 2532 : 1) ดังนั้น การวางแผนในยุคปัจจุบันจึงมีความเกี่ยวข้องกับระบบสารสนเทศเช่นระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา (Education Management Information System; EMIS) โดยสารสนเทศ (Information) นับเป็น

องค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญต่อการบริหารงานในยุคข่าวสารข้อมูล (Information Society) ดังที่ บุญชนะ อิตถากร (2533 : 6 - 13) กล่าวว่าส่วนประกอบของการบริหารที่สำคัญ ได้แก่ บุคคล เงินเครื่องจักร วัสดุและสารสนเทศ สารสนเทศต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสารสนเทศเกี่ยวกับบุคคล สารสนเทศเกี่ยวกับการเงิน หรือสารสนเทศเกี่ยวกับวัสดุย่อมมีคุณค่าที่ผู้บริหารจะนำไปใช้ในการวางแผน การจัดองค์การ และการควบคุม เกี่ยวกับการบริหารในเรื่องนี้ ตามลำดับ ผู้บริหารที่มีความสามารถ ย่อมจะรู้จักนำสารสนเทศมาศึกษาและกลั่นกรองแล้วจึงนำไปใช้ในการวางแผน จัดระเบียบและควบคุม กิจการขององค์การของตน เพื่อให้ได้ประสิทธิภาพสูงสุด จึงอาจกล่าวได้ว่า สารสนเทศมีอิทธิพลต่อการบริหาร ซึ่งผู้บริหารจะต้องรู้จักใช้สารสนเทศให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ตั้งแต่ขึ้นกำหนดเป้าหมาย การวางแผนการตัดสินใจ การจัดองค์การ การบริหารบุคคล การอำนวยความสะดวกและการควบคุมงาน การบริหารจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับสารสนเทศที่ผู้บริหารใช้ในการตัดสินใจ การบริหารงานที่ดีส่วนหนึ่งจึงขึ้นอยู่กับคุณภาพของสารสนเทศ (ไกรวิชิต ดันติเมธ. 2532 : 8 - 2) ถ้าสารสนเทศไม่ถูกต้องหรือล้าสมัยจะทำให้การตัดสินใจในงานบริหารผิดพลาดได้ สารสนเทศจึงมีความสำคัญต่อการบริหาร ดังกล่าวแล้วข้างต้นและอาจสรุปเป็นแผนภูมิกระบวนการสารสนเทศเพื่อการบริหารได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กระบวนการสารสนเทศเพื่อการบริหาร

(ที่มา : ศรีจันทร์ ช่างวัฒนชัย. การเก็บและเรียกใช้สารสนเทศ. 2533 : 4)

จากภาพประกอบ 1 ผู้บริหารมีความจำเป็นต้องมีสารสนเทศที่ถูกต้อง ตรงความต้องการ และทันต่อเหตุการณ์ เพื่อประกอบการตัดสินใจดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการบริหารงาน ผู้บริหารได้สารสนเทศต่าง ๆ จากการประมวลผลข้อมูลที่เป็นผลจากการดำเนินงานผู้บริหารสามารถใช้ประโยชน์จากสารสนเทศในการควบคุมให้องค์การดำเนินไปในแนวทางที่ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ ในการวางแผนจัดการศึกษานอกโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสารสนเทศ เพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในเขตพื้นที่การพัฒนาเพื่อการอุตสาหกรรมเนื่องจากประเทศไทยกำลังพัฒนาประเทศไปสู่ความเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (New Industrial Country, NIC) มีการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกใช้เป็นพื้นที่

เพื่อการอุตสาหกรรม และมีโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลภาคใต้ ตลอดจนโครงการ นิคมอุตสาหกรรมต่าง ๆ การพัฒนานี้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย ประการหนึ่ง คือ การเปลี่ยนแปลงสภาพจากสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมอุตสาหกรรม และบริการ (สีลาภรณ์ นาคทรพ. 2532 : 3 - 11) การวางแผนเพื่อจัดการศึกษานอกโรงเรียน จึงต้องมีการ ปรับเปลี่ยนไป เพื่อสนองตอบต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยสภาพการใช้ และความต้องการสารสนเทศ เพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ในพื้นที่ความรับผิดชอบของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากเป็นพื้นที่แห่งแรกที่ทำให้การ-พัฒนาประเทศเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก จากสังคมชนบท ภาคเกษตรกรรม เป็นสังคม-เมือง ภาคอุตสาหกรรม และกำลังจะขยายออกไปตามแผนพัฒนาที่วางไว้

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องทำการศึกษาว่าในปัจจุบันศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้นำสารสนเทศใดมาใช้อย่างไร และต้องการใช้สารสนเทศอีกบ้างหรือ กล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่าเป็นการศึกษาสภาพการใช้และความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในเขตการศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งนี้เพื่อนำผล การวิจัยเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาระบบสารสนเทศ เพื่อ การบริหารและการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้สารสนเทศเพื่อการวางแผนของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัด ในเขตความรับผิดชอบของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษาความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ในเขตความรับผิดชอบของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนของศูนย์การศึกษานอก-โรงเรียนจังหวัด จำแนกตามลักษณะที่ได้รับการพัฒนาและระยะเวลาในการพัฒนา

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาพัฒนาระบบสารสนเทศ เพื่อการบริหารและการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อจัดการศึกษาสนองความต้องการของผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายให้ได้ผลดีที่สุด ภายใต้ความจำกัดของทรัพยากรและสภาพแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของสังคมสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งความสำเร็จและการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นสำคัญ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะดำเนินการเฉพาะพื้นที่ภายในเขตความรับผิดชอบของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด 8 จังหวัด คือ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดตราด จังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดระยองและจังหวัดสมุทรปราการ

2. สารสนเทศในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นสารสนเทศเพื่อการวางแผนเท่านั้น ประกอบด้วยสารสนเทศ 4 ด้าน คือ ด้านนิเวศวิทยา ด้านประชากร ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ

3. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นผู้บริหารและผู้บริหารงานวางแผนของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในเขตการศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 8 จังหวัด คือ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดตราด จังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดสมุทรปราการ รวมจำนวน 88 คน เนื่องจาก ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจำนวนไม่มาก ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาจากประชากรทั้งหมด

4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวแปรอิสระ จำแนกเป็น

4.1.1 ลักษณะที่ได้รับการพัฒนา จำแนกเป็น

4.1.1.1 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่มีพื้นที่ความรับผิดชอบอยู่ในเขตโครงการการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก ประกอบด้วย จังหวัด ฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี และจังหวัดระยอง รวม 3 จังหวัด

4.1.1.2 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่มีพื้นที่ความรับผิดชอบอยู่นอกเขตโครงการการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก ประกอบด้วย จังหวัดจันทบุรี จังหวัดตราด จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดนครนายก และจังหวัดสมุทรปราการ รวม 5 จังหวัด

4.1.2 ระยะเวลาในการพัฒนา จำแนกเป็น

4.1.2.1 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่มีพื้นที่ความรับผิดชอบอยู่ในโครงการการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก ตั้งแต่ก่อนปีพุทธศักราช 2530 ประกอบด้วยจังหวัดชลบุรี และจังหวัดระยอง รวม 2 จังหวัด

4.1.2.2 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่มีพื้นที่ความรับผิดชอบอยู่ในโครงการการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2530 คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา รวม 1 จังหวัด

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการใช้และความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดของผู้บริหารและผู้นปฏิบัติงานวางแผนในด้านนิเวศวิทยา ด้านประชากร ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. ข้อมูล (Data) หมายถึง ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่อาจเป็นตัวเลขหรือข้อความก็ได้ที่ ให้สภาพที่แท้จริงในเรื่องนั้น ๆ ลักษณะของข้อมูลจะเป็นข้อเท็จจริงที่ไม่ถูกปรุงแต่ง ถ้าข้อมูล ผิดไปจากความเป็นจริง ผู้ที่อ่านหรือตีความข้อมูลก็จะได้ความหมายที่ไม่ใช่สภาพที่แท้จริง ตัว- อย่างข้อเท็จจริงในรูปตัวเลขได้แก่ จำนวน ปริมาณ ระยะทาง น้ำหนัก ส่วนสูง เป็นต้น
2. สารสนเทศ (Information) หมายถึง ข้อมูลที่ได้ผ่านกระบวนการประมวลผล เพื่อให้อยู่ในสภาพที่มีความหมายและสามารถนำไปกระทำกิจกรรมใด ๆ โดยเฉพาะได้
3. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และผู้ช่วย- ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดสายวิชาการ
4. ผู้ปฏิบัติงานวางแผน หมายถึง หัวหน้าฝ่ายหรือผู้ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่จัด ทำโครงการการศึกษานอกโรงเรียนของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด
5. สารสนเทศเพื่อการวางแผน หมายถึง ความรู้ที่ได้ประมวลมาแล้วสำหรับผู้ปฏิบัติ งานเพื่อนำไปใช้ในการจัดทำโครงการ หรือแผนงานการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ประกอบ ด้วยสารสนเทศ 4 ด้าน คือ ด้านนิเวศวิทยา ด้านประชากร ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ
6. สภาพการใช้สารสนเทศ หมายถึง การประเมินค่าระดับการได้ใช้สารสนเทศที่ เป็นอยู่ในปัจจุบัน ตามทัศนะของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ในปัจจุบัน
7. ความต้องการสารสนเทศ หมายถึง การประเมินค่าระดับความคาดหวังที่จะได้ ใช้สารสนเทศตามทัศนะของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด
8. ลักษณะที่ได้รับการพัฒนา หมายถึง การจัดประเภทของศูนย์การศึกษานอก- โรงเรียนจังหวัดตามพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก (The Eastern Seaboard Development Programme) ซึ่งจำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่มีพื้นที่ความรับผิดชอบอยู่ในเขตโครงการการพัฒนาประกอบด้วยจังหวัด ฉะเชิงเทรา, ชลบุรี และระยอง 2) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่มีพื้นที่ความรับผิดชอบอยู่นอกเขตโครงการพัฒนา ประกอบด้วยจังหวัดจันทบุรี จังหวัดตราด จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดนครนายก และจังหวัดสมุทรปราการ

9. ระยะเวลาในการพัฒนา หมายถึง การจัดประเภทของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดตามระยะเวลาที่ใช้แผนงานโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก จำแนกเป็น 2 ประเภท คือ 1) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่มีพื้นที่ความรับผิดชอบอยู่ในโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกก่อนปีพุทธศักราช 2530 ได้แก่จังหวัดชลบุรี และระยอง และ 2) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่มีพื้นที่ความรับผิดชอบอยู่ในโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2530 คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา

10. ภาคตะวันออก หมายถึง พื้นที่ความรับผิดชอบของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออก ประกอบด้วย 8 จังหวัด คือจังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดจันทบุรี จังหวัดชลบุรี จังหวัดตราด จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดนครนายก จังหวัดระยอง และจังหวัดสมุทรปราการ

สมมติฐานในการวิจัย

ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ในประเด็นเกี่ยวกับศูนย์ฯ จังหวัดที่มีช่วงระยะและลักษณะที่ได้รับการพัฒนาต่างกัน มีความต้องการสารสนเทศแตกต่างกันดังนี้

1. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่มีลักษณะที่ได้รับการพัฒนาต่างกันมีความต้องการสารสนเทศด้านนิเวศวิทยาต่างกัน
2. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่มีลักษณะที่ได้รับการพัฒนาต่างกันมีความต้องการสารสนเทศด้านประชากรต่างกัน
3. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่มีลักษณะที่ได้รับการพัฒนาต่างกันมีความต้องการสารสนเทศด้านสังคมและวัฒนธรรมต่างกัน

4. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่มีลักษณะที่ได้รับการพัฒนาต่างกัันมีความต้อง
การสารสนเทศด้านเศรษฐกิจต่างกััน

5. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่มีระยะเวลาในการพัฒนาต่างกัันมีความต้อง
การสารสนเทศด้านนิเวศน์วิทยาต่างกััน

6. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่มีระยะเวลาในการพัฒนาต่างกัันมีความต้อง
การสารสนเทศด้านประชากรต่างกััน

7. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่มีระยะเวลาในการพัฒนาต่างกัันมีความต้อง
การสารสนเทศด้านสังคมและวัฒนธรรมต่างกััน

8. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่มีระยะเวลาในการพัฒนาต่างกัันมีความต้อง
การสารสนเทศด้านเศรษฐกิจต่างกััน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ผู้วิจัยขอเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คือ

1. การดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน
2. ความหมายของความต้องการ
3. การวางแผน
4. สารสนเทศ
5. โครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน

การดำเนินงานกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน เป็นปฏิบัติการที่กระทำกับกลุ่มเป้าหมายที่พลาดโอกาสทางการศึกษาจากระบบโรงเรียน และหรือกับบุคคลที่มีความต้องการศึกษาตลอดชีวิต ดังนั้นลักษณะความต้องการของกลุ่มเป้าหมายการศึกษานอกโรงเรียนจะมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาตามสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจและความรู้สึก ความสนใจ รวมถึงความแตกต่างในด้านสังคม เศรษฐกิจของกลุ่มเป้าหมายเองด้วย ฉะนั้น การพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนที่มีกลุ่มเป้าหมายเฉพาะสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในด้านสังคม เศรษฐกิจ การอาชีพความสนใจ เป็นต้น จึงต้องทำให้หลากหลายและมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมอยู่ตลอดเวลา การมีแบบแผนกิจกรรมเดียว ขั้นตอนการปฏิบัติดำเนินการจัดการเรียนการสอนแบบเดียว ไม่เหมาะสมกับความแตกต่างและความเปลี่ยนแปลงของกลุ่มเป้าหมาย สภาพแวดล้อมด้านต่าง ๆ ของกลุ่มเป้าหมาย รูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ขั้นตอนการดำเนินงานจะต้องมีความหลากหลาย และมีความยืดหยุ่นที่สามารถปรับเปลี่ยนให้

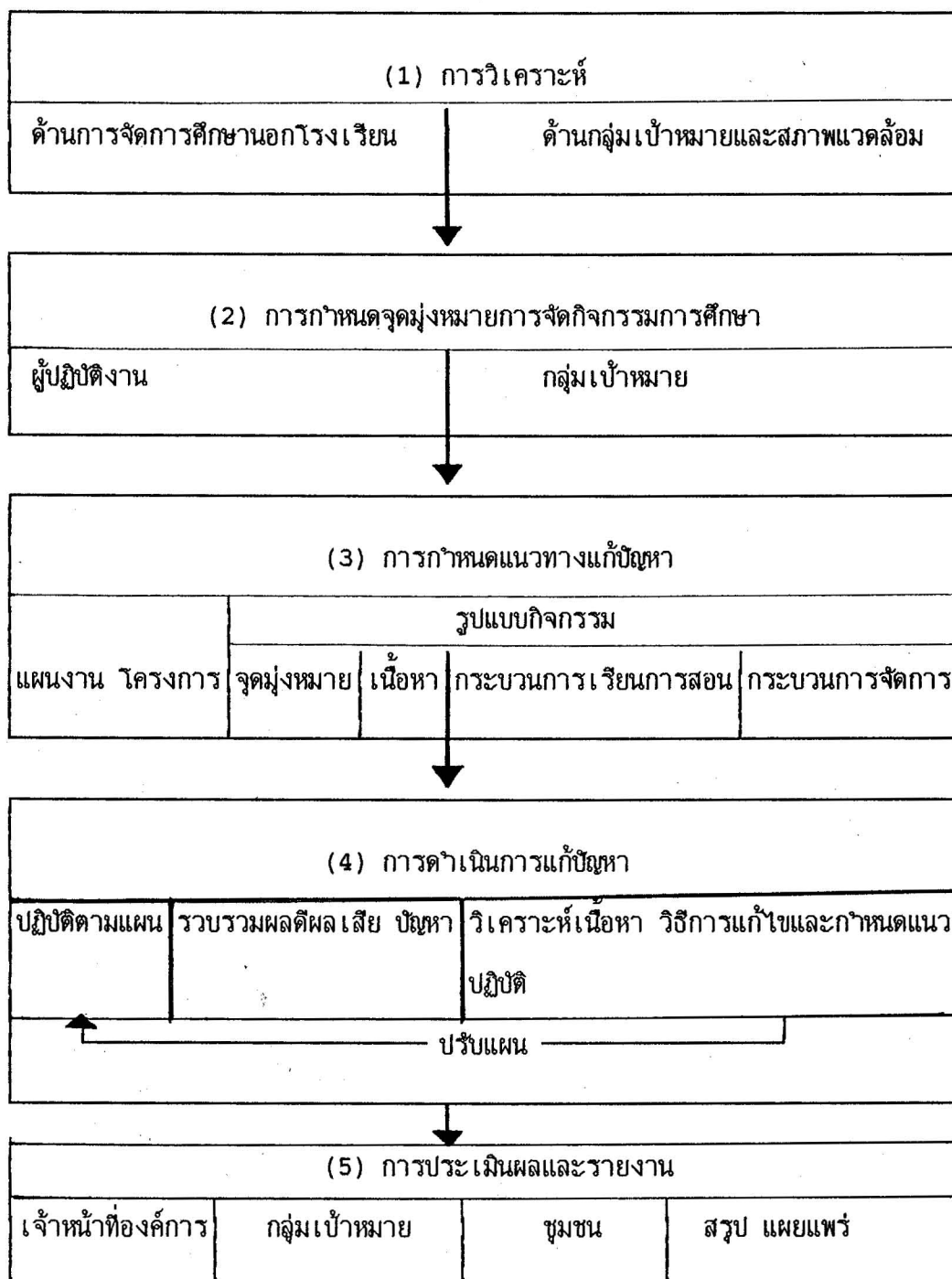
สนองความต้องการที่เปลี่ยนแปลงได้ นั่นคือ กระบวนการพิจารณาความต้องการ การกำหนด จุดมุ่งหมาย และการจัดการเกี่ยวกับกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน รวมถึงกลไกการปฏิบัติงานทุก ๆ ส่วน จะต้องใช้กระบวนการปรับเปลี่ยนที่เหมาะสมในลักษณะปฏิบัติไปวิเคราะห์ปัญหา และเลือกสรรวิธีการแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติการแก้ปัญหา เป็นวัฏจักรอยู่ตลอดเวลา การเลือกสรรกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงเป็นระบบนี้ มาประยุกต์ใช้ได้ คือ กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติ (Action Research) ซึ่งประยุกต์ขั้นตอนเป็น 5 ขั้นตอน ดำเนินการตามแบบจำลองกระบวนการดังภาพประกอบ 2

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ปัญหา เป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการจัดบริการ กิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ประกอบด้วย

1.1 การวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับสภาพการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งได้จัดบริการกิจกรรมอะไรบ้างในพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการเป็นอย่างไร มีผลดีและข้อบกพร่องในตัวกิจกรรม ขั้นตอน และวิธีการดำเนินการและผลที่เกิดกับกลุ่มเป้าหมายอะไรบ้าง รวมถึงสภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเองในทางปฏิบัติจริง

1.2 วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับสภาพกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่จัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน มีลักษณะทางประชากร สังคม เศรษฐกิจและอาชีพเป็นอย่างไร ขนาดกลุ่มเป้าหมาย ตลอดถึงองค์ประกอบภายในตัวของกลุ่มเป้าหมายในด้านความสนใจ ความต้องการทางการศึกษา แบบแผนการเรียนรู้ การใช้เวลาว่าง และสาเหตุการเข้าและไม่เข้ารับบริการการศึกษา เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมายการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน การวิเคราะห์ปัญหาการทำงานของเจ้าหน้าที่ทางการศึกษาและของกลุ่มเป้าหมาย จะทำให้ทราบประเด็นปัญหาที่จะนำไปพิจารณาหาทางแก้ไขต่อไป โดยการกำหนดจุดมุ่งหมายของการแก้ปัญหา ประกอบด้วย

ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน

2.1 กำหนดจุดมุ่งหมายด้านพัฒนาเจ้าหน้าที่ผู้จัดการศึกษา ในด้านคุณสมบัติของผู้ปฏิบัติงาน ความสามารถในการด้านความรู้และทักษะการจัดการศึกษานอกโรงเรียนและกระบวนการวิธีการพัฒนาโครงการกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน

2.2 กำหนดจุดมุ่งหมายด้านพัฒนากลุ่มเป้าหมายในด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ลดจนการเกิดหรือมีความรู้ ทักษะความสามารถต่าง ๆ จากการใช้กระบวนการทางการศึกษานอกโรงเรียน จัดการศึกษาให้แก่กลุ่มเป้าหมายเหล่านั้น

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดแนวทางแก้ปัญหา เป็นการเสนอแนะกิจกรรมการศึกษาที่จำเป็น ซึ่งจะต้องดำเนินการให้กลุ่มเป้าหมายมารับบริการ ประกอบด้วย

3.1 การกำหนดแผนงาน โครงการหรือกิจกรรม เป็นการเลือกและจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนมาใช้ในการจัดบริการการศึกษาแก่กลุ่มเป้าหมายอย่างเป็นขั้นตอน ตามลำดับ จนคาดว่าจะเกิดผลตามจุดมุ่งหมาย

3.2 การกำหนดและพัฒนาารูปแบบกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนเป็นการพิจารณาเลือกสรร และหรือพัฒนากิจกรรมทางการศึกษานอกโรงเรียนที่จะนำไปบริการแก่กลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้เกิดผลดีแก่เป้าหมายตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ องค์ประกอบของรูปแบบกิจกรรม ได้แก่

- จุดมุ่งหมายกิจกรรม เพื่อให้เกิดผลอะไรกับกลุ่มเป้าหมาย
- เนื้อหา บรรจุเนื้อหาที่จะใช้เพื่อให้เกิดผลเป้าหมาย และบรรจุจุดมุ่งหมาย

ของกิจกรรม

- กระบวนการเรียนการสอน เลือกสรรแผน ประสบการณ์ วิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา

- กระบวนการจัดการ กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานกิจกรรมตั้งแต่เริ่มต้นจน

จบสิ้น

ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินการแก้ปัญหานำรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนไปปฏิบัติตาม
แผนงาน/โครงการที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย

- 4.1 การปฏิบัติตามแผน ลงมือปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ และให้สนับสนุนทรัพยากร
ทางการศึกษาต่าง ๆ ตามช่วงเวลาที่ได้ระบุไว้ในแผนปฏิบัติงาน/โครงการ
 - 4.2 การรวบรวมผลดี/ผลเสีย และปัญหาทุก ๆ ขั้นตอนการปฏิบัติที่ได้ดำเนินการไปจะมี
การรวบรวมจดบันทึกผลที่เกิดขึ้นไว้เป็นหลักฐานอย่างชัดเจน โดยผู้ปฏิบัติทั้งที่เป็นตัวผู้สอน
เจ้าหน้าที่ผู้จัด และเจ้าหน้าที่ผู้ทำการนิเทศติดตามผล
 - 4.3 วิเคราะห์เพื่อหาวิธีการแก้ไขปัญหาและกำหนดเป็นแนวปฏิบัติ ผลจากการปฏิบัติที่
เป็นไปตามแผน/โครงการ และขั้นตอนการดำเนินงานจะนำมากำหนดผลสรุป เพื่อใช้เป็นแนว
ทางปฏิบัติงานต่อไป ส่วนผลเสียหรือข้อบกพร่อง ตลอดจนปัญหาที่เกิดขึ้นจะถูกนำมาพิจารณา
สาเหตุและกำหนดวิธีการแก้ไขต่อไป
- แนวทางและวิธีการแก้ไขที่ได้วิเคราะห์ขึ้นใหม่ ตลอดจนแนวปฏิบัติที่เกิดผลดีจะนำไป
ใช้ในการปรับแผน/โครงการที่จะต้องปฏิบัติในขั้นตอนต่อไป จนเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมการ
ศึกษานอกโรงเรียนนั้น

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลและรายงาน ประกอบด้วย

- 5.1 การประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมในด้านการพัฒนาตัวเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ
งานและกระบวนการทำงานขององค์กรที่จัดและส่วนร่วมในการจัด
 - การเปลี่ยนแปลงของกลุ่มเป้าหมายในด้านความรู้ ความสนใจ ทักษะอาชีพและ
การนำไปใช้ประโยชน์
 - ผลกระทบต่อชุมชนอื่นเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ใน
ด้านพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจของชุมชน

5.2 การสรุปผลการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนและเผยแพร่รูปแบบการจัดกิจกรรม ซึ่งกระทำโดยกระบวนการกลุ่มของนักประเมินผล ภายในและจากนักประเมินผลภายนอก

จากขั้นตอนการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน เมื่อพิจารณาในส่วนเฉพาะขั้นตอนของการวางแผน ประกอบด้วย สามขั้นตอนแรก เป็นการวางแผนการศึกษาที่ทำให้การศึกษาเป็นการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม เป็นการศึกษาที่ช่วยทำให้ประชาชนในท้องถิ่นพึ่งพาตนเองได้ในสภาพสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงทางสังคม จึงมีความเกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียนอย่างมาก และเป็นสิ่งที่นักวางแผนจะต้องพิจารณา ฉะนั้นจะเป็นเช่นในอดีตที่การวางแผนการศึกษามักถูกวิจารณ์ว่า เป็นการใช้อำนาจและข้อมูลของผู้บริหาร ทำให้การวางแผนมีลักษณะจากเบื้องบนลงมา (Top down planning) และมีลักษณะไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง นักวางแผนการศึกษาจึงควรระมัดระวังให้มีความสมดุล คือ จะต้องคำนึงถึงนโยบายของระดับการบริหาร พร้อมกันนั้นก็จะต้องคำนึงถึงข้อมูลจากระดับล่างอันได้แก่ ชุมชนและระดับปฏิบัติการประกอบกันด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ควรให้ความสำคัญแก่ข้อมูลจากระดับล่างเป็นพิเศษ เพื่อให้การวางแผนมีลักษณะ จากเบื้องล่างขึ้นไป (Bottom-up planning)

การวางแผนจากเบื้องล่างขึ้นไป (Bottom-up) เป็นการพิจารณาว่าการวางแผนเพื่อพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพภายในของระบบการศึกษาเพียงอย่างเดียวนี้ไม่เพียงพอ เนื่องจากระบบการศึกษาเป็นระบบย่อยระบบหนึ่งของสังคม ดังนั้นระบบการศึกษาจะมีส่วนสัมพันธ์กับระบบอื่น ๆ ในสังคมอันได้แก่ เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ศาสนา และการเมือง ฯลฯ การวางแผนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบการศึกษา จะส่งผลกระทบต่อปัจจัยอื่น ๆ ในสังคม ในขณะที่ตัวกันเองก็ประกอบหรือปัจจัยอื่น ๆ ในสังคม จะมีส่วนช่วยในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงในการศึกษา ดังนั้น การวางแผนการศึกษาจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยหรือองค์ประกอบอื่น ๆ ที่จะส่งผลต่อการศึกษารับหรือได้รับผลกระทบจากการศึกษาคด้วย ดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. ม.ป.ป.: 10 - 13)

ด้านประชากร เนื่องจากการจัดการศึกษาเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชากร ผู้วางแผนจะต้องทราบว่าระบบการศึกษาสามารถให้บริการประชากรในวัยเรียนระดับต่าง ๆ ได้เท่าใด และจัดให้ใครบ้าง นักวางแผนจึงต้องเข้าใจเกี่ยวกับขนาดของประชากร อายุ เพศ และการกระจายของประชากรตามพื้นที่ต่าง ๆ นอกจากนี้จะต้องทราบการเปลี่ยนแปลงของประชากร คือ การขยายตัวหรือการเพิ่ม-ลดของประชากรเพื่อให้สามารถคาดคะเนจำนวนประชากรในอนาคต ซึ่งจะเป็นจำนวนนักเรียนที่จะเข้ารับบริการด้านการศึกษา และถ้าวางแผนการศึกษาในระดับจุลภาคหรือในระดับจังหวัดจะต้องศึกษาถึงการเคลื่อนย้าย ทั้งการย้ายเข้าและย้ายออกของประชากรในเขตนั้น ๆ ด้วย เพื่อจะได้คาดคะเนปริมาณประชากรที่จะเข้ารับบริการในเขต ๆ นั้นได้ถูกต้องนอกจากนี้ถ้าได้มีการศึกษาถึงความมุ่งหวังของประชากรที่มึ่ต่อการศึกษา จะช่วยให้นักวางแผนการศึกษาสามารถคาดคะเนถึงความต้องการทางการศึกษาของประชากรได้ถูกต้องยิ่งขึ้น

ด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยทางเศรษฐกิจประการแรกได้แก่ การนำทรัพยากรมาใช้เพื่อดำเนินการจัดการศึกษาให้บรรลุจุดหมายที่วางไว้ เป็นการมองในแง่ที่ว่าการศึกษาเป็นการลงทุนชนิดหนึ่งเช่นกัน ในการเสนอของงบประมาณจากรัฐบาลนั้นจะต้องชี้แจงได้ในประเด็นหลักๆ ที่สำคัญ เช่น การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างไร การศึกษาได้ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพหรือประสิทธิผลหรือไม่ ประการต่อมาการศึกษาามีบทบาทสำคัญในการผลิตกำลังคนที่มีความสามารถ ซึ่งหมายถึงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั่นเอง ให้ออกมาสู่ตลาดแรงงานและมึ่งานทำ การศึกษาจะช่วยเลือกสรรและจำแนกประชากรออกมาเพื่อทำงานแต่ละประเภท ในแง่นี้การศึกษาจึงมีส่วนสัมพันธ์กับกำลังคนหรือการจ้างงาน แม้ว่าการศึกษาจะเป็นตัวจักรสำคัญที่จะผลิตผู้สำเร็จออกมาแล้วให้มีการจ้างงาน หรือให้ผู้สำเร็จออกมามีงานทำทุกคน แต่ว่าในบางครั้งก็มีความไม่สมดุลระหว่างผู้สำเร็จและการจ้างงาน กล่าวคือ การศึกษาอาจผลิตกำลังคนในสาขาที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการทางเศรษฐกิจ หรือผลิตกำลังคนมากเกินไปเกินความต้องการในบางสาขาและไม่

เพียงพอในบางสาขา การแก้ไขความไม่สมดุล คือ ประมาณการความต้องการกำลังคนก่อนจากนั้นนักวางแผนการศึกษาจึงวางแผนกำหนดผู้สำเร็จการศึกษาแม้ว่าจะมีการประสานงานกันระหว่างผู้วางแผนการศึกษากับผู้วางแผนด้านเศรษฐกิจ ก็ยังพบว่าเศรษฐกิจของชาติไม่สามารถเร่งขยายได้ ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาไม่มีงานทำหรือว่างงานและการศึกษาโดยลำพังไม่อาจสร้างงานหรือโอกาสในการทำงานได้ เพราะการสร้างงานเกี่ยวเนื่องกับเศรษฐกิจของประเทศเป็นส่วนรวม อย่างไรก็ตามการศึกษามีส่วนทำให้การว่างงานประจักษ์ชัดเจนนมากขึ้นหรือมีส่วนเพิ่มปัญหาการว่างงาน แก้ปัญหาหรือลดการว่างงานได้ ดังนั้นผู้วางแผนการศึกษาไม่ควรละเลยต่อสภาวะการมีงานทำของประเทศ จึงต้องพยายามประสานเชื่อมโยงระหว่างโลกของการศึกษากับโลกของการทำงานเข้าด้วยกัน

ด้านนิเวศวิทยา ในแง่นิเวศวิทยาที่เกี่ยวกับการศึกษาเน้นสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกันระหว่างสถาบันการศึกษาและชุมชน เช่น การจัดบริการทางการศึกษาจะต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับความสะดวกในการเดินทางมาเรียน เขตบริการการศึกษานั้นสามารถให้บริการนักศึกษาจากหมู่บ้านใดบ้าง สภาพของหมู่บ้านเป็นอย่างไร ตลอดจนการใช้เนื้อที่ในสถานศึกษาเพื่อจัดบริการการเรียนการสอน สภาพทางภูมิศาสตร์ของแต่ละจังหวัด อาเภอตำบล เป็นสิ่งที่นักวางแผนการศึกษาต้องนำมาพิจารณาด้วย (สุภางค์ จันทวนิช 2529:18)

ด้านสังคมและวัฒนธรรม โดยทั่วไปแล้วสังคมจะเป็นผู้กำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายเนื้อหาหลักสูตร ฯลฯ ของระบบการศึกษา ซึ่งมีพื้นฐานมาจากโครงสร้างของสังคม โครงสร้างของระบบการเมือง ระบบเศรษฐกิจ วัฒนธรรม ความเชื่อและค่านิยม ซึ่งมีลักษณะเฉพาะตัวภายในสังคมนั้น ๆ ดังนั้น การจัดการศึกษาไม่ว่าในสังคมรูปแบบใด จะสะท้อนให้เห็นถึงโครงสร้างของสังคมนั้น ๆ ด้วย นักวางแผนการศึกษาซึ่งจะกำหนดเค้าโครงและทางเลือก การวางแผนการศึกษาจะต้องยอมรับโครงสร้างใหญ่ของสังคมตลอดจนอุดมการณ์ทางการเมืองของประเทศเป็นพื้นฐาน แต่ถ้านักวางแผนการศึกษาจะยอมรับเค้าโครงสร้างใหญ่ กล่าวคือ ระบบการเมือง เศรษฐกิจและวัฒนธรรม ตลอดจนความเชื่อค่านิยมต่าง ๆ เป็นตัวกำหนดทิศทางการศึกษา ระบบการศึกษาจะเป็นภาพสะท้อนของ

ระบบย่อยอื่น ๆ ในสังคมเท่านั้น แต่จะไม่เป็นพลังช่วยก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคมวัฒนธรรม คำนึงไปในทางสร้างสรรค์ ด้วยเหตุนี้ผู้ที่ทำหน้าที่วางแผนการศึกษาจะต้องเข้าใจโครงสร้างของ สังคมและระบบย่อยต่าง ๆ ในสังคม เพื่อชี้ให้เห็นความสัมพันธ์และเสนอทางเลือกการจัดการ ศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมได้ถูกต้อง โดยผู้ที่เลือกสรรว่าในส่วนที่จะวางแผนให้ระบบการศึกษา สอดคล้องสนองตอบต่อสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและการเมือง และในส่วนใดที่จะให้ระบบ การศึกษามีพลังที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคมนั้นไปในทิศทางที่ถูกต้องและสร้างสรรค์

ผู้รับผิดชอบวางแผนการศึกษาจะต้องสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการศึกษากับ ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดบทบาทของการศึกษาในการพัฒนาสังคมหรือประเทศเป็น ส่วนรวมได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ มีข้อสังเกตว่าการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เหล่านี้ มิใช่เรื่องง่ายนัก (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. ม.ป.ป. : 13) เพราะมีส่วนสัมพันธ์หลาย ด้านและขอบเขตกว้างขวาง นักวางแผนการศึกษาจะต้องพยายามกำหนดเรื่องที่จะศึกษาและ วิเคราะห์ให้อยู่ในรูปแบบและขอบเขตที่จะนำมาใช้ประโยชน์ได้จริง ๆ มิฉะนั้นแล้วการศึกษาจะ เป็นเรื่องที่กว้างขวางและแยกย่อยมากจนจับประเด็นสำคัญ ๆ มาใช้เพื่อการวางแผนการศึกษา จริง ๆ ไม่ได้

แหล่งข้อมูลที่นักวางแผนการศึกษาควรใช้ในการพิจารณาแนวโน้มของสภาพสังคมมีดังนี้ (สุภางศ์ จันทวานิช 2529 : 39 - 44)

1. นโยบายและแผนแม่บท นโยบายและแผนแม่บทที่นักวางแผนการศึกษาได้แก่ แนว นโยบายของรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาชนบท แผนพัฒนาอำเภอ ฯลฯ ในการศึกษาแผนเหล่านี้ นักวางแผนการศึกษาจะต้องรู้จักใช้ข้อมูลกล่าว คือ นักวางแผนการศึกษาไม่ควรพิจารณาเฉพาะข้อมูลส่วนการศึกษาเท่านั้นแต่จะต้องพิจารณา ข้อมูลอื่น ๆ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสังคม เพื่อให้ได้ภาพของแนวโน้มของสภาพสังคม โดยส่วนรวม แล้วจะได้นำข้อมูลนั้นมาประกอบการวางแผนการศึกษาให้สอดคล้องกันการที่จะ เข้าใจที่มาของปัญหาและแนวโน้มที่ควรเป็นเกี่ยวกับสภาพสังคม

นั้น นักวางแผนการศึกษาจะต้องศึกษาแผนหลายระดับ และศึกษาด้วยความพินิจพิจารณาให้เข้าใจจนชัดเจน มิฉะนั้นแผนหรือโครงการที่กำหนดขึ้นมาก็จะไม่สนองต่อเจตนานโยบายและแผนแม่บท ทำให้ไม่บรรลุผลที่ต้องการ นอกจากการใช้แผนแม่บทในด้านสังคมแผนแม่บททางการศึกษา เช่น นโยบายการศึกษาชาติ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ตลอดจนการประเมินผลแผนแม่บทล้วนเป็นแหล่งข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการวางแผน เพราะการประเมินผลการปฏิบัติตามแผนที่แล้ว ๆ มา ช่วยให้ทราบข้อมูลผิดพลาด

2. ผลการศึกษาวิจัย ในปัจจุบันกิจกรรมวิจัยได้ขยายตัวมากขึ้นทำให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับสภาพสังคมไทยมีมากขึ้น งานวิจัยเหล่านี้มีทั้งในระดับมหภาคและจุลภาค ซึ่งนักวางแผนการศึกษาสามารถนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ (หรือนักวางแผนการศึกษาอาจจะทำการวิจัยเองเพื่อตอบปัญหาที่ตนต้องการโดยตรง) ปกติแหล่งงานวิจัยที่นักวางแผนการศึกษาจะแสวงหาข้อมูลมีแหล่งใหญ่ ๆ คือ สถาบันการศึกษาระดับสูง เช่น มหาวิทยาลัย สถาบันวิจัยและหน่วยงานปฏิบัติที่ทำการวิจัย ได้แก่ กรม กองต่าง ๆ ตลอดจนภาคเอกชน ถึงแม้ว่าจะไม่มีผลการวิจัยที่เฉพาะเจาะจงในระดับจังหวัด แต่ผลการวิจัยในระดับมหภาค เช่น ระดับประเทศหรือระดับภูมิภาค ก็ช่วยให้นักวางแผนการศึกษามองเห็นแนวโน้มของสภาพสังคมได้

3. การพิจารณาสภาพปัจจุบันและปัญหาในความเป็นจริง ข้อมูลสภาพการเปลี่ยนแปลงของชุมชนในระดับจุลภาค นักวางแผน ควรจะต้องรวบรวมข้อมูลบางส่วนด้วยตนเอง การเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นกรรวบรวมอย่างคร่าว ๆ เพื่อแก้ปัญหาปัจจุบัน และปัญหาที่จะช่วยบ่งชี้แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลง เพื่อเป็นข้อมูลของปัจจุบันเฉพาะหน้า แหล่งข้อมูลที่ใช้ได้แก่ สื่อมวลชน ผู้ให้ข้อมูลระดับท้องถิ่น และพฤติกรรมสังคมที่น่าสนใจ (สุภาวงศ์ จันทวานิช 2529 : 41 - 42)

3.1 สื่อมวลชน ได้แก่ หนังสือพิมพ์และรายการวิทยุท้องถิ่น ตลอดจนรูปแบบของสื่อเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เช่น หนังสือพิมพ์ (หนังสือพิมพ์ คือการเปิดวิจฉายภาพยนตร์กลาง-แจ้ง โดยลุ่มผ้าเป็นวง แล้วเก็บเงินค่าผ่านประตูจากผู้เข้าชม นิยมทำในชนบทที่ไม่มี

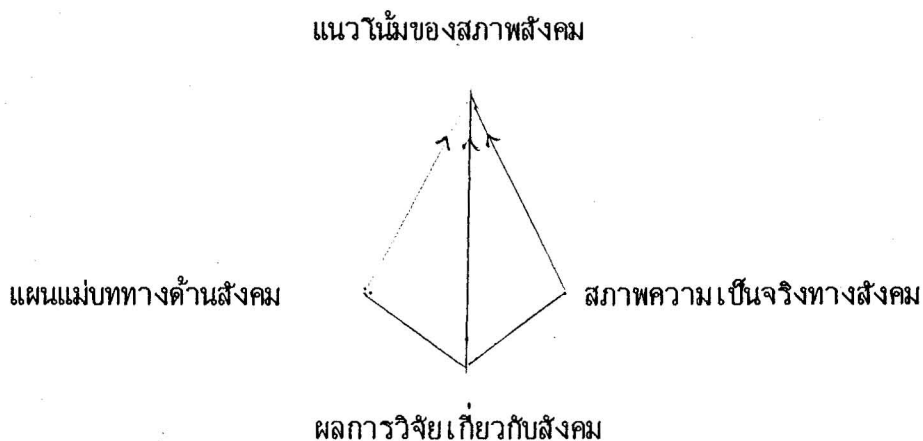
โรงภาพยนตร์และในกรณีที่ผู้จัดฉายต้องการหารายได้โดยตรงจากภาพยนตร์ ไม่ใช่ว่าการฉาย-
ภาพยนตร์เพื่อเรียกผู้ชมมาซื้อสินค้า(เช่นหนังสือขายยา) คนตรีลูกทุ่ง จะช่วยสะท้อนภาพของชุมชน
ถ้าการฉายหนังล๊อมผ้ามีแต่หนังโป๊ หรือหนังสือพิมพ์มีอาชญากรรม ยาเสพติดก็แสดงว่า ชุมชนอยู่
ในสภาพปัญหาเสื่อมโทรม นักวางแผนการศึกษาต้องวางแผนการศึกษาโดยรับรู้ข้อเท็จจริง
เหล่านี้ และหาทางแก้ไข

3.2 ผู้ให้ข้อมูลระดับท้องถิ่น หมายถึง ผู้มีความรู้เกี่ยวกับชุมชนอย่างถ่องแท้
อาจเป็นผู้นำที่เป็นทางการ เช่น กำนัน สมาชิกสภาจังหวัด เจ้าอาวาส หรือผู้นำอย่างไม่เป็น
ทางการ เช่น ผู้อาวุโส ผู้คงแก่เรียน หนาน มหาทิด ครูเดินสอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรีฯ
 ฯลฯ บุคคลเหล่านี้จะให้ข้อมูลจากระดับล่างได้อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยให้การวางแผนมี
ลักษณะจากข้างล่างขึ้นไป โดยปกติผู้ให้ข้อมูลระดับท้องถิ่นมักเป็นผู้ที่ได้ศึกษาติดตามสภาพสังคม
ท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องมานานจนกระทั่งเกิดสภาพหยิ่งรู้ มองเห็นสาเหตุของปัญหาและทางเลือกที่
นำไปสู่การแก้ปัญหา ซึ่งอาจนับเป็นการท้าววิจัยอย่างต่อเนื่องได้ ผู้วางแผนจึงรวบรวมข้อมูลจาก
แหล่งนี้เพื่อให้ได้สภาพสังคมตามความเป็นจริง

3.3 พฤติกรรมสังคมที่น่าสนใจ นักวางแผนอาจรวบรวมข้อมูลได้ด้วยตนเอง โดย
การติดตาม สังเกตและศึกษาพฤติกรรมสังคมที่น่าสนใจ เช่น พฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือพฤติกรรม
ร่วมของกลุ่มคนในชุมชน พฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือการกระทำที่ฝ่าฝืน หรือผิดเพี้ยนไปจากแนว
ประเพณีที่ควรของกลุ่มคน เป็นต้นว่า การหนีโรงเรียน การหนีไปพึ่งอำนาจทางไสยศาสตร์
เช่นขอหวยการติดยาเสพติด และสุรา การพนัน การฉ้อโกง ส่วนพฤติกรรมร่วมคือ พฤติกรรม
ของกลุ่มคน ซึ่งไม่มีแบบแผนที่แน่นอนชัดเจน ไม่อาจทำนายทิศทางได้เกิดขึ้นจากอารมณ์ร่วม
ความคิดเห็นร่วมหรือการโฆษณาชวนเชื่อ เช่น การก่อตัวเป็นฝูงชนบ้าคลั่ง เพื่อมุ่งทำลายล้าง
สิ่งใดสิ่งหนึ่ง การก่อจลาจล ความแตกตื่น ข่าวลือ การประท้วงและการประจามติ การเชื่อ
การโฆษณาชวนเชื่อ ฯลฯ โดยปกติในสังคมระดับชุมชนจะพบพฤติกรรมเหล่านี้อยู่ประปราย แต่
ถ้าเมื่อใดพฤติกรรมเบี่ยงเบน และพฤติกรรมร่วมเกิดขึ้นมาอย่างอมแสดงให้เห็นสภาพระส่ำระสาย
ของสังคมพฤติกรรมเหล่านี้ จึงเหมือนเครื่องวัด

อุดมภูมิของสังคม แสดงอาการเสี้ยวระเบียบของสังคม และจะนำไปสู่สภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในที่สุด พฤติกรรมสังคมดังกล่าวจึงช่วยชี้สภาพแนวโน้มของสังคมได้เป็นอย่างดี

กล่าวโดยสรุปการศึกษาแนวโน้มสภาพสังคม ควรได้มาจากการพิจารณาแผนแม่บทต่าง ๆ ทางสังคม ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับสังคม และสภาพความเป็นจริงทางสังคม เนื้อหาสาระของสภาพสังคมที่ได้จากทั้งสามแหล่งนั้น ย่อมจะต้องเกี่ยวข้องกับสถาบันสังคม หรือระบบย่อยต่าง ๆ ของสังคม คือ สภาพทางนิเวศน์วิทยาและประชากร สภาพทางการเมืองการปกครอง และสภาพทางสังคมวัฒนธรรม นักวางแผนการศึกษาจะนำข้อมูลเกี่ยวกับระบบย่อยเหล่านี้มาประมวลเข้าเพื่อให้เห็นสภาพปัจจุบัน และปัญหาที่ปรากฏขึ้นแล้วลำดับสภาพที่ประมวลแล้วนี้ ไปใช้ในการวางแผนการศึกษา ดังนั้น แหล่งข้อมูลที่นักวางแผนการศึกษาพิจารณา เพื่อให้ทราบแนวโน้มของสังคมจะเป็นดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 การวางแผนการศึกษาโดยการพิจารณาสภาพสังคม

(ที่มา : สุภางค์ จันทวานิช. การศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา. 2529 : 43)

การศึกษาวิเคราะห์แนวโน้มของสภาพสังคมอาจกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่าเป็นการศึกษาวิเคราะห์สภาพของชุมชนนั่นเอง ซึ่งสามารถศึกษาจากข้อมูลของชุมชนแล้วนำข้อมูลมาจัดกระทำเป็นระบบสารสนเทศ เพื่อให้มีความหมายหรือคุณค่าในการตัดสินใจ เมื่อนำข้อมูลหรือสารสนเทศมาวิเคราะห์ ข้อมูลหรือสารสนเทศดังกล่าวจะเป็นตัวชี้สภาพหรือปัญหาของชุมชนนั้น สภาพหรือปัญหาจะนำไปสู่การตั้งวัตถุประสงค์ของการทำแผน/โครงการต่อไป ถ้าผู้ทำหน้าที่วางแผนการศึกษาวางแผนการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมแล้ว ก็มักจะได้รับการสนับสนุน การวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจึงจะต้องมีข้อมูลและสารสนเทศหลาย ๆ ด้าน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน.ป.ป.: 5 - 6) จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า สารสนเทศที่จำเป็นต้องใช้ในการวางแผนของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดจะประกอบด้วยสารสนเทศด้านต่าง ๆ คือ ด้านนิเวศน์วิทยา ด้านประชากร ด้านสังคม และวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ

ความหมายของความต้อการ

เลแกนส์ (Legans. 1964 : 92) กล่าวว่า ความต้อการคือความแตกต่างกันระหว่างสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันกับสภาพที่จะให้เป็นไปในอนาคต สภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนั้นหมายถึง สภาพที่เป็นจริง และสภาพที่จะให้เป็นไปในอนาคต หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์ ดังนั้นความต้อการคือช่องว่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่กับสภาพที่ต้อการจะให้เป็นไปในอนาคต

ฮูล (Houl. 1972 : 323) ให้นิยาม "ความต้อการ" ว่าเป็นเงื่อนไขหรือสภาพซึ่งจำเป็นต้องได้รับการตอบสนองในบางสิ่ง และมักจะใช้เพื่อแสดงถึงความขาดแคลนในบางสิ่งของบุคคลและประชาชน ความต้อการนี้ บุคคลอาจรู้สึกแสดงออกถึงความต้อการของตนเองได้ ซึ่งเรียกความต้อการนี้ว่า "ความต้อการที่ตนเองบอกได้" (felt needs) บางครั้งความต้อการอาจมาจากบุคคลอื่น ๆ เกิดความรู้สึกว่าบุคคลที่

เขาสนใจมีความต้องการในบางสิ่งความต้องการแบบนี้เรียกว่า "ความต้องการที่คนอื่นบอก" (Ascribed needs)

บอยล์และแจนส์ (Boyle and Jahns 1970 : 3) ให้คำจำกัดความ "ความต้องการ" คือ สภาพที่ปรากฏระหว่างสิ่งที่เรานับว่าเป็นอยู่กับสิ่งที่จะทำให้เป็นไป

ไนท์ (Knight 1975 : 3) อธิบายว่า สิ่งที่จะทำให้เป็นไปหมายถึงการค้นหาความต้องการของบุคคลที่สำรวจ หรือพฤติกรรมที่จะทำให้เป็นไปในอนาคต ส่วนสิ่งที่เรานับอยู่ หมายถึงการค้นหาพฤติกรรมของบุคคลที่ทำการสำรวจนั้นว่าปัจจุบันเป็นอย่างไร เมื่อเปรียบเทียบกับพฤติกรรมที่ต้องการที่จะทำให้เป็นไปในอนาคต

สุนทร โคตรบรรเทา (Kohtbantau 1978 : 25) กล่าวว่า ความต้องการ หมายถึง ความแตกต่างระหว่างผลลัพธ์ที่เป็นจริงกับผลลัพธ์ที่พึงประสงค์หรือความต้องการเป็น ความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่จริงกับสภาพที่ควรเป็นในตนเองเดียวกัน สุวิมล ว่องวาณิช (2531 : 14) อธิบายว่า ความต้องการเป็นความแตกต่างระหว่างสิ่งที่มุ่งหวังหรือสิ่งที่ต้องการ (Expected หรือ Desired Outcome) กับสิ่งที่เป็นอย่างจริงในปัจจุบัน (Current Outcome) ความแตกต่างที่เกิดขึ้น บอกถึงปัญหาที่มีอยู่

ความต้องการจึงหมายถึงสิ่งที่พึงประสงค์อันจะส่งผลดีต่อตนเอง ต่องานที่รับผิดชอบ เป็นความรู้สึกที่ชี้แสดงความขาดแคลนในบางสิ่ง ที่บุคคลสามารถระบุหรือบอกถึงปริมาณได้ ด้วยตนเอง

การวางแผน

ไซมอน (Simon. 1961 : 423 - 424) กล่าวถึงการวางแผนไว้ สรุปได้ว่า การวางแผนเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดสิ่งที่ต้องการทำในอนาคต ที่ได้จากการประเมินทางต่าง ๆ รวมถึงวิธีการต่าง ๆ ที่จะต้องปฏิบัติเพื่อให้บรรลุความสำเร็จ

คุนส์และโอคยอลเนล (Koontz and O'Donnel. 1968 : 81) กล่าวว่าไว้ว่า การวางแผนคือ การตัดสินใจล่วงหน้าว่า จะทำอะไร อย่างไร เมื่อไร และใครเป็นผู้ทำการวางแผน

แผนเป็นสะพานเชื่อมจากปัจจุบันไปสู่อนาคต เพื่อที่จะให้สิ่งต่าง ๆ ได้เกิดขึ้นตามที่ต้องการถึงแม้ว่าเหตุการณ์ในอนาคตเป็นสิ่งที่ยากต่อความหมาย แต่ก็ดีกว่าที่จะปล่อยให้สิ่งต่าง ๆ เป็นไปตามยถากรรม โดยที่ไม่ได้เตรียมการอย่างใดเลย

เสถียร เหลืองอร่าม (2517 : 294) กล่าวว่า การวางแผนคือ การเลือกวิถีทางในอนาคตจากทางเลือกหลาย ๆ ทางสำหรับที่จะให้กิจการทั้งหมดหรือเฉพาะบางแผนงานดำเนินไปตามวิถีการนั้น การวางแผนเป็นการตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร จะทำอย่างไร จะทำเมื่อไร จะให้ใครทำ และจะมีวิธีทำอย่างไร การวางแผนจึงเป็นการนำกิจกรรมไปสู่วัตถุประสงค์ที่เลือกไว้ โดยวิธีทางที่ถูกหลักที่สุด

อนันต์ เกตุวงศ์ (2523 : 163) สรุปว่า การวางแผนคือ กิจกรรมหรืองานในการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบายและวิธีปฏิบัติที่ดีสุดไว้ล่วงหน้าเพื่อเป็นแนวทางสำหรับดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ประมวล เสนาฤทธิ์ (2526 : 2) สรุปความหมายของการวางแผนไว้ว่าควร วาง-แผนคือ การคิดการหรือกะการไว้ล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ทำทำไม ทำที่ไหนเมื่อไร อย่างไร และใครทำ

ธงชัย สันติวงษ์ (2528 : 2) กล่าวไว้ว่า การวางแผนเป็นกระบวนการซึ่งบุคคลหรือองค์การทำการตัดสินใจไว้ล่วงหน้าเกี่ยวกับงานบางอย่างที่จะกระทำในอนาคตกระบวนการดังกล่าว จะประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ที่เป็นชุดกิจกรรมที่ต่อเนื่องกันซึ่งบางขั้นตอนอาจเป็นเรื่องที่ต้องทำทันทีเพื่อที่จะให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ต้องการได้

แฮริสัน (อุทัย บุญประเสริฐ. 2528 : 7 อ้างอิงมาจาก Harison. คศ.1972:9) ได้กล่าวถึงความหมายของการวางแผนไว้ การวางแผนเป็นการตัดสินใจไว้ล่วงหน้าว่าจะทำอะไรทำอย่างไร และจะให้ใครทำ

อุทัย บุญประเสริฐ (2528 : 8) กล่าวว่า การวางแผนเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งของการบริหารที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพเป็นงานที่สำคัญยิ่งในกระบวนการบริหารและการจัดการของหน่วยงานและระบบบริหารทั้งระบบ

ประชุม รอดประเสริฐ (2533 : 89) อธิบายว่า การวางแผนเป็นกระบวนการที่บุคคลหรือหน่วยงานได้กำหนดขึ้นไว้ล่วงหน้าเพื่อการปฏิบัติงานในอนาคต

จากทัศนะเกี่ยวกับการวางแผนข้างต้น สรุปได้ว่า การวางแผนเป็นกระบวนการตัดสินใจอย่างมีระบบในการกำหนดทางเลือกจะปฏิบัติในอนาคต โดยมีแนวความคิดพื้นฐานในการวางแผน ดังนี้ (อุทัย บุญประเสริฐ 2528 : 12 - 14)

1. การวางแผนแบบพิมพ์เขียว (Blueprint Planning) แนวความคิดนี้กำหนดแบบแผนและวิธีการปฏิบัติไว้อย่างแน่นอนชัดเจนตายตัว เช่นเดียวกันกับแบบพิมพ์เขียวของสถาปนิก สิ่งที่กำหนดไว้ในแผนต้องปฏิบัติจัดทำให้ได้ ถ้าทำไม่ได้ตามที่กำหนดไว้ในแผนแสดงว่าแผนนั้นล้มเหลว แต่ในการวางแผนทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และเงื่อนไขอื่น ๆ ที่มีความไม่แน่นอนหรือมีโอกาสคลาดเคลื่อนแผนมักจะประสบความล้มเหลว ถ้ายึดมั่นตายตัวว่า "วางแผนไว้อย่างไรต้องเป็นอย่างนั้น"

2. การวางแผนสร้างวิมานในอากาศ (Blue-sky Planning) แนวคิดนี้วางแผนมักจะตั้งความหวังในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อความเจริญก้าวหน้าของหน่วยงานอย่างเต็มที่ จึงเสนอแผนงานที่ดีที่สุด เหมือนดังเช่น เมื่อเรามองไปในท้องฟ้าสีครามในยามที่อากาศแจ่มใสมักจะเกิดแรงบันดาลใจเกิดจินตนาการสร้างวิมานบนท้องฟ้าสีครามอันสวยงามนั้น วิมานนั้นคือวิมานที่ดีที่สุด สดสวยที่สุดในสายตาของผู้วาด เมื่อหน่วยเหนือ พิจารณาแผนงานโครงการและวงเงินประมาณของแผนที่เสนอไปนั้น มักจะไม่ได้รับอนุมัติงบประมาณเต็มที่ ผลก็คือเจ้าของแผนยังงดงามก็มักจะผิดหวัง ส่งผลให้ผู้วางแผนท้อถอยไม่ชอบการวางแผนเพราะแผนที่วางไว้มักจะไม่ได้รับผลตามที่คาดหวังไว้

3. การวางแผนเชิงระบบ (System Planning) แนวคิดนี้การวางแผนจะต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมของงานนั้นอย่างละเอียดรอบครอบต้องคำนึงถึงหลักความเป็นไปได้ในการปฏิบัติตามแผนและคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ ในอนาคตที่อาจมีผลทำให้การดำเนินการไม่เป็นไปตามแผนและไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ตัวแผนต้องมีลักษณะเป็นพลวัตร (Dynamic) ปรับเปลี่ยนวิธีการได้ถ้าพิสูจน์ได้ว่าจำเป็น การดำเนินการในส่วน

ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนจะต้องมีระบบระเบียบมีหลักเหตุผลมีความสอดคล้องต่อเนื่องกันเป็นระบบ ตามแนวคิดนี้การวางแผนเป็นสิ่งที่อยู่ภายใต้สภาวะแวดล้อมของเศรษฐกิจการเมือง สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานของหน่วยงานทั้งโดยตรงและทางอ้อม

สภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจเป็นเรื่องทรัพยากร คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์และทรัพยากรอื่น ๆ เชิงเศรษฐกิจที่มีผลต่อหน่วยงานในลักษณะส่วนเสริมสนับสนุนช่วยให้ดำเนินการได้หรือเป็นอุปสรรคขัดขวางทำให้หน่วยงานไม่อาจดำเนินการได้ตามที่คาดหวังไว้

สภาวะแวดล้อมทางการเมือง หมายถึงการเมืองในองค์การ การเมืองแวดล้อมองค์การการบริหาร ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการกำหนดทิศทาง นโยบายแผนงานการใช้ทรัพยากร และวิธีดำเนินงานตลอดจนบุคคลในตำแหน่งสำคัญ กฎระเบียบข้อกำหนด นโยบายของบุคคลซึ่งมีอิทธิพลต่อแผนและการดำเนินการตามแผน

สภาพแวดล้อมทางสังคม หมายถึงบุคคล กลุ่มคน ค่านิยม ประเพณีวัฒนธรรมความเชื่อ ความพร้อมใจ การให้การสนับสนุนและการต่อต้านสิ่งที่ระบุไว้ในแผนเป็นสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงในการจัดทำแผนเพื่อจัดการศึกษาในระดับจังหวัด มีแนวทางการดำเนินงานดังนี้ (แสวง ปันมณี และชินภัทร ภูมิรัตน. 2529 : 63)

1. การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันเพื่อให้เห็นสภาพปัจจุบันของแต่ละท้องถิ่นภายในจังหวัดทั้งในด้านภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจสังคมและการศึกษา

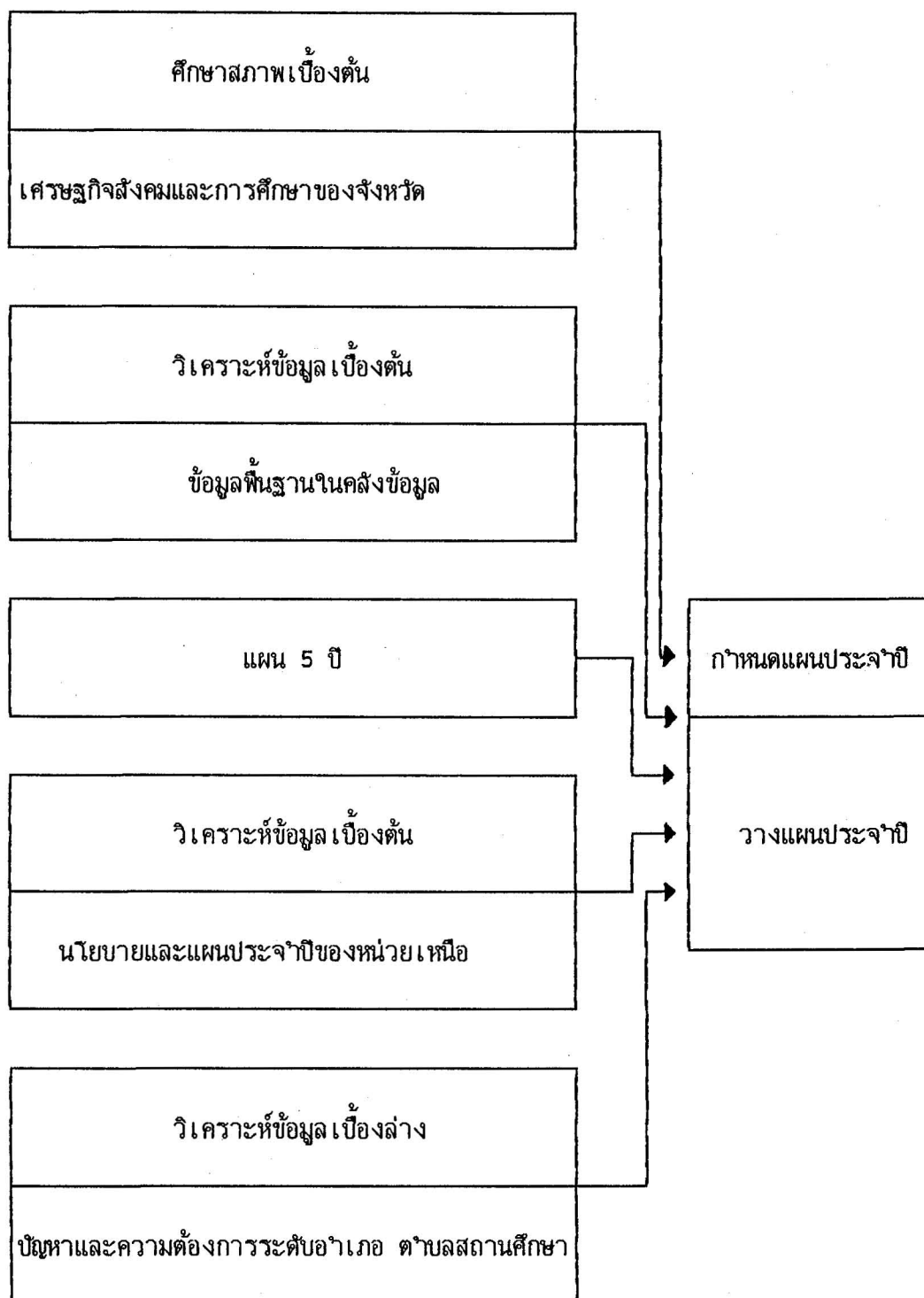
ในด้านภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจและสังคมควรแสดงข้อมูลหรือดัชนีชี้สภาพในแต่ละท้องถิ่นให้ชัดเจน เช่น เส้นทางคมนาคม แหล่งน้ำ ป่าไม้ ภูเขา พื้นที่เกษตรกรรม ความหนาแน่นของประชากร อาชีพ บริการไฟฟ้าและน้ำประปา เครื่องวิทยุและโทรทัศน์ต่อครัวเรือน ที่อ่านหนังสือพิมพ์และห้องสมุดประชาชนวัดและโบรณสถาน แหล่งทรัพยากรสำคัญ รายได้ต่อหัวสภาพอนามัย และภาวะทางโภชนาการ เป็นต้น

ในด้านการศึกษา ควรแสดงข้อมูลหรือดัชนีสภาพทางการศึกษาในแต่ละท้องถิ่นให้ชัดเจน เช่น อัตราส่วนผู้ไม่รู้หนังสือ ระดับการศึกษาของประชากร อัตราส่วนนักเรียนต่อ

กลุ่มอายุ การกระจายครูและทรัพยากรทางการศึกษา ตำแหน่งที่ตั้งสถานศึกษาและบริการ การศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาชีพ เป็นต้น

2. คาดประมาณความต้องการทางการศึกษาในอนาคต โดยอยู่บนพื้นฐานด้านนโยบาย การศึกษาของจังหวัดในส่วนนี้จะทำให้ทราบความต้องการทางการศึกษาของจังหวัด โดยเฉพาะ ความต้องการทางการศึกษาของแต่ละท้องถิ่นภายในจังหวัด ในด้านปริมาณโรงเรียน และผู้เข้ารับบริการการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา ความต้องการด้านอาคารสถานที่ อุปกรณ์ บุคลากร รวมทั้งหลักสูตรที่จะนำไปใช้ในแต่ละท้องถิ่น

3. เสนอแผนเป็นการเสนอแนวทางการพัฒนาการศึกษาในเขตท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้มีความชัดเจนในการกำหนดพื้นที่ดำเนินการของโครงการต่าง ๆ ที่เสนอไว้ในแผนพัฒนา การศึกษาของจังหวัด สรุปกระบวนการวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับจังหวัดดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 กระบวนการวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับจังหวัด

(ที่มา: แสง ปิ่นมณีและชินภัทร ภูมิรัตน์ การวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับจังหวัด 2529 : 38)

สารสนเทศ

ฮาโนลด์ (Hanold. 1972 : 66) กล่าวว่า สารสนเทศคือ ข้อมูลที่ถูกจัดกระทำให้เป็นเรื่องเป็นราว สามารถสื่อความหมายหรือให้ความรู้

บรูซ (Bruch. 1979 : 45) ให้ความหมายว่า ข้อมูล คือ ตัวเลข ภาษาหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้แทนคน สิ่งของ และความคิด ลักษณะของข้อมูลจะเป็นข้อเท็จจริงไม่ปรุงแต่ง และไม่เกี่ยวข้องกัน สารสนเทศ คือ ข้อมูลที่ผ่านการเปลี่ยนแปลงหรือจัดกระทำเพื่อผลของการเพิ่มความรู้ ความเข้าใจของผู้ใช้ ลักษณะของสารสนเทศจะเป็นการรวบรวมข้อมูลหลาย ๆ อย่างที่เกี่ยวข้องกันเพื่อจุดมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง

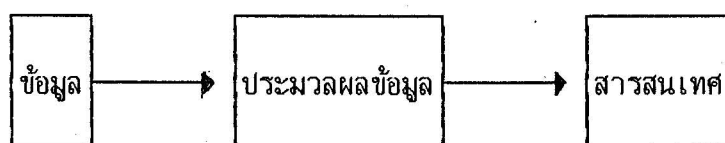
ลูซี่ (Lucey. 1987 : 14) กล่าวว่า สารสนเทศคือ ข้อมูลที่ถูกแปลความหมายและผู้ใช้ข้อมูลนั้นเข้าใจในสาระนั้นด้วย

พนม พงษ์ไพบูลย์ (2532 : 129) กล่าวว่า สารสนเทศเป็นคำที่ใช้ทางด้านการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระทรวงศึกษาธิการเน้นเพื่อการวางแผนและการบริหารการจัดการศึกษา มีความหมายเหมือนกันกับคำว่า "สารนิเทศ" ซึ่งเป็นคำศัพท์ใช้ในวงการทหารครอบคลุมข้อมูลสารสนเทศ ทุกระดับและประเภทขององค์ความรู้

เรือง เจริญชัย (2532 : 25) กล่าวว่า สารสนเทศคือ ข้อมูลที่มีความหมายและข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์แล้ว

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (ม.ป.ป. : 4) ให้นิยามศัพท์ไว้ว่า สารสนเทศ หมายถึง ข้อมูล (Data) ที่ผ่านการเปลี่ยนแปลง หรือจัดกระทำเพื่อผลของการเพิ่มความรู้ความเข้าใจของผู้ใช้ ลักษณะของสารสนเทศจะเป็นการรวบรวมข้อมูลหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกัน เพื่อจุดมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยสรุป สารสนเทศ คือ ข้อมูลที่ผ่านการจัดทำให้มีความหมายหรือคุณค่าในการตัดสินใจ

จิราภรณ์ รักษาแก้ว (2533 : 57) อธิบายไว้ว่า สารสนเทศได้แก่ ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับการประมวลผลแล้วด้วยวิธีการต่าง ๆ เป็นความรู้ที่ต้องการสำหรับใช้ทำประโยชน์ เป็นส่วนผลลัพธ์หรือ Out put ของระบบการประมวลผลข้อมูลเป็นสิ่งที่สื่อความหมายให้ผู้รับเข้าใจและสามารถนำไปกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งโดยเฉพาะได้หรือเพื่อเป็นการย้ำความเข้าใจที่มีอยู่แล้วให้มากยิ่งขึ้นและเป็นผลลัพธ์ของระบบสารสนเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลและสารสนเทศดังภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลและสารสนเทศ

(ที่มา : กองสารสนเทศ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ รายงานการศึกษา

สารสนเทศเพื่อการวางแผนและพัฒนาการศึกษา "ดัชนีและข้อมูลพื้นฐาน"

2530 : 7)

สารสนเทศในการศึกษาวิจัยนี้จึงหมายถึงการนำข้อมูลมาประมวลผล เพื่อให้อยู่ในสภาพที่มีความหมายและสามารถนำไปกระทำกิจกรรมใด ๆ โดยเฉพาะได้

สารสนเทศที่ดี ซึ่งควรมีคุณสมบัติที่สำคัญ (กองสารสนเทศ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2530 : 9 - 10) คือ 1) ทันต่อเวลา 2) ตรงต่อความต้องการ และ 3) ถูกต้อง ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้จะเป็นตัวบ่งบอกถึงคุณภาพและคุณค่าของสารสนเทศนั้น สารสนเทศควรมีคุณสมบัติดังกล่าวนี้ เป็นปริมาณที่มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความต้องการ

ของผู้ใช้ นอกจากนั้นสารสนเทศยังมียุคสมบัติบางประการที่แตกต่างกันไปตามลักษณะงาน คือ
(จิราภรณ์ รักษาแก้ว. 2533 : 59 - 62)

1. ความละเอียดแม่นยำ ได้แก่ ความละเอียดแม่นยำในการวัดข้อมูลให้เชื่อถือได้สูง
2. คุณสมบัติเชิงปริมาณ ได้แก่ ความสามารถที่จะแสดงออกมาในรูปของตัวเลข
3. ความยอมรับได้ ได้แก่ ระดับความยอมรับได้ของกลุ่มผู้ใช้สารสนเทศอย่างเดียวกัน
4. การใช้ได้ง่าย ได้แก่ สามารถนำไปใช้ได้ง่ายและสะดวก
5. ความไม่ล่าช้า หมายถึงไม่เป็นสารสนเทศที่มีจุดประสงค์ที่จะปกปิดข้อเท็จจริงบางอย่าง ซึ่งทำให้ผู้ใช้เข้าใจผิดไปจากความจริง
6. ชัดเจน หมายถึงการมีความคลุมเครือน้อยที่สุด สามารถทำความเข้าใจได้ง่าย

สารสนเทศในองค์การหนึ่งมีหลายระดับในองค์การขนาดใหญ่สารสนเทศก็ต้องมีมากขึ้น
ปกติสามารถจำแนกระดับการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจไว้ 3 ระดับ (ไกรวิชิต ดันติเมธ
และธนาวรรณ จันทรัตน์. 2532 : 8 - 3) คือ การวางแผนระยะยาว การวางแผนในช่วงสั้น
และการวางแผนสำหรับดำเนินการ

การวางแผนระยะยาว ผู้บริหารระดับสูงจะเป็นผู้วางแผนระยะยาวในการวางแผน
ระยะยาวนั้น ผู้บริหารสามารถใช้กลยุทธ์ที่มีอยู่ในคอมพิวเตอร์ สร้างสารสนเทศเพื่อใช้ในการ
ตัดสินใจได้ เช่น การจำลองภาพ (Simulation) โดยการใส่ข้อมูลและพารามิเตอร์ที่คาดว่าจะ
เกิดขึ้นในอนาคต จากนั้นเครื่องคอมพิวเตอร์จะแสดงผลให้ทราบว่า ภายใต้อข้อมูลและพารามิ-
เตอร์เหล่านี้ผลจะเป็นเช่นใด ทำให้ผู้บริหารสามารถนำไปใช้ในการวางแผนระยะยาวได้

การวางแผนในช่วงสั้น เมื่อผู้บริหารระดับสูง กำหนดแผนระยะยาวแล้วก็ เป็นหน้าที่
ของผู้บริหารระดับกลางจะต้องนำแผนไปปฏิบัติ โดยแบ่งแผนระยะยาวออกเป็นช่วง ๆ
และทำการประเมินผลหลังจากดำเนินการในแต่ละช่วง ซึ่งจะทำให้การตัดสินใจทำงานในช่วง
ต่อไปเต็มไปด้วยความมั่นใจ และถ้ามีอุปสรรคจะได้ปรับเปลี่ยนแผนให้เป็นไปตามแผนระยะยาว

ได้ทันต่อเหตุการณ์ คอมพิวเตอร์สามารถช่วยผู้บริหารระดับกลางในการวางแผนระยะสั้น โดยคอมพิวเตอร์ จะทำการสร้างสารสนเทศแสดงแผนระยะสั้นทั้งหมด

การวางแผนสำหรับดำเนินการ ผู้บริหารระดับล่าง จะทำหน้าที่ควบคุมการทำงานของ ผู้ปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแนวนโยบายที่ผู้บริหารระดับสูงกำหนดไว้ ผู้บริหารระดับล่างต้องการสารสนเทศเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมายระยะสั้น ในแต่ละปี ภายใต้อำนาจของทรัพยากรที่องค์การมีอยู่

โครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก

การพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกเป็นโครงการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ.2525-2529) สรุปได้ดังนี้ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน. 2526 : 1)

เป้าหมายการพัฒนา

ตามนโยบายหลักของแผนพัฒนาฉบับที่ 5 ต้องการกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมให้ไปตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาคอย่างเป็นระบบ โดยพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่น ๆ และมีความสมบูรณ์ในตัวเอง และเป็นการเสนอทางเลือกแหล่งที่ตั้งให้กับอุตสาหกรรมใหม่ในอนาคตโดยไม่ต้องมาอยู่บริเวณกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้จะเป็นการช่วยชลอการเติบโตและบรรเทาความแออัดของกรุงเทพมหานครลงได้ นอกจากนี้ยังมีเป้าหมายที่จะให้ชายฝั่งทะเลตะวันออกเป็นประตูทางออกให้กับภาคตะวันออกเฉียงเหนือในอันที่จะส่งสินค้าออกไปจำหน่ายต่างประเทศโดยไม่ต้องผ่านกรุงเทพมหานคร

พื้นที่เป้าหมาย พื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกครอบคลุม 3 จังหวัด คือ จังหวัด ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง รายละเอียด ดังตาราง 1

ตาราง 1 พื้นที่เป้าหมายการพัฒนาชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก

จังหวัด	พื้นที่ (ตารางกิโลเมตร)	พื้นที่ (ล้านไร่)	ประชากร (คน)
ฉะเชิงเทรา	5,423	3.4	498,148
ชลบุรี	4,485	2.8	725,407
ระยอง	3,307	2.1	358,896

(ที่มา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน. 2526 : 88)

มาตรการการพัฒนา

1. กำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณพื้นที่เป้าหมาย โดยเร่งดำเนินการวางผังและจำแนกขอบเขตพื้นที่ที่จะใช้เป็นแหล่งอุตสาหกรรมหนักและเมืองใหม่ คือ บริเวณระหว่างสัตหีบและเขตเทศบาลเมืองระยอง ให้สอดคล้องกับบริการขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ที่มีอยู่และที่จะพัฒนาต่อไปทั้งในระยะสั้นและระยะยาว กล่าวคือ

1.1 ระยะสั้น เร่งวาง "นโยบายเค้าโครงการใช้ที่ดิน" เพื่อกำหนดแหล่งที่ตั้งอุตสาหกรรมหนักแต่ละประเภทที่รัฐมีจุดมุ่งหมายส่งเสริมให้เอกชนมาลงทุนในบริเวณพื้นที่เป้าหมาย ตลอดจนกำหนดที่ตั้งของเมืองและแหล่งสาธารณูปโภคที่สำคัญ เพื่อเป็นแนวทางหลักในการประสานการลงทุนของเอกชนและของรัฐให้ดำเนินไปในทิศทางที่สอดคล้องกันและให้เกิดประสิทธิภาพในการลงทุนพัฒนาโดยเฉพาะในด้านการจัดโครงสร้างบริการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาเมืองใหม่และการพัฒนาอุตสาหกรรมหนัก และกำหนดมาตรการพิเศษที่จะควบคุมระดับราคาที่ดินให้เป็นไปในลักษณะที่จะสนับสนุนการลงทุนอย่างสมเหตุสมผล โดยอาจรวมถึงการจัดให้มีงบประมาณพิเศษเพื่อการจัดหาที่ดินสำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมด้วย

1.2 ระยะยาว วางผังเมืองรวมของพื้นที่เป้าหมายโดยยึด "นโยบายเค้าโครงการใช้ที่ดิน" เป็นหลัก และประกาศเป็นกฎหมายในการควบคุมการใช้ที่ดิน เพื่อเป็นแนวทางสำหรับดำเนินงานตามหน้าที่และความรับผิดชอบของราชการบริหารส่วนท้องถิ่นในด้านวางผังเมืองเฉพาะในขั้นต่อไป

2. กำหนดมาตรการจูงใจให้เอกชนลงทุนพัฒนาอุตสาหกรรมหนัก โดยรัฐจะต้องพิจารณากำหนดมาตรการดังนี้

2.1 ส่งเสริมการลงทุนโครงการอุตสาหกรรมหนัก โดยกำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไขในการให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษี และกำหนดสัดส่วนของการร่วมทุนระหว่างรัฐและเอกชนในแต่ละประเภทอุตสาหกรรมอย่างชัดเจน

2.2 ระดมแหล่งเงินทุนจากสถาบันการเงินระหว่างประเทศเพื่อการลงทุนอุตสาหกรรมของภาคเอกชนในพื้นที่เป้าหมาย

2.3 ตั้งหน่วยงานหรือองค์กรพิเศษขึ้น เพื่อให้เป็นศูนย์กลางประสานนโยบายด้านการลงทุนและลดความล่าช้าของระบบราชการเพื่ออำนวยความสะดวกให้การลงทุนของภาคเอกชนมีความคล่องตัวยิ่งขึ้น

3. จัดหาบริการขั้นพื้นฐานที่จะสนับสนุนอุตสาหกรรมหนักต่าง ๆ โดยปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ ๆ เช่น

3.1 ทำเรื่อน้ำลึก ขยายท่าเรือพาณิชย์สดที่บภายในเขตที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกา โดยขยายท่าเทียบเรือเพิ่มขึ้นเป็น 9 ท่า เพื่อบริการสินค้าได้เพิ่มขึ้นเป็น 8 ล้านตัน/ปี รวมทั้งปรับปรุงร่องน้ำหน้าท่าให้มีความลึกเพื่อให้เรือขนาด 120,000 ตัน เข้าออกได้สะดวก ทำเรือพาณิชย์แหลมฉบังเริ่มสร้างเมื่อปี 2530 ท่าเรืออเนกประสงค์สร้างเสร็จแล้ว 1 ท่า และจะเสร็จสิ้นตามโครงการทั้งหมดภายในปี 2534 (ปีระศักดิ์ กรินทนาละ. 2534 : 10)

3.2 น้ำ ศึกษา สำรวจและออกแบบก่อสร้างท่อส่งน้ำดิบจากอ่างเก็บน้ำดอกกรายไปยังมาตาพุดให้เสร็จในปี 2526 และถึงสต็อกในปี 2528 โดยให้สามารถส่งน้ำได้อย่างน้อย

ประมาณ 60 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี เร่งก่อสร้างอ่างเก็บน้ำหนองปลาไหลและบ้านบึง ในปี 2526 อ่างเก็บน้ำคลองหลวงในระยะต่อไป พร้อมทั้งวางแผนการใช้น้ำในอนาคตฯ และสำรวจความเหมาะสมแหล่งน้ำอื่น ๆ ที่มีอยู่ในบริเวณลุ่มน้ำใกล้เคียงเพื่อเตรียมการสำหรับการพัฒนาในอนาคต จากแผนที่วางไว้ในปีงบประมาณ 2533 ได้รับงบประมาณ 97 ล้านบาท และวางท่อประปาเสร็จสิ้น

3.3 ถนน ศึกษาปริมาณจราจรบริเวณระหว่างสี่หีบ-ระยอง เพื่อวางแผนปรับปรุงขยายและสร้างทางหลวงเพิ่มขึ้นให้สอดคล้องกับทางรถไฟ ท่าเรือ และการขยายตัวของอุตสาหกรรมและชุมชนในอนาคต จากแผนที่วางไว้อยู่ในขั้นตอนของการเปิดซองประมูลคาดว่าจะเริ่มงานได้ในปี 2536

3.4 รถไฟ ศึกษาและสำรวจเพื่อกำหนดแนวทางการก่อสร้างทางรถไฟสายสี่หีบ-ระยอง และก่อสร้างให้แล้วเสร็จในปี 2527 นอกจากนี้จะต้องศึกษาสำรวจเส้นทางเชื่อมสายตะวันออกเข้ากับสายเหนือและสายตะวันออกเฉียงเหนือโดยตรง รวมทั้งเร่งรัดการก่อสร้างเพื่อให้แล้วเสร็จภายในปี 2528 (ปี พ.ศ.2534 ยังไม่เสร็จ)

3.5 ไฟฟ้า ก่อสร้างสายส่งและสถานีย่อยให้สอดคล้องกับการพัฒนาแหล่งอุตสาหกรรมและชุมชนศูนย์กลาง โดยเร่งก่อสร้างสาย 230 เควี จากอ่าวไผ่-ระยอง ให้แล้วเสร็จในปี 2526

3.6 สื่อสาร วางแผนและก่อสร้างชุมสายโทรศัพท์ และโทรศัพท์ให้สอดคล้องกับการพัฒนาแหล่งอุตสาหกรรมและชุมชนศูนย์กลาง จะเสร็จสิ้นโครงการในเดือนมิถุนายน 2535

4. จัดบริการด้านการพัฒนาแรงงานฝีมือ และสุขภาพอนามัย เพื่อสนับสนุนการลงทุนของเอกชน ดังนี้

4.1 พัฒนาแรงงานฝีมือ โดยกรมแรงงานต้องปรับปรุงแนวการฝึกอบรมของ "สถาบันฝึกอบรมฝีมือแรงงาน" ที่ชลบุรีให้มีคุณภาพและปริมาณตรงกับความต้องการของโรงงานในระยะสั้นและกรมอาชีวศึกษาต้องปรับหลักสูตรและแนวการสอนของ "โรงเรียนหรือวิทยาลัยอาชีวศึกษา" ในพื้นที่นี้ให้สอดคล้องกับความต้องการด้านอุตสาหกรรมที่จะเกิดขึ้นในระยะต่อไป

หรือขอความร่วมมือจากเอกชนที่จะประกอบการอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ให้เป็นผู้ฝึกอบรมหรือให้ทุนอุดหนุนในการดำเนินงานดังกล่าว

4.2 คู่มือป้องกันสุขภาพอนามัยผู้ใช้แรงงาน โดยจัดตั้ง "ศูนย์หรือสถาบันอาชีวอนามัย" ขึ้น เพื่อทำหน้าที่ในการอบรมให้ความรู้แก่กรรมกรโรงงานต่าง ๆ ให้รู้จักรักษาสุขภาพอนามัยและรู้จักป้องกันอันตรายจากสารเคมีและเครื่องจักรกลโรงงาน ตลอดจนการให้การรักษาพยาบาลกรรมกรโรงงานที่เจ็บป่วย

5. กำหนดมาตรการควบคุมสภาวะสิ่งแวดล้อมเป็นพิษและความเสื่อมโทรมของดิน โดยให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อกำหนดมาตรการ เงื่อนไขและโครงการดำเนินการที่จำเป็นเพื่อใช้ควบคุมสภาวะแวดล้อมเป็นพิษจากการขยายตัวของอุตสาหกรรม ซึ่งมีผลกระทบต่อการตั้งถิ่นฐานและการอนุรักษ์พื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเล นอกจากนั้นให้ส่งเสริมการปลูกไม้ยืนต้น เช่นยางพารา และไม้ผลแทนการปลูกพืชไร่ในบริเวณที่เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญ เพื่อเป็นการลดความเสื่อมโทรมของดิน ตลอดจนเป็นการอนุรักษ์แหล่งน้ำซึ่งมีค่อนข้างจำกัดในภาคนี้

6. จัดทำแผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก โดยศึกษาถึงผลสะท้อนและความเชื่อมโยงของการพัฒนาที่จะมีต่อระบบชุมชนภายในพื้นที่และภายในภาค ตลอดจนความสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาเมืองในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 5 เพื่อใช้เป็นกรอบหลักในการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก ให้มีความสอดคล้องกับนโยบายรัฐในอันที่จะพัฒนาพื้นที่นี้ให้เป็นแหล่งอุตสาหกรรมหนักและเมืองใหม่ นอกเหนือไปจากกรุงเทพฯ และเพื่อให้เป็นศูนย์กลางความเจริญในส่วนภูมิภาคที่สามารถรองรับและกระจายผลการพัฒนาไปสู่ชนบท

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องนี้เป็นการศึกษารายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร การวางแผนและการพัฒนาการศึกษา รายละเอียดดังต่อไปนี้

งานวิจัยต่างประเทศ

จากการศึกษาผลงานวิจัยในต่างประเทศพบว่า มีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร เป็นการศึกษาที่นำคอมพิวเตอร์มาใช้เป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการจัดทำฐานข้อมูลทางการศึกษา เช่น เก็บข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากรทางการศึกษา งบประมาณที่ใช้ในการศึกษา ข้อมูลเหล่านี้จะสามารถนำไปวางแผนการจัดการศึกษา รายละเอียดมีดังต่อไปนี้

สนอดเกรส (Snodgres. 1988 : 1378-A) ศึกษาพบว่า 1 ใน 4 ของสถาบันอุดมศึกษาในสหรัฐอเมริกาเตรียมการที่จะใช้คอมพิวเตอร์ เพื่อสนับสนุนการแนะแนวอาชีพ โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาเอกชนและสถาบันอุดมศึกษาขนาดเล็กของรัฐ ประสงค์ที่จะใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ในกิจกรรมดังกล่าว

ชินเยอเซน โอเบีย (Chinyersen-Obia. 1989 : 3635-A - 3636-A) ได้ศึกษาการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารเรื่อง ความสัมพันธ์ ปัญหาและกลยุทธ์ สำหรับระบบสารสนเทศในการจัดทำใบรับรองผลการเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ในสถาบันอุดมศึกษา พบว่าในการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการทำทะเบียนประวัติผู้เรียน และการจัดทำใบรับรองผลการเรียนในสถาบันอุดมศึกษาประสบปัญหาเกี่ยวกับ การขาดแคลนผู้ชำนาญงานด้านระบบสารสนเทศ

แลนคาสเตอร์ (Lancaster. 1989 : 2627-A) ศึกษาหน้าที่และผลของไมโครคอมพิวเตอร์ในการศึกษานวัตกรรมขั้นสูง ในโรงเรียนมัธยมศึกษาท้องถิ่น พบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาได้นำไมโครคอมพิวเตอร์มาช่วยในการบริหารงานในการควบคุมงานต่าง ๆ โดยอาศัยโปรแกรมสำเร็จที่พัฒนาขึ้นเอง ในแต่ละเขตบริหารการศึกษา

งานวิจัยภายในประเทศ

สัมพันธ์ คำพล (2524 : บทคัดย่อ) ศึกษาพบว่า โครงการจัดการศึกษานอก-โรงเรียนแบบผสมผสาน ตำบลละกอม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อทดลองหารูปแบบการผสมผสานในการจัดการศึกษานั้น มีโครงสร้างเชิงปฏิบัติการแบบผสมผสาน

ในด้านสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักของโครงการมีประสิทธิผลในระดับต่ำ ซึ่งการวางแผนเชิงปฏิบัติการระดับตำบลที่มีโครงสร้างการฝึกกำลังในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนแบบผสมผสานที่เชื่อว่ามีประสิทธิภาพสูงนั้นจะต้องเป็นโครงสร้างที่มีกิจกรรมเป็นศูนย์กลางของการดำเนินงานมีหน่วยงานต่าง ๆ มาดำเนินการในระดับเดียวกันร่วมกันเป็นรูปแบบการผสมผสานและมีหน่วยงานอย่างน้อย 1 หน่วยงาน เป็นผู้รับผิดชอบในกิจกรรมนั้น ๆ ทั้งควรรนำข้อจำกัดทางสังคมมาเกื้อกูล ให้เป็นประโยชน์ในการดำเนินงาน

ชินภัทร ภูมิรัตน (2530 : 23 - 31) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสภาพและความต้องการด้านระบบข้อมูล การศึกษา ระดับจังหวัด ผลการวิจัยพบว่า 1) ในปัจจุบันมีระบบสถิติข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติเป็นระบบกลางในการเก็บข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษาโดยครอบคลุมหน่วยงานการศึกษาระดับจังหวัด สังกัดกรมต่าง ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ และกรมการศึกษานอกโรงเรียน 2) การเก็บข้อมูลที่เฉพาะของหน่วยงานส่วนใหญ่จะมีข้อมูลทางด้านวิจัยการศึกษาส่วนข้อมูลด้านกระบวนการและผลผลิตทางการศึกษายังมีน้อย และข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจและสังคมมีน้อยมาก ข้อมูลส่วนใหญ่จะเก็บไว้ในแบบสำรวจในรูปแบบข้อมูลเดิม และเก็บไว้ในรายงานสถิติของหน่วยงาน 3) การใช้ดัชนีทางการศึกษาดัชนีที่มีการใช้สูงสุด ได้แก่ อัตราการเลื่อนชั้น และอัตราการสำเร็จการศึกษ้อัตราส่วนนักเรียนต่อครู อัตราการคงอยู่ งบประมาณต่อหัวนักเรียน สัดส่วนนักเรียนแต่ละระดับการศึกษา อัตราส่วนนักเรียนต่อประชากรกลุ่มอายุเดียวกัน และอัตราการเรียนต่อในระดับสูงขึ้น ส่วนดัชนีสภาพแวดล้อมด้านสาธารณสุขโภชนาการ ด้านประชากร ด้านรายได้และการมีงานทำ มีปริมาณการใช้ต่ำเนื่องจากไม่มีข้อมูลเพียงพอ 4) ปัญหาและอุปสรรคของระบบข้อมูล ส่วนใหญ่ประสบความสำเร็จยากในการเก็บรวบรวมข้อมูล และมีปัญหาด้านขาดอัตราค่าจ้างบุคลากร ด้านข้อมูล บุคลากรที่มีอยู่ขาดความรู้และประสบการณ์ และขาดอุปกรณ์สนับสนุน 5) ได้มีการกำหนดเนื้อหาสาระของระบบข้อมูลเป็น 9 งาน คือ ฐานข้อมูลนักเรียนนักศึกษา, ฐานข้อมูลบุคลากร, ฐานข้อมูลสถานศึกษา, ฐานข้อมูลวัสดุครุภัณฑ์, ฐานข้อมูลการเงินและงบประมาณ, ฐานข้อมูลวิชาการ, ฐานข้อมูลการให้บริการ, ฐานข้อมูลศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและฐานข้อมูลเศรษฐกิจและสังคม

ภิรมยา อินทาคำแหง (2531 : 9 - 12) ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนพัฒนาการศึกษาแบบบูรณาการระดับจังหวัดในเขตการศึกษา 11 ผลการวิจัยพบว่า 1) โครงการสร้างระบบข้อมูลสารสนเทศของศูนย์ข้อมูลยังไม่มีรูปแบบที่แน่นอนเครือข่ายการจัดเก็บและหน้าที่ของนักวางแผน ยังไม่ได้ระบุไว้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานร่วมกันได้อย่างชัดเจน รวมทั้งนักวางแผนส่วนใหญ่เพิ่งมีประสบการณ์มาประมาณ 1-2 ปี จึงทำให้ขาดความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับหลักการของระบบข้อมูลสารสนเทศโดยเฉพาะศูนย์ข้อมูลกลางยังขาดงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดระบบนี้ให้มีประสิทธิภาพ 2) ข้อมูลที่นำมาใช้ในการวางแผนแบบบูรณาการของจังหวัดในเขตนี้ใช้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน ประชากร บุคลากรทางการศึกษา และงบประมาณเป็นส่วนใหญ่ ส่วนข้อมูลที่นำมาใช้น้อยที่สุด คือ ข้อมูลสภาพภูมิศาสตร์ การสื่อสารและการคมนาคม

วิวัฒน์ วงศ์ตระกูล (2533 : 96 - 97) ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาแบบสารสนเทศ เพื่อการบริหารของกระทรวงศึกษาธิการ ผลการวิจัยพบว่า กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหารการศึกษาทุกระดับ พัฒนาระบบสารสนเทศ เพื่อการบริหารนำสารสนเทศมาประกอบการตัดสินใจอย่างกว้างขวาง โดยมีการพัฒนาศูนย์สารสนเทศและระบบคอมพิวเตอร์ ทั้งระดับกระทรวงและกรม หรือหน่วยงานเทียบเท่ากรม มีวัตถุประสงค์ของระบบ เน้นการวางแผน การควบคุม และการประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานส่วนใหญ่มีแผนงาน/โครงการ แต่บรรลุวัตถุประสงค์เกี่ยวกับกิจกรรม ปัญหาของระบบสารสนเทศ ได้แก่ 1) สถานภาพของหน่วยงานรับผิดชอบไม่เหมาะสมกับภารกิจ 2) ผู้บริหารไม่ค่อยให้ความสำคัญกับสารสนเทศที่จัดทำขึ้นและต้องการเร่งด่วนเกินไป 3) มีฐานข้อมูลไม่สมบูรณ์และขาดข้อมูลเชิงคุณภาพ 4) บุคลากรมีไม่เพียงพอและมีสมรรถภาพไม่สูง 5) ได้รับงบประมาณน้อย 6) เครื่องคอมพิวเตอร์มีสมรรถภาพต่ำ 7) การประชาสัมพันธ์ระบบในกรมหรือหน่วยงานเทียบเท่ากรม ไม่ชัดเจนและกว้างขวาง

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการศึกษาวิจัยตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

ประชากร ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานวางแผน
ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ในเขตการศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออก 8
จังหวัด คือ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดตราด จังหวัดนครนายก
จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดสมุทรปราการ รวมทั้งสิ้น 88 คน ดังแสดงใน
ตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนประชากร

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด	ประชากร		รวม
	ผู้บริหาร	ผู้ปฏิบัติ	
ในเขตโครงการพัฒนาฯ			
1. ฉะเชิงเทรา	2	9	11
2. ชลบุรี	2	9	11
3. ระยอง	2	9	11
รวม	6	27	33
นอกเขตโครงการพัฒนาฯ			
1. จันทบุรี	2	9	11
2. ตราด	2	9	11
3. นครนายก	2	9	11
4. ปราจีนบุรี	2	9	11
5. สมุทรปราการ	2	9	11
รวม	10	45	55
รวมทั้งสิ้น	16	72	88

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อสำรวจสภาพในปัจจุบัน และความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในเขตการศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น สถานภาพการปฏิบัติงาน ระยะเวลาปฏิบัติงานวางแผน เป็นต้น

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามสภาพการใช้ และความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนของผู้ปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ในเขตการศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบบสอบถามนี้มีลักษณะเป็นแบบสอบถามการประมาณค่า 5 ระดับ โดยกำหนดค่า ดังนี้

- 1 หมายถึง ใช้สารสนเทศนี้เพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดน้อยที่สุด หรือมีความต้องการสารสนเทศนี้เพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง ใช้สารสนเทศนี้เพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดน้อย หรือมีความต้องการสารสนเทศนี้เพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดน้อย
- 3 หมายถึง ใช้สารสนเทศนี้เพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดปานกลาง หรือมีความต้องการสารสนเทศนี้เพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดปานกลาง
- 4 หมายถึง ใช้สารสนเทศนี้เพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดมาก หรือมีความต้องการสารสนเทศนี้เพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดมาก

5 หมายถึง ใช้สารสนเทศนี้เพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดมากที่สุด
หรือมีความต้องการสารสนเทศนี้เพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียน
จังหวัดมากที่สุด

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้น
ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความต้องการการวางแผน
สารสนเทศ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม
2. สร้างแบบสอบถามสภาพการใช้และความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนการ
ศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้กรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ตรวจแก้ไขสำนวน
ภาษาเพื่อการสื่อความหมายที่ชัดเจน และสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
4. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์
ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ(รายชื่อผู้เชี่ยวชาญปรากฏในภาคผนวก ก)ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิง-
โครงสร้าง (Construct Validity) แล้วนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารและผู้
ปฏิบัติงานวางแผนศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน
22 คน
6. คำนวณค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟา
(Cofficient Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. นำหนังสือจากกองแผนงานและวิจัย กรมการศึกษานอกโรงเรียน ไปขอความร่วมมือจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อทดลองใช้ (Try-out) แบบสอบถามในเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2534 โดยสอบถามผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานวางแผนของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดทั้งสองแห่ง

2. ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำหนังสือจากกรมการศึกษานอกโรงเรียน ไปขอความร่วมมือจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดในเขตการศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออก เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดด้วยตนเอง ในกรณีที่ผู้วิจัยไม่พบกับผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติการวางแผน ผู้วิจัยได้ฝากแบบสอบถามไว้และให้ส่งกลับคืนทางไปรษณีย์ และผู้วิจัยติดต่อขอรับแบบสอบถามอีกอย่างน้อยสองครั้งเมื่อพ้นกำหนดที่ให้ส่งแบบสอบถามกลับคืนทางไปรษณีย์

3. ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป เอส พี เอส เอส/พีซีพลัส (SPSS/PC+) ณ ศูนย์คอมพิวเตอร์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่

1. สถิติสำหรับการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ในการคำนวณค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค (Cronbach 1970 : 161) มีสูตรดังนี้

$$r_{tt} = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ r_{tt} แทนค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ

k แทนจำนวนข้อของแบบสอบถาม

s_i แทนผลรวมของค่าความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ

s_t แทนค่าความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

2. สถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 การคำนวณค่าสถิติพื้นฐานด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

2.1.1 การคำนวณค่าเฉลี่ย

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทนค่าเฉลี่ย

fx แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมด

n แทนจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

2.1.2 การคำนวณค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$$SD = \sqrt{\frac{\sum x^2}{n}} ; \quad \sum x^2 = \sum fx - \frac{(\sum fx)^2}{n}$$

- เมื่อ SD แทนค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 n แทนจำนวนคำตอบทั้งหมด
 f แทนจำนวนความถี่ของคะแนน
 x แทนคะแนนของรหัส = 5,4,3,2,1

2.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการใช้และความต้องการสารสนเทศ ของ
 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด จาแนกตามลักษณะที่ได้รับการพัฒนา และระยะเวลาในการ
 พัฒนาศักยภาพทดสอบมานน์-วิตนีย์ (Mann-Whitney U Test) (Wynne.1982:402)

$$U = \frac{n_1 n_2}{2}$$

$$Z = \frac{U - \frac{n_1 n_2}{2}}{\sqrt{\frac{n_1 n_2 (n_1 + n_2 + 1)}{12}}}$$

- เมื่อ Z แทนค่าสถิติ Z ที่ต้องการทดสอบ
 n_1 แทนจำนวนตัวอย่างในกลุ่มที่ 1
 n_2 แทนจำนวนตัวอย่างในกลุ่มที่ 2
 U แทนค่าสถิติ U คำนวณได้จากสูตรต่อไปนี้

$$U = n_1 n_2 + \frac{n_1(n_1+1)}{2} - T_1$$

- เมื่อ T แทนผลรวมลำดับที่ของกลุ่มที่น้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแสดงสภาพการใช้และความต้องการ
สารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ภาคตะวันออก ได้เสนอผลการ
วิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสภาพการปฏิบัติงาน
ระยะเวลาในการปฏิบัติงานวางแผน ความรู้ในการวางแผน การวางแผนโดยคำนึงถึงผล
กระทบของโครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก ได้นำเสนอในตาราง 3

ตอนที่ 2 สภาพการใช้และความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอก-
โรงเรียนจังหวัด ภาคตะวันออก เสนอในตาราง 4

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนการ
ศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดจำแนกตามลักษณะที่ได้รับการพัฒนา นำเสนอในตาราง 5

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนการ
ศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดจำแนกตามระยะเวลาในการพัฒนา นำเสนอในตาราง 6

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ในตอนนี้จะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 3

ตาราง 3 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. สถานภาพการปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่าง		
ผู้บริหาร(ผอ. ,ผช.ผอ.)	13	17.10
ผู้ปฏิบัติงาน	63	82.90
2. ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่จัดทำแผนงาน		
โครงการของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด		
ประมาณ 1-5 ปี	36	47.40
มากกว่า 5 ปี	33	43.40
ไม่ตอบคำถามนี้	7	9.20
3. การศึกษาอบรมด้านการวางแผนการศึกษา		
นอกโรงเรียนระดับจุลภาค(Micro Planning)		
ไม่ได้ผ่านการอบรมหรือไม่ได้อ่านเอกสารนี้	20	26.30
ได้รับการอบรม	56	73.70

ตาราง 3 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
4. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการวางแผนของศูนย์ฯจังหวัด		
4.1 ผู้ตอบแบบสอบถามวางแผนโดยคำนึงถึง ผลกระทบของโครงการการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเล ตะวันออก		
ไม่ได้วางแผน	15	19.74
วางแผน	59	77.63
ไม่ตอบคำถาม	2	2.63
4.2 ศูนย์ฯจังหวัดใช้แผนการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนที่คำนึงถึงผลกระทบของโครงการ การพัฒนาชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก		
ก่อนปีพุทธศักราช 2530	42	55.30
ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2530	6	7.90
ไม่ตอบคำถามนี้	28	36.80

จากตาราง 3 แสดงข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม สรุปผลได้ดังนี้

1. สถานภาพการปฏิบัติงาน ผู้ตอบแบบสอบถามมีสถานภาพเป็นผู้บริหาร จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 17.10 และเป็นผู้ปฏิบัติงานที่ทำหน้าที่จัดทำแผนงานโครงการของศูนย์การศึกษา
นอกโรงเรียนจังหวัดจำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 82.90

2. ระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่จัดทำแผนงานโครงการ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ปฏิบัติหน้าที่จัดทำแผนงานโครงการของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดมาแล้วเป็นระยะเวลา 1- 5 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 47.40 และระยะเวลามากกว่า 1-5 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 43.40 ไม่ตอบคำถามนี้จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 9.20

3. การศึกษาอบรมด้านการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนระดับจุลภาค (Micro Planning) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยได้รับการศึกษาอบรมการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนระดับจุลภาค (Micro Planning) โดยผ่านการอบรม จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 73.70 และไม่เคยได้รับการศึกษาอบรมด้านการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนระดับจุลภาคจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 26.30

4. ข้อมูลเกี่ยวกับการวางแผนของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

4.1 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยวางแผนจัดการศึกษานอกโรงเรียนโดยคำนึงถึงผลกระทบของโครงการการพัฒนาชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก (อีสเทิร์นซีบอร์ด) -จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 77.60 และไม่ได้วางแผนโดยคำนึงถึงโครงการดังกล่าว จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 19.70 ไม่ตอบคำถามนี้จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.60

4.2 ผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนำแผนการจัดการศึกษานอกโรงเรียนที่คำนึงถึงผลกระทบของโครงการอีสเทิร์นซีบอร์ด(แผนจากข้อ 4.1) มาใช้ ก่อนปีพุทธศักราช 2530 จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 55.30 และใช้แผนดังกล่าวตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2530 จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.90 ไม่ตอบคำถามนี้จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 36.80

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการใช้และความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ภาคตะวันออก

ผู้วิจัยได้แปลความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ยสภาพการใช้ และความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนตามเกณฑ์ของเบสต์ (Best. 1970 : 174 - 218) ดังนี้

- 1.00 - 1.50 หมายถึง มีสภาพการใช้น้ำระดับน้อยที่สุดหรือมีความต้องการน้ำน้อยที่สุด
- 1.51 - 2.50 หมายถึง มีสภาพการใช้น้ำน้อยหรือมีความต้องการน้ำน้อย
- 2.51 - 3.50 หมายถึง มีสภาพการใช้น้ำปานกลางหรือมีความต้องการน้ำปานกลาง
- 3.51 - 4.50 หมายถึง มีสภาพการใช้น้ำมากหรือมีความต้องการน้ำมาก
- 4.51 - 5.00 หมายถึง มีสภาพการใช้น้ำมากที่สุดหรือมีความต้องการน้ำมากที่สุด

ในตอนนี้จะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการใช้น้ำและความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผน ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 4

ตาราง 4 สภาพการใช้น้ำและความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผน

สารสนเทศ	สภาพการใช้น้ำ		ความต้องการ	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. <u>ด้านนิเวศวิทยา</u>				
1.1 ลักษณะการตั้งบ้านเรือน.....	3.11	0.93	3.50	0.92
1.2 จำนวนบ้านที่มีสภาพคงทนถาวร.....	3.03	1.01	3.31	1.06
1.3 จำนวนบ้านที่ถูกสุขลักษณะ.....	3.20	1.03	3.60	1.04
1.4 จำนวนบ้านที่มีโทรศัพท์.....	2.83	1.15	3.44	1.24
1.5 การขยายบริการของการสื่อสาร....	3.25	1.15	3.90	1.04
1.6 การในพื้นที่จัดการศึกษาในศูนย์ฯจังหวัด	3.61	1.00	4.10	1.04

ตาราง 4 (ต่อ)

สารสนเทศ	สภาพการใช้		ความต้องการ	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1.7 เขตพื้นที่การให้บริการการศึกษา.....	3.76	0.98	4.24	0.86
1.8 ความสะดวกในการเดินทางมาเรียน.	3.26	1.03	3.88	1.11
รวม	3.26	0.28	3.75	0.31
2. ด้านประชากร				
2.1 อัตราการเพิ่มของประชากร.....	3.20	0.95	3.56	0.99
2.2 แนวโน้มของจำนวนนักเรียน.....	3.38	1.06	3.94	0.93
2.3 สัดส่วนของประชากรวัยเรียนกับจำนวน นักเรียน.....	3.39	0.90	3.81	0.91
2.4 การอพยพและการเคลื่อนตัวของนักเรียน	3.36	1.00	3.82	1.02
2.5 สัดส่วนของของผู้ที่อยู่ในแรงงานกับ ผู้ที่ไม่อยู่ในแรงงาน.....	3.43	0.96	3.88	0.92
2.6 จำนวนประชากรวัยเรียนจำแนกตาม ภูมิหลังทางภาษาและวัฒนธรรม.....	3.08	1.02	3.64	1.13
2.7 การกระจายของประชากร.....	3.63	0.89	3.85	0.93
2.8 ลักษณะการเลี้ยงดู.....	3.13	1.02	3.58	0.99

ตาราง 4 (ต่อ)

สารสนเทศ	สภาพการใช้		ความต้องการ	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
2.9 จุดเน้นของการพัฒนาเด็ก.....	3.22	0.95	3.92	0.82
2.10 จุดเน้นของการพัฒนาผู้ใหญ่.....	3.41	1.01	3.96	0.83
รวม	3.32	0.16	3.80	0.14
3. <u>ด้านสังคมและวัฒนธรรม</u>				
3.1 การเปลี่ยนแปลงแบบแผนการดำเนินชีวิต	3.32	0.84	3.71	1.04
3.2 ความแตกต่างทางศาสนาและความเชื่อ	2.90	1.10	3.26	1.13
3.3 ความเชื่อและการปฏิบัติตามหลักศาสนา	3.07	0.98	3.40	0.99
3.4 การเปลี่ยนแปลงค่านิยม.....	3.34	0.87	3.67	0.98
3.5 การถ่ายทอดวัฒนธรรม.....	3.12	0.94	3.47	0.94
3.6 การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชาติ....	3.34	0.99	3.96	0.95
3.7 ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี.....	3.71	0.94	4.12	0.94
3.8 บทบาทของเทคโนโลยี.....	3.70	0.91	4.18	0.77
3.9 การแพร่กระจายของสื่อมวลชน.....	3.71	0.93	4.19	0.80

ตาราง 4 (ต่อ)

สารสนเทศ	สภาพการใช้		ความต้องการ	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
3.10 การใช้เวลาว่างของคนในท้องถิ่น...	3.38	1.06	3.90	1.06
รวม	3.36	0.27	3.79	0.32
4. <u>ด้านเศรษฐกิจ</u>				
4.1 ผลิตภัณฑ์จังหวัดเบื้องต้น(GPP).....	3.12	1.05	3.73	1.03
4.2 มูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อคน หรือ GPP per capita ของจังหวัด.....	3.24	0.96	3.68	1.01
4.3 อัตราการขยายตัวของผลผลิตของ จังหวัดหรืออัตราการเพิ่มของ ผลิตภัณฑ์จังหวัดในมูลค่าแท้จริง.....	3.37	0.91	3.90	0.92
4.4 การกระจายรายได้ของประชากร(ตาม อาชีพ, ตามระดับฐานะเศรษฐกิจ)...	3.39	0.91	3.99	0.85
4.5 จำนวนประชากรต่อแพทย์และ บุคลากรทางแพทย์ของจังหวัด.....	2.84	1.18	3.70	1.09
4.6 ลักษณะการเก็บออม/การจัดการ ทางการเงิน.....	3.35	1.03	3.79	0.85

ตาราง 4 (ต่อ)

สารสนเทศ	สภาพการใช้		ความต้องการ	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
4.7 ความสม่ำเสมอของการจ้างงาน.....	3.28	0.97	3.79	1.03
4.8 ขนาดของแรงงาน (จำนวนประชากร ในวัยแรงงาน จำนวนประชากรที่อยู่ ในกำลังแรงงาน.....	3.43	1.09	3.92	0.96
4.9 อัตราการว่างงาน(สัดส่วนของ ประชากรที่อยู่ในกำลังแรงงาน ทั้งหมดที่ไม่ได้มีงานทำ).....	3.37	1.10	3.85	1.07
4.10 อัตราการออกจากงานหรือเปลี่ยนงาน (สัดส่วนของผู้ที่ออกจากงานหรือ เปลี่ยนงานจากผู้ที่มีงานทำทั้งหมด ในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ).....	3.10	0.95	3.54	1.03
4.11 อัตราการเข้าร่วมแรงงาน(จำแนก ตามเพศ,อายุ,การศึกษา).....	3.33	0.99	3.78	1.01
4.12 การสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่ ผู้เรียนโดยการประกอบอาชีพอิสระ..	3.65	0.97	3.97	0.99
รวม	3.29	0.19	3.80	0.13

จากตาราง 4 แสดงว่าสภาพการใช้ และความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผน การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ภาคตะวันออก เป็นดังนี้ คือ

ด้านนิเวศวิทยา

สภาพการใช้ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ภาคตะวันออกใช้สารสนเทศในด้าน นี้เพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนในระดับมาก จำนวน 2 ข้อ เรียงตามลำดับ คือ "เขตพื้นที่การให้บริการการศึกษา ($\bar{X} = 3.76$)" "การใช้พื้นที่จัดการศึกษาในศูนย์ฯ จังหวัด ($\bar{X}=3.61$)" และสภาพการใช้สารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนในระดับ ปานกลาง จำนวน 6 ข้อ คือ "ความสะดวกในการเดินทางมาเรียน ($\bar{X}=3.26$)" "การขยาย บริการของการสื่อสาร ($\bar{X}=3.25$)" "จำนวนบ้านที่ถูกสุขลักษณะ ($\bar{X}=3.20$)" "ลักษณะการตั้ง บ้านเรือน ($\bar{X}=3.11$)" "จำนวนบ้านที่มีสภาพคงทนถาวร ($\bar{X}=3.03$)" และ "จำนวนบ้านที่มี โทรศัพท์ ($\bar{X}=2.83$)"

ความต้องการ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ภาคตะวันออกมีความต้องการ สารสนเทศด้านนิเวศวิทยาเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนในระดับมาก จำนวน 6 ข้อ คือ "เขตพื้นที่การให้บริการการศึกษา ($\bar{X}=4.24$)" "การใช้พื้นที่จัดการศึกษาในศูนย์ฯ จังหวัด ($\bar{X}=4.12$)" "การขยายบริการของการสื่อสาร ($\bar{X}=3.90$)" "ความสะดวกในการเดินทางมา เรียน ($\bar{X}=3.88$)" "จำนวนบ้านที่ถูกสุขลักษณะ ($\bar{X}=3.60$)" "ลักษณะการตั้งบ้านเรือน ($\bar{X}=3.50$)" และความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนในระดับ ปานกลาง จำนวน 2 ข้อ คือ "จำนวนบ้านที่มีโทรศัพท์ ($\bar{X}=3.44$)" และ "จำนวนบ้านที่มี สภาพคงทนถาวร ($\bar{X}=3.31$)"

ด้านประชากร

สภาพการใช้ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือใช้สารสนเทศ ใน ด้านนี้เพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนในระดับมาก จำนวน 1 ข้อ คือ "การกระจาย ของประชากร ($\bar{X}=3.63$)" และสภาพการใช้สารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนในระดับปานกลาง จำนวน 9 ข้อ คือ "สัดส่วนของผู้ที่อยู่ในแรงงานกับผู้ที่ไม่อยู่ในแรงงาน ($\bar{X}=3.43$)" "จุดเน้นของการพัฒนาผู้ใหญ่ ($\bar{X}=3.41$)" "สัดส่วนของประชากรวัยเรียน กับจำนวนนักเรียน ($\bar{X}=3.39$)" "แนวโน้มของจำนวนนักเรียน ($\bar{X}=3.38$)" "การอพยพ เคลื่อนตัวของนักเรียน ($\bar{X}=3.36$)" "จุดเน้นของการพัฒนาเด็ก ($\bar{X}=3.22$)" "อัตราการเพิ่ม ของประชากร ($\bar{X}=3.20$)" "ลักษณะการเลี้ยงดูลูก ($\bar{X}=3.13$)" "จำนวนประชากรวัยเรียน จำแนกตามภูมิหลังทางภาษาและวัฒนธรรม ($\bar{X}=3.08$)"

ความต้องการ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความต้องการ สารสนเทศด้านประชากรเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงเรียงตามลำดับ 3 ลำดับ คือ "จุดเน้นของการพัฒนาผู้ใหญ่ ($\bar{X}=3.96$)" "แนวโน้มของ จำนวนนักเรียน ($\bar{X}=3.94$)" และ "จุดเน้นของการพัฒนาเด็ก ($\bar{X}=3.92$)" และข้อที่มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุด คือ "อัตราการเพิ่มของประชากร ($\bar{X}=3.56$)"

ด้านสังคมและวัฒนธรรม

สภาพการใช้ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือใช้สารสนเทศ ใน ด้านนี้เพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนในระดับมาก จำนวน 3 ข้อเรียงตามลำดับ คือ "การแพร่กระจายของสื่อมวลชน ($\bar{X}=3.71$)" "ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ($\bar{X}=3.71$)" "บทบาทของเทคโนโลยี ($\bar{X}=3.70$)" และสภาพการใช้สารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษา-นอกโรงเรียนในระดับปานกลาง จำนวน 7 ข้อ คือ "การเปลี่ยนแปลงค่านิยม ($\bar{X}=3.34$)" "การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชาติ ($\bar{X}=3.34$)" "การใช้เวลาว่างของคนในท้องถิ่น ($\bar{X}=3.38$)" "การเปลี่ยนแปลงแบบแผนการดำเนินชีวิต ($\bar{X}=3.32$)" "การถ่ายทอดวัฒนธรรม

($\bar{X}=3.12$)" "ความเชื่อและการปฏิบัติตามหลักศาสนา ($\bar{X}=3.07$)" "ความแตกต่างทางศาสนาและความเชื่อ ($\bar{X}=2.90$)"

ความต้องการ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความต้องการสารสนเทศ ด้านสังคมและวัฒนธรรมเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนในระดับมาก จำนวน 7 ข้อ เรียงตามลำดับ คือ "การแพร่กระจายของสื่อมวลชน ($\bar{X}=4.19$)" "บทบาทของเทคโนโลยี ($\bar{X}=4.18$)" "ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ($\bar{X}=4.12$)" "การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชาติ ($\bar{X}=3.96$)" "การใช้เวลาว่างของคนในท้องถิ่น ($\bar{X}=3.90$)" "การเปลี่ยนแปลงแบบแผนการดำเนินชีวิต ($\bar{X}=3.71$)" "การเปลี่ยนแปลงค่านิยม ($\bar{X}=3.67$)" และความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนในระดับปานกลาง จำนวน 3 ข้อ คือ การถ่ายทอดวัฒนธรรม ($\bar{X}=3.47$)" "ความเชื่อและการปฏิบัติตามหลักศาสนา ($\bar{X}=3.40$)" "ความแตกต่างทางศาสนาและความเชื่อ ($\bar{X}=3.40$)"

ด้านเศรษฐกิจ

สภาพการใช้ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือใช้สารสนเทศ ในด้านนี้เพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนในระดับมาก จำนวน 1 ข้อ คือ "การสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่ผู้เรียนโดยการประกอบอาชีพอิสระ ($\bar{X}=3.65$)" และความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนในระดับปานกลาง จำนวน 9 ข้อ โดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงเรียงตามลำดับ 3 ลำดับ คือ ขนาดของแรงงาน (จำนวนประชากรในวัยแรงงาน จำนวนประชากรที่อยู่ในกำลังแรงงาน ($\bar{X}=3.43$)" "การกระจายรายได้ของประชากร (ตามอาชีพ, ตามระดับฐานะเศรษฐกิจ) ($\bar{X}=3.39$)" "อัตราการว่างงาน(สัดส่วนของประชากรที่อยู่ในกำลังแรงงานทั้งหมดที่ไม่มีการทำงาน) ($\bar{X}=3.37$)" และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ "จำนวนประชากรต่อแพทย์และบุคลากรทางแพทย์ของจังหวัด ($\bar{X}=3.39$)"

ความต้องการ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความต้องการ
สารสนเทศด้านเศรษฐกิจเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยมีข้อที่
มีค่าเฉลี่ยสูงเรียงตามลำดับ 3 ลำดับ คือ "การกระจายรายได้ของประชากร ($\bar{X}=3.99$)"
"การสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่ผู้เรียนโดยการประกอบอาชีพอิสระ ($\bar{X}=3.97$)" "ขนาด
ของแรงงาน ($\bar{X}=3.92$)" และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ "อัตราการออกจากงานหรือเปลี่ยนงาน
(สัดส่วนของผู้ที่ออกจากงานหรือเปลี่ยนงานจากผู้ที่มีงานทำทั้งหมดในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ)
($\bar{X} = 3.54$)"

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียน
จำแนกตามลักษณะที่ได้รับการพัฒนา

ในตอนนี้จะเป็นการเปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผน ดังแสดง
รายละเอียดในตาราง 5

ตาราง 5 เปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผน จำแนกตามลักษณะที่ได้รับความ
การพัฒนา

สารสนเทศ	ลักษณะที่ได้รับความพัฒนา				U	Z
	ในเขต การพัฒนา		นอกเขต การพัฒนา			
	$\bar{R}_1$	n_1	$\bar{R}_2$	n_2		
1. <u>ด้านนิเวศวิทยา</u>						
1.1 ลักษณะการตั้งบ้านเรือน.....	39.32	31	34.37	41	548.0	-1.06
1.2 จำนวนบ้านที่มีสภาพคงทนถาวร.....	37.81	31	35.51	41	595.0	-0.48
1.3 จำนวนบ้านที่ถูกสุขลักษณะ.....	37.23	30	35.10	41	578.0	-0.45
1.4 จำนวนบ้านที่มีโทรศัพท์.....	36.08	31	36.82	41	622.5	-0.15
1.5 การขยายบริการของการสื่อสาร....	34.05	30	37.43	41	556.5	-0.72
1.6 การใช้พื้นที่จัดการศึกษาในศูนย์ฯจังหวัด	36.47	30	34.78	40	571.0	-0.37
1.7 เขตพื้นที่การให้บริการการศึกษา.....	33.95	34	36.73	39	556.5	-0.62
1.8 ความสะดวกในการเดินทางมาเรียน.	35.53	31	37.23	41	605.5	-0.36
รวม	32.77	30	28.23	30	382.0	-1.01
2. <u>ด้านประชากร</u>						
2.1 อัตราการเพิ่มของประชากร.....	38.37	31	35.09	41	577.5	-0.69

ตาราง 5 (ต่อ)

สารสนเทศ	ลักษณะที่ได้รับการพัฒนา					
	ในเขต การพัฒนา		นอกเขต การพัฒนา			
	$\bar{R}_1$	n_1	$\bar{R}_2$	n_2	U	Z
2.2 แนวโน้มของจำนวนนักเรียน.....	37.92	31	35.43	41	591.5	-0.53
2.3 สัดส่วนของประชากรวัยเรียนกับจำนวน นักเรียน.....	39.39	31	34.32	41	546.0	-1.08
2.4 การอพยพและการเคลื่อนตัวของนักเรียน.....	33.44	31	37.99	40	540.5	-0.96
2.5 สัดส่วนของของผู้ที่อยู่ในแรงงานกับ ผู้ที่ไม่อยู่ในแรงงาน.....	40.44	31	33.52	41	513.5	-1.47
2.6 จำนวนประชากรวัยเรียนจำแนกตาม ภูมิหลังทางภาษาและวัฒนธรรม.....	40.35	31	33.59	41	516.0	-1.43
2.7 การกระจายของประชากร.....	34.61	31	37.93	41	577.0	-0.70
2.8 ลักษณะการเลี้ยงดู.....	38.40	31	35.06	41	576.5	-0.71
2.9 จุดเน้นของการพัฒนาเด็ก.....	37.13	31	36.02	41	616.0	-0.24
2.10 จุดเน้นของการพัฒนาผู้ใหญ่.....	36.47	31	36.52	41	634.5	-0.12
รวม	31.65	30	29.35	30	415.5	-0.51

ตาราง 5 (ต่อ)

สารสนเทศ	ลักษณะที่ได้รับการพัฒนา				U	Z
	ในเขต การพัฒนา		นอกเขต การพัฒนา			
	$\bar{R}_1$	n_1	$\bar{R}_2$	n_2		
3. <u>ด้านสังคมและวัฒนธรรม</u>						
3.1 การเปลี่ยนแปลงแบบแผนการดำเนินชีวิต	37.35	31	35.85	41	609.0	-0.32
3.2 ความแตกต่างทางศาสนาและความเชื่อ	34.79	31	37.79	41	582.5	-0.62
3.3 ความเชื่อและการปฏิบัติตามหลักศาสนา	37.31	31	35.89	41	610.5	-0.30
3.4 การเปลี่ยนแปลงค่านิยม.....	42.47	31	31.99	41	450.5	-2.21*
3.5 การถ่ายทอดวัฒนธรรม.....	38.61	31	33.97	40	539.0	-1.00
3.6 การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชาติ....	38.65	31	33.95	40	538.0	-1.01
3.7 ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี.....	41.47	31	33.70	42	512.5	-1.66
3.8 บทบาทของเทคโนโลยี.....	41.66	31	33.56	42	506.5	-1.73
3.9 การแพร่กระจายของสื่อมวลชน.....	33.66	31	38.65	41	547.5	-1.09
3.10 การใช้เวลาว่างของคนในท้องถิ่น...	36.55	31	37.33	42	637.0	-0.16
รวม	31.27	30	29.73	30	427.0	-0.34

ตาราง 5 (ต่อ)

สารสนเทศ	ลักษณะที่ได้รับการพัฒนา				U	Z
	ในเขต		นอกเขต			
	การพัฒนา		การพัฒนา			
	$\bar{R}_1$	n_1	$\bar{R}_2$	n_2		
4. <u>ด้านเศรษฐกิจ</u>						
4.1 ผลิตภัณฑ์จังหวัดเบื้องต้น(GPP).....	36.74	31	37.19	42	643.0	-0.09
4.2 มูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อคน หรือ GPP per capita ของจังหวัด.....	36.03	30	35.98	41	614.0	-0.01
4.3 อัตราการขยายตัวของผลผลิตของ จังหวัดหรืออัตราการเพิ่มของ ผลิตภัณฑ์จังหวัดในมูลค่าแท้จริง.....	36.03	31	36.85	41	621.0	-0.17
4.4 การกระจายรายได้ของประชากร(ตาม อาชีพ, ตามระดับฐานะเศรษฐกิจ)...	37.27	31	35.01	40	580.5	-0.49
4.5 จำนวนประชากรต่อแพทย์และ บุคลากรทางแพทย์ของจังหวัด.....	36.77	31	35.40	40	596.0	-0.29
4.6 ลักษณะการเก็บออม/การจัดการ ทางการเงิน.....	34.80	30	36.03	40	579.0	-0.26
4.7 ความสม่ำเสมอของการจ้างงาน.....	37.15	31	36.01	41	615.5	-0.81

ตาราง 5 (ต่อ)

สารสนเทศ	ลักษณะที่ได้รับการพัฒนา				U	Z
	ในเขต การพัฒนา		นอกเขต การพัฒนา			
	$\bar{R}_1$	n_1	$\bar{R}_2$	n_2		
4.8 ขนาดของแรงงาน (จำนวนประชากร ในวัยแรงงาน จำนวนประชากรที่อยู่ ในกำลังแรงงาน).....	39.02	31	39.02	41	557.5	-0.93
4.9 อัตราการว่างงาน(สัดส่วนของ ประชากรที่อยู่ในกำลังแรงงาน ทั้งหมดที่ไม่ม้งานทำ).....	38.00	31	35.37	41	589.0	-0.55
4.10 อัตราการออกจากงานหรือเปลี่ยนงาน (สัดส่วนของผู้ที่ออกจากงานหรือ เปลี่ยนงานจากผู้ที่มีงานทำทั้งหมด ในช่วงเวลาหนึ่ง ๗).....	32.97	30	32.97	40	524.0	-0.94
4.11 อัตราการเข้าร่วมแรงงาน(จำแนก ตามเพศ,อายุ,การศึกษา).....	37.39	31	35.83	41	608.0	-0.33

ตาราง 5 (ต่อ)

สารสนเทศ	ลักษณะที่ได้รับการพัฒนา					
	ในเขต การพัฒนา		นอกเขต การพัฒนา			
	$\bar{R}_1$	n_1	$\bar{R}_2$	n_2	U	Z
4.12 การสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่ ผู้เรียนโดยการประกอบอาชีพอิสระ..	39.29	31	34.39	41	549.0	-1.04
รวม	29.45	30	31.55	30	418.5	-0.47

จากตาราง 5 แสดงว่าเมื่อเปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผน
การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดของศูนย์จังหวัดที่มีลักษณะที่ได้รับการพัฒนาแตกต่างกัน โดยการ
ทดสอบค่ายู (Mann-Whitney U test) พบว่า

ด้านนิเวศวิทยา

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่มีลักษณะที่ได้รับการพัฒนาต่างกันมีความต้องการ
สารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนด้านนิเวศวิทยาแตกต่างกันอย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละข้อพบที่มีความแตกต่าง

อย่างไม่นัยสำคัญทางสถิติเช่นกัน ดังรายละเอียดเรียงตามลำดับค่าสถิติดังนี้ "ลักษณะการตั้งบ้านเรือน ($Z=-1.06$)" "การขยายบริการของการสื่อสาร ($Z=-0.72$)" "เขตพื้นที่การให้บริการการศึกษา ($Z=-0.62$)" "จำนวนบ้านที่มีสภาพคงทนถาวร ($U=-0.48$)" "จำนวนบ้านที่ถูกสุขลักษณะ ($Z=0.45.0$)" "การใช้พื้นที่จัดการศึกษาในศูนย์ฯ จังหวัด ($Z=-0.37$)" "ความสะดวกในการเดินทางมาเรียน ($Z=-0.36$)" "จำนวนบ้านที่มีโทรศัพท์ ($Z=-0.15$)"

ด้านประชากร

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่มีลักษณะที่ได้รับการพัฒนาต่างก็มีความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนด้านประชากรแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละข้อพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเช่นกัน ดังรายละเอียดตามลำดับค่าสถิติดังนี้ "สัดส่วนของผู้ที่ในแรงงานกับผู้ที่ไม่อยู่ในแรงงาน ($Z=-1.47$)" "จำนวนประชากรวัยเรียนจำแนกตามภูมิภาคหลังทางภาษาและวัฒนธรรม ($Z=-1.43$)" "สัดส่วนของประชากรวัยเรียนกับจำนวนนักเรียน ($Z=-1.08$)" "การอพยพเคลื่อนตัวของนักเรียน ($Z=-0.96$)" "ลักษณะการเลี้ยงดูลูก ($Z=-0.71$)" "การกระจายของประชากร ($Z=-0.70$)" "อัตราการเพิ่มของประชากร ($Z=-0.69$)" "แนวโน้มของจำนวนนักเรียน ($Z=-0.53$)" "จุดเน้นของการพัฒนาเด็ก ($Z=-0.24$)" และ "จุดเน้นของการพัฒนาผู้ใหญ่ ($Z=-0.12$)"

ด้านสังคมและวัฒนธรรม

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่มีลักษณะที่ได้รับการพัฒนาต่างก็มีความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนด้านสังคมและวัฒนธรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละข้อพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ สารสนเทศเกี่ยวกับ "การเปลี่ยนแปลงค่านิยม ($Z=-2.21$)" ส่วนสารสนเทศข้ออื่น ๆ ที่เหลือพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

ทางสถิติ ดังรายละเอียดตามลำดับค่าสถิติดังนี้ "บทบาทของเทคโนโลยี ($Z=-1.73$)" "ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ($Z=-1.66$)" "การแพร่กระจายของสื่อมวลชน ($Z=-1.09$)" "การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชาติ ($Z=-1.01$)" "การถ่ายทอดวัฒนธรรม ($Z=-1.00$)" "ความแตกต่างทางศาสนาและความเชื่อ ($Z=-0.62$)" "การเปลี่ยนแปลงแบบแผนการดำเนินชีวิต ($Z=-0.32$)" "ความเชื่อและการปฏิบัติตามหลักศาสนา ($Z=-0.30$)" และ "การใช้เวลาว่างของคนในท้องถิ่น ($Z=-0.16$)"

ด้านเศรษฐกิจ

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่มีลักษณะที่ได้รับการพัฒนาต่างกันมีความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนด้านเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละข้อพบว่ามีความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติดังรายละเอียดตามลำดับค่าสถิติที่ดังนี้ "การสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่ผู้เรียนโดยการประกอบอาชีพอิสระ ($Z=-1.04$)" "อัตราการออกจากงานหรือเปลี่ยนงาน (สัดส่วนของผู้ที่ออกจากงานหรือเปลี่ยนงานจากผู้ที่มีงานทำทั้งหมดในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ) ($Z=-0.94$)" "ขนาดของแรงงาน ($Z=-0.93$)" "อัตราการว่างงาน (สัดส่วนของประชากรที่อยู่ในกำลังแรงงานทั้งหมดที่ไม่มีการทำงาน ($Z=-0.55$)" "การกระจายรายได้ของประชากร (ตามอาชีพ, ตามระดับฐานะเศรษฐกิจ) ($Z=-0.49$)" "อัตราการเข้าร่วมแรงงาน (จำแนกตามเพศ, อายุ, การศึกษา) ($Z=-0.33$)" "จำนวนประชากรต่อแพทย์และบุคลากรทางแพทย์ของจังหวัด" ($Z=-0.29$)" "ลักษณะการเก็บออม/การจัดการทางการเงิน ($Z=-0.26$)" "ความสม่ำเสมอของการจ้างงาน ($Z=-0.81$)" "อัตราการขยายตัวของผลผลิตของจังหวัดหรืออัตราการเพิ่มของผลิตภัณฑ์จังหวัดในมูลค่าที่แท้จริง ($Z=-0.17$)" "ผลิตภัณฑ์จังหวัดเบื้องต้น (GPP) ($Z=-0.09$)" "มูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อคน หรือ GPP per Capita ของจังหวัด ($Z=-0.01$)"

ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียน

จำแนกตามระยะเวลาในการพัฒนา

ในตอนนี้จะเป็นการเปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผน ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 6

ตาราง 6 เปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผน จำแนกตามระยะเวลาในการพัฒนา ด้วยการทดสอบค่ายู (U test)

สารสนเทศ	ระยะเวลาในการพัฒนา				U	Z
	ก่อน ปี		ตั้งแต่ ปี			
	2530		2530			
	$\bar{R}_1$	n_1	$\bar{R}_2$	n_2	U	Z
1. <u>ด้านนิเวศวิทยา</u>						
1.1 ลักษณะการตั้งบ้านเรือน.....	18.73	20	11.05	11	55.5	-2.41*
1.2 จำนวนบ้านที่มีสภาพคงทนถาวร.....	17.77	20	12.77	11	74.5	-1.51
1.3 จำนวนบ้านที่ถูกสุขลักษณะ.....	16.15	20	14.20	10	87.0	-0.59
1.4 จำนวนบ้านที่มีโทรศัพท์.....	17.70	20	12.91	11	76.0	-1.44
1.5 การขยายบริการของการสื่อสาร....	18.15	20	10.20	10	47.0	-2.42*
1.6 การใช้พื้นที่จัดการศึกษาในศูนย์ฯจังหวัด	17.63	20	11.25	10	57.5	-2.02*

ตาราง 6 (ต่อ)

สารสนเทศ	ระยะเวลาในการพัฒนา					
	ก่อน ปี 2530		ตั้งแต่ ปี 2530			
	$\bar{R}_1$	n_1	$\bar{R}_2$	n_2	U	Z
1.7 เขตพื้นที่การให้บริการการศึกษา.....	17.90	20	12.55	11	72.0	-1.69
1.8 ความสะดวกในการเดินทางมาเรียน.	18.23	20	11.95	11	65.5	-1.94
รวม	18.05	20	10.40	10	49.0	-2.25*
2. <u>ด้านประชากร</u>						
2.1 อัตราการเพิ่มของประชากร.....	15.80	20	16.36	11	106.0	-0.17
2.2 แนวโน้มของจำนวนนักเรียน.....	15.40	20	17.09	11	98.0	-0.53
2.3 สัดส่วนของประชากรวัยเรียนกับจำนวน นักเรียน.....	17.45	20	13.36	11	81.0	-1.29
2.4 การอพยพและการเคลื่อนตัวของนักเรียน	18.13	20	12.14	11	67.5	-1.84
2.5 สัดส่วนของของผู้ที่อยู่ในแรงงานกับ ผู้ที่ไม่อยู่ในแรงงาน.....	17.10	20	14.00	11	88.0	-0.97

ตาราง 6 (ต่อ)

สารสนเทศ	ระยะเวลาในการพัฒนา				U	Z
	ก่อน ปี		ตั้งแต่ ปี			
	2530		2530			
	$\bar{R}_1$	n_1	$\bar{R}_2$	n_2		
2.6 จำนวนประชากรวัยเรียนจำแนกตาม ภูมิหลังทางภาษาและวัฒนธรรม.....	19.10	20	10.36	11	48.0	-2.67*
2.7 การกระจายของประชากร.....	17.13	20	13.95	11	87.5	-0.98
2.8 ลักษณะการเลี้ยงดู.....	18.35	20	11.73	11	63.0	-2.04*
2.9 จุดเน้นของการพัฒนาเด็ก.....	17.73	20	12.86	11	75.5	-1.50
2.10 จุดเน้นของการพัฒนาผู้ใหญ่.....	17.23	20	13.77	11	85.5	-1.08
รวม	15.52	20	15.45	10	99.5	-0.98
3. <u>ด้านสังคมและวัฒนธรรม</u>						
3.1 การเปลี่ยนแปลงแบบแผนการดำเนินชีวิต	17.02	20	14.14	11	89.5	-0.88
3.2 ความแตกต่างทางศาสนาและความเชื่อ	16.80	20	14.55	11	94.0	-0.68
3.3 ความเชื่อและการปฏิบัติตามหลักศาสนา	16.85	20	14.45	11	93.0	-0.73
3.4 การเปลี่ยนแปลงค่านิยม.....	16.67	20	14.77	11	96.5	-0.59

ตาราง 6 (ต่อ)

สารสนเทศ	ระยะเวลาในการพัฒนา				U	Z
	ก่อน ปี		ตั้งแต่ ปี			
	2530		2530			
	$\bar{R}_1$	n_1	$\bar{R}_2$	n_2		
3.5 การถ่ายทอดวัฒนธรรม.....	17.80	20	12.73	11	74.0	-1.60
3.6 การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชาติ....	18.13	20	12.14	11	67.5	-1.86
3.7 ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี.....	16.95	20	14.27	11	91.0	-0.87
3.8 บทบาทของเทคโนโลยี.....	17.83	20	12.68	11	73.5	-1.66
3.9 การแพร่กระจายของสื่อมวลชน.....	16.92	20	14.32	11	91.5	-0.82
3.10 การใช้เวลาว่างของคนในท้องถิ่น...	18.13	20	12.14	11	67.5	-1.84
รวม	16.67	20	13.15	10	76.5	-1.03
4. ด้านเศรษฐกิจ						
4.1 ผลิตภัณฑ์จังหวัดเบื้องต้น(GPP).....	17.00	20	14.18	11	90.0	-0.86
4.2 มูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อคน หรือ GPP per capita ของจังหวัด.....	16.61	20	13.59	11	83.5	-0.96

ตาราง 6 (ต่อ)

สารสนเทศ	ระยะเวลาในการพัฒนา				U	Z
	ก่อน ปี		ตั้งแต่ ปี			
	2530		2530			
	$\bar{R}_1$	n_1	$\bar{R}_2$	n_2	U	Z
4.3 อัตราการขยายตัวของผลผลิตของ จังหวัดหรืออัตราการเพิ่มของ ผลิตภัณฑ์จังหวัดในมูลค่าแท้จริง.....	17.52	20	13.23	11	79.5	-1.32
4.4 การกระจายรายได้ของประชากร(ตาม อาชีพ, ตามระดับฐานะเศรษฐกิจ)...	17.27	20	13.68	11	84.5	-1.13
4.5 จำนวนประชากรต่อแพทย์และ บุคลากรทางแพทย์ของจังหวัด.....	16.33	20	15.41	11	103.5	-0.28
4.6 ลักษณะการเก็บออม/การจัดการ ทางการเงิน.....	16.89	20	13.09	11	78.0	-1.19
4.7 ความสม่ำเสมอของการจ้างงาน.....	18.38	20	11.68	11	62.5	-2.06*
4.8 ขนาดของแรงงาน (จำนวนประชากร ในวัยแรงงาน จำนวนประชากรที่อยู่ ในกำลังแรงงาน).....	16.27	20	15.50	11	104.5	-0.24

ตาราง 6 (ต่อ)

สารสนเทศ	ระยะเวลาในการพัฒนา				U	Z
	ก่อน ปี		ตั้งแต่ ปี			
	2530		2530			
	$\bar{R}_1$	n_1	$\bar{R}_2$	n_2	U	Z
4.9 อัตราการว่างงาน(สัดส่วนของประชากรที่อยู่ในกำลังแรงงานทั้งหมดที่ไม่มีงานทำ).....	16.27	20	15.50	11	104.5	-0.24
4.10 อัตราการออกจากงานหรือเปลี่ยนงาน(สัดส่วนของผู้ที่ออกจากงานหรือเปลี่ยนงานจากผู้ที่มีงานทำทั้งหมดในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ).....	16.13	19	14.41	11	92.5	-0.53
4.11 อัตราการเข้าร่วมแรงงาน(จำแนกตามเพศ,อายุ,การศึกษา).....	17.25	20	13.73	11	85.0	-1.07
4.12 การสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่ผู้เรียนโดยการประกอบอาชีพอิสระ..	17.75	20	12.82	11	75.0	-1.54
รวม	16.52	20	13.45	10	79.5	-0.90

จากตาราง 6 แสดงว่าเมื่อเปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผน การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดของศูนย์ฯจังหวัดที่มีระยะเวลาในการพัฒนาแตกต่างกัน โดยการ ทดสอบค่ายู (Mann-Whitney U test) พบว่า

ด้านนิเวศวิทยา

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่มีระยะเวลาในการพัฒนาแตกต่างกันมีความต้อง การสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนด้านนิเวศวิทยาต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า ศูนย์ฯจังหวัดภาคตะวันออกมีความต้อง การแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อต่อไปนี้ "การขยายบริการของการ สื่อสาร ($Z=-2.42$)" "การใช้พื้นที่จัดการศึกษาในศูนย์ฯจังหวัด ($Z=-2.02$) และลักษณะการ ตั้งบ้านเรือน ($Z=-2.41$)" ส่วนข้ออื่น ๆ ศูนย์ฯจังหวัดมีความต้องการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัย สำคัญทางสถิติ

ด้านประชากร

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่มีระยะเวลาในการพัฒนาแตกต่างกันมีความต้อง การสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนด้านประชากรต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติ และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า ศูนย์ฯจังหวัดภาคตะวันออกมีความต้องการแตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อ "จำนวนประชากรวัยเรียน จำแนกตามภูมิหลัง ทางภาษาและวัฒนธรรม ($Z=-2.67$) และลักษณะการเลี้ยงดูลูก ($Z=-2.04$)" ส่วนข้ออื่น ๆ ศูนย์ฯจังหวัดมีความต้องการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ด้านสังคมและวัฒนธรรม

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่มีระยะเวลาในการพัฒนาแตกต่างกันมีความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนด้านสังคมและวัฒนธรรมต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า ศูนย์ฯจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความต้องการแตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ

ด้านเศรษฐกิจ

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่มีระยะเวลาในการพัฒนาแตกต่างกันมีความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนด้านเศรษฐกิจต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า ศูนย์ฯจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความต้องการแตกต่างกันอย่างมีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อ "ความสม่ำเสมอของการจ้างงาน ($Z=-2.06$)" ส่วนสารสนเทศข้ออื่น ๆ ศูนย์ฯจังหวัดมีความต้องการแตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้กล่าวถึงการสรุปผลการวิจัยเรียงตามลำดับหัวข้อความมุ่งหมายของการวิจัย ความสำคัญของการวิจัย สมมุติฐานในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ รายละเอียดมีดังต่อไปนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้สารสนเทศเพื่อการวางแผนของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัด ในเขตความรับผิดชอบของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออก
2. เพื่อศึกษาความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ในเขตความรับผิดชอบของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออก
3. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียน จังหวัด จำแนกตามลักษณะที่ได้รับการพัฒนาและระยะเวลาในการพัฒนา

ความสำคัญของการวิจัย

ผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณา การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารและการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือของผู้บริหารในการอนุมัติแผนงานและโครงการ ในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้สนองตอบต่อความต้องการของผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายให้ได้ผลดีที่สุด ภายใต้ความจำกัดของทรัพยากรและสภาพแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของสังคม สิ่งแวดล้อม โดยมุ่งความสำเร็จ และการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพเป็นสำคัญ

สมมติฐานในการวิจัย

ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ คือ ศูนย์ฯ จังหวัดที่มีช่วงระยะเวลาในการพัฒนาและลักษณะที่ได้รับการพัฒนาต่างกัน มีความต้องการสารสนเทศ ด้านนิเวศวิทยา ด้านประชากร ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ประชากร คือ ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานวางแผนของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ภาคตะวันออก 8 จังหวัดคือ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดตราด จังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดสมุทรปราการ รวมทั้งสิ้น 88 คน

กลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ไม่มีจำนวนไม่มาก ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาจากประชากรทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อสำรวจสภาพปัจจุบันและความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ภาคตะวันออก แบบสอบถามมีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบปลายปิดแบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเช่น สถานภาพการปฏิบัติงาน ระยะเวลาปฏิบัติงานวางแผน เป็นต้น

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามสภาพการใช้และความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนของผู้ปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ภาคตะวันออก แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านนิเวศวิทยา จำนวน 8 ข้อ ด้านประชากร จำนวน 10 ข้อ ด้านสังคมและวัฒนธรรม จำนวน 10 ข้อ และด้านเศรษฐกิจ จำนวน 12 ข้อ แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามการประเมินค่า 5 ระดับ และผลการคำนวณค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) ได้เท่ากับ .96

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ติดต่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำหนังสือจากกรมการศึกษานอกโรงเรียน ไปขอความร่วมมือศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ในเขตความรับผิดชอบของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออก เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 88 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามตอบกลับคืนมา 76 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.36

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป เอส พี เอส เอส พียู/พลัส (SPSS PC/+) ของศูนย์คอมพิวเตอร์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อคำนวณค่าสถิติ ดังนี้

1. การคำนวณค่าสถิติพื้นฐานด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)
2. เปรียบเทียบความแตกต่างของความถี่การสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด 4 ด้านคือ ด้านนิเวศวิทยา ด้านประชากร ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามลักษณะที่ได้รับการพัฒนา และระยะเวลาในการพัฒนา ด้วยสถิติทดสอบมานน์-วิตนีย์ยู (Mann-Whitney U test)

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาค้นคว้าสรุปได้ดังนี้

1. สภาพการใช้สารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ภาคตะวันออกโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านนิเวศวิทยา ($\bar{X}=3.26$) ด้านประชากร ($\bar{X}=3.32$) ด้านสังคมและวัฒนธรรม ($\bar{X}=3.36$) และด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X}=3.29$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เฉพาะข้อที่มีสภาพการใช้สารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษา
ศึกษานอกโรงเรียนในระดับมากมีดังนี้

ด้านนิเวศวิทยา มีจำนวน 2 ข้อ จาก 8 ข้อ คือ "เขตพื้นที่การให้บริการการศึกษา ($\bar{X}=3.76$)" "การใช้พื้นที่จัดการศึกษาในศูนย์ฯจังหวัด ($\bar{X}=3.61$)"

ด้านประชากร มีเพียงหนึ่งข้อ จาก 10 ข้อ คือ "การกระจายของประชากร ($\bar{X}=3.63$)"

ด้านสังคมและวัฒนธรรม มีจำนวน 3 ข้อ จาก 10 ข้อ คือ "การแพร่กระจายของสื่อมวลชน ($\bar{X}=3.71$)" "ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ($\bar{X}=3.71$)" "บทบาทของเทคโนโลยี (3.70)"

ด้านเศรษฐกิจ มีเพียงหนึ่งข้อ จาก 10 ข้อ คือ "การสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่ผู้เรียนโดยการประกอบอาชีพอิสระ ($\bar{X}=3.65$)"

2. ความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน คือ "ด้านนิเวศวิทยา ($\bar{X}=3.75$)" "ด้านประชากร ($\bar{X}=3.80$)" "ด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X}=3.80$)" และ "ด้านสังคมและวัฒนธรรม ($\bar{X}=3.79$)"

เมื่อพิจารณาเฉพาะรายข้อที่มีความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนในระดับมาก มีดังนี้

ด้านนิเวศวิทยา จำนวน 6 ข้อ จาก 8 ข้อ คือ "เขตพื้นที่การให้บริการการศึกษา ($\bar{X}=4.24$)" "การใช้พื้นที่จัดการศึกษาในศูนย์ฯจังหวัด ($\bar{X}=4.10$)" "การขยายบริการของการสื่อสาร ($\bar{X}=3.90$)" "ความสะดวกในการเดินทางมาเรียน ($\bar{X}=3.88$)" "จำนวนบ้านที่ถูกสุขลักษณะ ($\bar{X}=3.60$)" "ลักษณะการตั้งบ้านเรือน ($\bar{X}=3.50$)"

ด้านประชากร จำนวน 10 ข้อ จาก 10 ข้อ คือ "จุดเน้นของการพัฒนาผู้ใหญ่ ($\bar{X}=3.96$)" "แนวโน้มของจำนวนนักเรียน ($\bar{X}=3.94$)" "จุดเน้นของการพัฒนาเด็ก ($\bar{X}=3.92$)" "สัดส่วนของผู้ที่อยู่ในแรงงานกับผู้ที่ไม่อยู่ในแรงงาน ($\bar{X}=3.88$)" "การกระจายของประชากร ($\bar{X}=3.85$)" "การอพยพเคลื่อนตัวของนักเรียน ($\bar{X}=3.82$)" "สัดส่วนของ

ประชากรวัยเรียนกับจำนวนนักเรียน ($\bar{X}=3.81$)" "จำนวนประชากรวัยเรียนจำแนกตามภูมิศาสตร์ทางภาษาและวัฒนธรรม ($\bar{X}=3.64$)" "ลักษณะการเลี้ยงดูลูก ($\bar{X}=3.58$)" "อัตราค่าเพิ่มของประชากร ($\bar{X}=3.56$)"

ด้านสังคมและวัฒนธรรม จำนวน 7 ข้อ จาก 10 ข้อ คือ "การแพร่กระจายของสื่อมวลชน ($\bar{X}=4.19$)" "บทบาทของเทคโนโลยี ($\bar{X}=4.18$)" "ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ($\bar{X}=4.12$)" "การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชาติ ($\bar{X}=3.96$)" "การใช้เวลาว่างของคนในท้องถิ่น ($\bar{X}=3.90$)" "การเปลี่ยนแปลงแบบแผนการดำเนินชีวิต ($\bar{X}=3.71$)" และ "การเปลี่ยนแปลงค่านิยม ($\bar{X}=3.67$)"

ด้านเศรษฐกิจ จำนวน 12 ข้อ จาก 12 ข้อ คือ "การกระจายรายได้ของประชากร (ตามอาชีพตามระดับฐานะเศรษฐกิจ) ($\bar{X}=3.99$)" "การสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่ผู้เรียนโดยการประกอบอาชีพอิสระ ($\bar{X}=3.97$)" "ขนาดของแรงงาน (จำนวนประชากรในวัยแรงงาน) ($\bar{X}=3.92$)" "อัตราการขยายตัวของผลผลิตของจังหวัดหรืออัตราการเพิ่มของผลิตภัณฑ์จังหวัดในมูลค่าแท้จริง ($\bar{X}=3.90$)" "อัตราการว่างงาน(สัดส่วนของประชากรที่อยู่ในกำลังแรงงานทั้งหมดที่ไม่ได้มีงานทำ ($\bar{X}=3.85$)" "ความสม่ำเสมอของการจ้างงาน ($\bar{X}=3.79$)" "ลักษณะการเก็บออม ($\bar{X}=3.79$)" "อัตราการเข้าร่วมแรงงาน (จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา) ($\bar{X}=3.78$)" "ผลิตภัณฑ์จังหวัดเบื้องต้น ($\bar{X}=3.73$)" "จำนวนประชากรต่อแพทย์และบุคลากรทางแพทย์ของจังหวัด ($\bar{X}=3.70$)" "มูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อคน หรือ GPP Per Capita ของจังหวัด ($\bar{X}=3.68$)" "อัตราการออกจากงานหรือการเปลี่ยนงาน(สัดส่วนของผู้ที่ออกจากงานหรือเปลี่ยนงานจากผู้ที่มีงานทำทั้งหมดในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ ($\bar{X}=3.54$)"

3. เมื่อเปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศ เพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจำแนกตามลักษณะที่ได้รับการพัฒนา พบว่าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีลักษณะที่ได้รับการพัฒนาต่างกันต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทุกด้าน เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า

มีสารสนเทศในด้านสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ "การเปลี่ยนแปลงค่านิยม"

4. เมื่อเปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศ เพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจำแนกตามระยะเวลาในการพัฒนา พบว่าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ภาคตะวันออกที่มีระยะเวลาที่ได้รับการพัฒนาต่างกันต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทุกด้าน เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีสารสนเทศจำนวน 6 ข้อจากสามด้านที่เป็นความต้องการที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ

ด้านนิเวศวิทยา จำนวน 3 ข้อ คือ "ลักษณะการตั้งบ้านเรือน" "การขยายบริการของการสื่อสาร" "การใช้พื้นที่จัดการศึกษาในศูนย์ฯ จังหวัด"

ด้านประชากร จำนวน 2 ข้อ คือ "จำนวนประชากรวัยเรียนจำแนกตามภูมิหลังทางภาษาและวัฒนธรรม" "ลักษณะการเลี้ยงดูลูก"

ด้านเศรษฐกิจ จำนวน 1 ข้อ คือ "ความสม่ำเสมอของการจ้างงาน"

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาค้นคว้ามีประเด็นต่าง ๆ ที่สมควรนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

1. สภาพการใช้สารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ภาคตะวันออกศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ภาคตะวันออกมีสภาพการใช้สารสนเทศทั้งสี่ด้านในระดับปานกลาง จากสภาพการใช้เพื่อการวางแผนนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้วางแผนการศึกษานอกโรงเรียนมองเห็นประโยชน์และความจำเป็นของข้อมูลและสารสนเทศในการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียน จึงได้นำสารสนเทศด้านต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน จากข้อมูลพื้นฐานแสดงให้เห็นว่าผู้วางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ภาคตะวันออกส่วนใหญ่ได้รับความรู้ในด้านการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนมาแล้วร้อยละ 73.70 ที่ผู้วางแผนการศึกษานอก-

โรงเรียนจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือผ่านการอบรมด้านการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนระดับจุลภาค (Micro Planning) จึงมีความรู้ความเข้าใจในประโยชน์ของข้อมูลสารสนเทศประเภทต่าง ๆ และนำมาใช้ในการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งเป็นจุดประสงค์หนึ่งของการศึกษาอบรมตามโครงการดังกล่าว (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. ม.ป.ป. : 5) จึงเป็นเหตุที่น่าเชื่อถือได้ว่าสภาพการใช้ดังกล่าวเป็นข้อมูลที่ได้มาจากระชากรตัวอย่างที่มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

2. ความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความต้องการสารสนเทศทั้งสี่ด้านในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจ ศูนย์ฯ จังหวัดมีความต้องการสารสนเทศด้านนี้มากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสารสนเทศด้านเศรษฐกิจยังมีน้อยดังที่ ชินภัทร ภูมิรัตน์ (2530) ศึกษาพบว่า ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจมีน้อยและส่วนใหญ่เป็นข้อมูลในรูปข้อมูลเดิมยังไม่ได้ประมวลผลให้เป็นสารสนเทศ ข้อมูลดังกล่าวนี้เก็บไว้ในรายงานสถิติของหน่วยงานต่าง ๆ ความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนนี้ เหตุผลอีกประการหนึ่งคือผู้วางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 43.40 มีประสบการณ์ในการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดมากกว่าห้าปีและอีกประมาณร้อยละ 47.40 มีประสบการณ์ในการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดมาแล้ว 1-5 ปี จึงเป็นเหตุที่น่าเชื่อถือได้ว่าความต้องการดังกล่าวเป็นข้อมูลที่ได้มาจากระชากรตัวอย่างที่มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ซึ่งกรมการศึกษานอกโรงเรียนจำเป็นต้องตอบสนองความต้องการต่อไป

3. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามลักษณะที่ได้รับการพัฒนา

3.1 ด้านนิเวศวิทยา จากผลการศึกษาพบว่าความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ภาคตะวันออก จำแนกตามลักษณะที่ได้รับการพัฒนาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติใน อธิบายได้ว่าผู้วางแผนการศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดภาคตะวันออกมีความเห็นว่าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดถึงแม้จะอยู่ในเขตหรือนอกเขตพื้นที่การพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออกก็ตาม มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในด้านนิเวศวิทยา ทั้งนี้เพราะสารสนเทศด้านนิเวศวิทยานั้น ส่วนใหญ่จะเป็นสารสนเทศที่เกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน (Infra Structure) ที่รัฐบาลจะต้องสร้างให้เกิดมีขึ้น เช่น การสื่อสาร การคมนาคมตลอดจนการวางผังเมือง เมื่อรัฐบาลจัดสร้างโครงสร้างเหล่านี้ก็จะเป็นการเชื่อมโยงระหว่างภาคตะวันออกกับกรุงเทพมหานครนั้นก็หมายความว่าทุกจังหวัดในภาคตะวันออกได้รับประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานเหล่านี้ ดังนั้นศูนย์ฯจังหวัดในภาคตะวันออกจึงมีความจำเป็นที่ต้องทราบ และมีสารสนเทศเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานนี้อยู่ในระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียน หรืออาจกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่าโดยทั่วไปสารสนเทศด้านนิเวศวิทยาเป็นสารสนเทศพื้นฐานที่ศูนย์ฯจังหวัดนำมาพิจารณาประกอบการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อกำหนดกลุ่มเป้าหมายว่าเป็นใคร อยู่ที่ไหนมีสภาพความเป็นอยู่อย่างไร และกลุ่มเป้าหมายนั้น ๆ สะดวกที่จะมาเรียนในช่วงเวลาใด มีความปลอดภัยมากน้อยแค่ไหน ในการเดินทางมาเรียน เป็นต้น

3.2 ด้านประชากร จากผลการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่ศูนย์ฯจังหวัดที่มีลักษณะที่ได้รับการพัฒนาแตกต่างกันมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียน ด้านประชากร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วางแผนเห็นตรงกันว่าประชากรเป็นตัวกำหนดขนาดของสังคม ถ้าสังคมใหญ่มากการศึกษาย่อมรับภาระมากเพราะต้องให้การศึกษาก่อนวัยเรียนถ้าสังคมเล็กภาระด้านการศึกษาก็น้อยลงตามไปด้วย ระดับภาระความรับผิดชอบมีผลไปถึงงบประมาณ ค่าใช้จ่ายการลงทุน ตลอดจนจำนวนบุคลากรและสถานที่ทางการศึกษาด้วย นักวางแผนการศึกษาจำเป็นต้องทราบสารสนเทศด้านประชากรก็เพื่อที่จะวางแผนจัดการศึกษาให้กับทุกกลุ่มเป้าหมายได้อย่างทั่วถึงอย่างที่เรียกกันว่า เสมอภาค

และเป็นธรรม สารสนเทศนั้นได้แก่ โครงสร้างของประชากร การย้ายถิ่น สัดส่วนของประชากรวัยเรียนกับจำนวนผู้เรียน แนวโน้มของจำนวนนักเรียน จำนวนประชากรวัยเรียน จำแนกตามภูมิหลังทางภาษาและวัฒนธรรม การอพยพเคลื่อนตัวของนักเรียน เป็นต้น (สุภาวงศ์ จันทวานิช. 2529 : 18 - 19)

3.3 ด้านสังคมและวัฒนธรรม จากผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ศูนย์ฯ จังหวัดที่มีลักษณะที่ได้รับการพัฒนาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเรื่อง การเปลี่ยนแปลงค่านิยมธรรม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักวางแผนได้มองการณ์ไกล พยายามใช้การวางแผนเป็นเครื่องมือให้สถาบันการศึกษา มีบทบาทในการนำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมให้ได้ ซึ่งเป็นการวางแผนในระยะยาว หากไม่สามารถกระทำได้สถาบันการศึกษา มีบทบาทเป็นเพียงผู้ตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมเท่านั้น แล้วบทบาทของการศึกษาในอีกแง่มุมหนึ่งจะขาดหายไป การศึกษาจะทำหน้าที่ไม่สมบูรณ์อาจส่งผลให้คนในสังคมเป็นคนที่ยึดสมัยแต่ไม่พัฒนา ก็เป็นได้ จะขอยกตัวอย่างเพื่อความเข้าใจ เช่น การเปลี่ยนรูปแบบของการรับประทานอาหารไทย เป็นอาหารฝรั่ง การซื้ออาหารสำเร็จรูปบริโภคแทนการปรุงเอง ฯลฯ ค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไปในสังคมสมัยใหม่ การศึกษาจำเป็นต้องเข้ามา มีบทบาทเพื่อเตรียมคนให้เป็นคนที่ทันสมัยและพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน รู้จักนำการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง สิ่งเหล่านี้นักวางแผนได้มองเห็นสภาพการเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ในที่นี้ก็คือสารสนเทศเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงค่านิยมนั่นเอง

3.4 ด้านเศรษฐกิจ จากผลการศึกษาพบว่าความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามลักษณะที่ได้รับการพัฒนาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อธิบายได้ว่าศูนย์ฯ จังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในด้านความต้องการสารสนเทศทางด้านเศรษฐกิจ ศูนย์ฯ จังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะแก้ปัญหาเศรษฐกิจได้ก็ต้องสามารถระบุปัญหาทางเศรษฐกิจได้ก่อน การที่จะระบุปัญหานี้ได้จะต้องมีข้อมูลและสารสนเทศด้านเศรษฐกิจ (อุทัย ดุลเกษม. ม.ป.ป : 26) แต่ในปัจจุบันนี้สารสนเทศในด้านนี้ยังมีน้อย ส่วนใหญ่เป็นข้อมูลดิบที่ยังไม่สามารถบอกถึงสภาวะทางเศรษฐกิจ

ในพื้นที่ความรับผิดชอบเป็นอย่างไร ความขาดแคลนข้อมูลและสารสนเทศนี้จึงเป็นตัวเร่งให้ เกิดความต้องการสารสนเทศด้านเศรษฐกิจมากขึ้นทั้งในศูนย์ฯ จังหวัดที่อยู่ในเขตและนอกเขต การพัฒนา

4. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผน การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ภาคตะวันออก จำแนกตามระยะเวลาในการพัฒนา

4.1 ด้านนิเวศวิทยา จากผลการศึกษาพบว่าความต้องการสารสนเทศเพื่อการ วางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดด้านนิเวศวิทยาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติใน เรื่องลักษณะการตั้งบ้านเรือน การขยายบริการของการสื่อสาร และการใช้พื้นที่จัดการศึกษา- นอกโรงเรียนในศูนย์ฯจังหวัด ในประเด็นเกี่ยวกับลักษณะการตั้งบ้านเรือนและการขยายบริการ ของการสื่อสารนี้อธิบายได้ว่า ศูนย์ฯ จังหวัดที่มีระยะเวลายานในการพัฒนานานจะพบเห็นการ เปลี่ยนแปลงของเขตพื้นที่การพัฒนาดังนี้ ในระยะแรกเริ่มของการพัฒนาจะมีคนงาน ซึ่งทำงาน ด้านการก่อสร้างเข้าไปอยู่ก่อน เมื่อหมดงานก่อสร้างแล้วก็จะเคลื่อนย้ายไปทำงานที่อื่นต่อไป ในระยะที่มีการก่อสร้างก็จะมีพ่อค้าแม่ค้าไปตั้งร้านขายของกับคนงานเหล่านี้ พ่อค้าแม่ค้าก็เช่น เดียวกันกับคนงานก่อสร้าง เขาจะเคลื่อนย้ายไปอยู่ที่อื่นเมื่อโอกาสในการค้าขายหมดไป อย่างไรก็ตามจะมีคนจำนวนหนึ่งจะตั้งรกรากเป็นการถาวรในจำนวนนี้มีเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล รวมอยู่ด้วยเช่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุขการศึกษา เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง เป็นต้น ต่อจากนั้นผู้ ประกอบอาชีพในระดับสูงก็จะเข้าไปอยู่ตามขนาดและประเภทของอุตสาหกรรม ผู้ประกอบอาชีพ เหล่านี้ถ้าเป็นระบบอุตสาหกรรมหนักใช้เทคโนโลยีขั้นสูง คนพวกนี้จะมีรายได้สูง วิถีชีวิตจะแตก ต่างไปจากชาวพื้นเมืองหรือคนในกลุ่มแรกที่กล่าวมาแล้ว เขาต้องการที่อยู่อาศัยและบริการทาง สังคมที่เหมาะสมกับฐานะทางเศรษฐกิจและฐานะสังคมของเขา สภาพที่อยู่อาศัยจะรวมกลุ่ม โดดเดี่ยวแยกตัวออกไปจากสังคมสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิตของคนเหล่านี้จะผูกพันอยู่กับเมืองหลวง หรือต่างประเทศมากกว่าที่จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับจังหวัดในพื้นที่รอบตัวเขา (ก่อ สวัสดิพิณชัย. 2526 : 39 - 40) ศูนย์ฯจังหวัดที่พบเหตุการณ์เหล่านี้มีความตระหนักดีว่า จะต้องวางแผน จัดการศึกษาให้กับคนในกลุ่มแรกอย่างไรที่จะชี้นำให้คนในท้องถิ่นได้ปรับตัวให้เข้ากับสภาพการ

เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและพยายามใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือขึ้นำเพื่อป้องกันมิให้เกิดกรณีของการได้รับบริการของรัฐที่อาจมีการเลือกปฏิบัติหรือความไม่ยุติธรรมในการให้บริการร่วมกันซึ่งจะนำไปสู่ปัญหาสังคมต่อไป นอกจากนี้เมื่อมีการพัฒนาแล้วปรากฏว่ามีคนย้ายถิ่นเข้ามาอยู่มากกว่าที่ประเมินไว้ คนจำนวนมากก็จะประกอบอาชีพอิสระทำการค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ หรือให้บริการที่จำเป็นอย่างใดอย่างหนึ่งในขณะเดียวกันก็อาจมีบุคคลจำนวนหนึ่งเข้าไปประกอบอาชีพที่ไม่พึงประสงค์ เช่น การค้าสิ่งผิดกฎหมาย ส่วนเรื่องที่เกิดขึ้นจริง ๆ นั้นอาจจะมีความซับซ้อนมากกว่าที่กล่าวมาแล้วก็ได้ศูนย์ฯ จังหวัดที่มองเห็นประเด็นเหล่านี้ก็จะเริ่มให้ความสำคัญของสารสนเทศที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะนำไปวางแผนการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในความรับผิดชอบของตนเองต่อไปสารสนเทศหนึ่งที่เกี่ยวข้องในกรณีนี้ก็คือ สารสนเทศด้านนิเวศวิทยา ศูนย์ฯ จังหวัดที่มีประสบการณ์ข้างต้นต่างกันจึงมีความต้องการสารสนเทศด้านนิเวศวิทยาแตกต่างกันไป

4.2 ด้านประชากร จากผลการศึกษาพบว่าความต้องการสารสนเทศเพื่อวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดด้านประชากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเรื่องของจำนวนประชากรวัยเรียนจำแนกตามภูมิหลังทางภาษาและวัฒนธรรม การที่ศูนย์ฯ จังหวัด มีความต้องการสารสนเทศในด้านนี้แตกต่างกันนี้อาจเป็นกรณีที่คล้ายคลึงกันกับสารสนเทศด้านนิเวศวิทยา ในประเด็นของการพัฒนาในระยะแรกเริ่ม ที่มีแรงงานอพยพเคลื่อนย้ายคนงานก่อสร้างเข้าไปก่อน พ่อค้าแม่ค้าตามมาทีหลัง คนเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นคนจากถิ่นอื่นที่มีภูมิหลังทางภาษาและวัฒนธรรมแตกต่างกัน นักการศึกษาต้องวางแผนจัดการศึกษาที่ช่วยย้้าให้คนเหล่านี้เกิดความรู้สึกร่วมว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (สุภางค์ จันทวานิช. 2529 : 33) ซึ่งศูนย์ฯ จังหวัดที่อยู่ในระยะเริ่มแรกของการพัฒนายังมองไม่เห็นความจำเป็นในการจัดการศึกษาให้กับคนกลุ่มนี้แต่ศูนย์ฯ จังหวัดที่มีระยะเวลาในการพัฒนามานานแล้วและมีคนในพื้นที่ความรับผิดชอบที่แตกต่างกันมองเห็นว่าการรวมพลังของคนในพื้นที่ที่จะกระทำได้อีกคือ เมื่อได้มีการเตรียมคนแล้ว คนที่แตกต่างกันในทางภาษาและวัฒนธรรมเหล่านี้ได้ถูกกระตุ้นให้มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมอยู่ในสังคมด้วยศักดิ์ศรีของเผ่าพันธุ์ของตน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการมีสารสนเทศเกี่ยวกับจำนวนประชากรวัยเรียนจำแนกตามภูมิหลังทางภาษาและวัฒนธรรมเพื่อวางแผนจัดการศึกษาได้

เพราะเป็นเรื่องละเอียดอ่อนมากและนักวางแผนควรให้ความสนใจเป็นพิเศษ นอกจากนี้มีประเด็นที่น่าสนใจในการวางแผนการศึกษาที่เกี่ยวกับกลุ่มคนที่แตกต่างกันคือ ถ้าสังเกตจะพบว่าในภาคตะวันออกนี้ เช่น ที่พืथा ที่บางแสน จะพบว่าในขณะที่คนจำนวนหนึ่งจ่ายเงินอย่างขมเพื่อย หารรายได้้อย่างคล่องแคล่ว ในขณะที่คนพื้นเมืองก็ไปบึ่งกล้วยขาย เฝ้ามั่นส่วปะหลังขายอย่างดีก็เอารถสองแถวมาวิ่งรับส่งนักท่องเที่ยวความแตกต่างหรือช่องว่างเหล่านี้ นักการศึกษาจะช่วยลดช่องว่างความแตกต่างก็เพียงแต่ช่วยกันคนเหล่านั้ช่วยตนเองด้วยการให้ความรู้ความคิดที่ถูกต้องแก่เขา (ก่อส่วสดีพานิช. 2525 : 105) ซึ่งนักวางแผนการศึกษาจำเป็นต้องมีข้อมูลและสารสนเทศในการวางแผนก็คือ องค์ประกอบทางด้านประชากร จำแนกตามกลุ่มเพศ อายุ เชื้อชาติ ภาษาศาสนา และอาชีพ เป็นต้น (เนาวรัตน์ พลายน้อย. ม.ป.ป : 18)

4.3 ด้านสังคมและวัฒนธรรม จากผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ศูนย์ฯจังหวัดที่มีระยะเวลาในการพัฒนาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษาด้านสังคมและวัฒนธรรม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากอิทธิพลของความรู้เกี่ยวกับหลักการ จัดหลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษานอกโรงเรียน ที่ว่าการเรียนการสอนจะต้องมีความสอดคล้องกับสภาพชีวิตจริงของผู้เรียน ดังจะเห็นจากแผนภูมิขั้นตอนการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนที่ต้องวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายทั้งในด้านความสนใจ ความต้องการ แบบแผนการเรียนรู้ การใช้เวลารว่าง สาเหตุการเข้าและไม่เข้ารับบริการการศึกษา เป็นต้น (กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน. 2530 : 6) ดังนั้นนักวางแผนจึงต้องการสารสนเทศที่จะนำมาวางแผนจัดการศึกษาให้แตกต่างกันไปตามสภาพความเป็นอยู่หรือแบบแผนการดำเนินชีวิต ความเชื่อและการปฏิบัติตามหลักศาสนา เป็นต้น สถาบันการศึกษาควรจัดการศึกษาโดยคำนึงถึงเสรีภาพทางศาสนาและความเชื่อของผู้เรียน เพราะศาสนาและความเชื่อเป็นสัณษณะทางวัฒนธรรมที่มีความสำคัญ การศึกษาจะต้องเคารพเสรีภาพทางด้านศาสนาและไม่จัดหลักสูตรที่ละเลยหรือละเมิดความเชื่อทางศาสนาของกลุ่มเป้าหมาย (สุภางค์ จันทวานิช. 2529 : 31)

4.4 ด้านเศรษฐกิจ จากผลการศึกษาพบว่า ความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดด้านเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเรื่องของความสม่ำเสมอของการจ้างงานเพียงประเด็นเดียว อาจเป็นเพราะศูนย์ฯ จังหวัดที่มีระยะเวลาในการพัฒนามานานนั้น พื้นที่ความรับผิดชอบจะมีกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคนในภาคอุตสาหกรรมมากกว่าคนในภาคเกษตรกรรม ซึ่งมีอัตราของการเปลี่ยนงานของคนในภาคอุตสาหกรรมบ่อยครั้งมากกว่าคนทำงานในภาคเกษตรกรรม ศูนย์ฯ จังหวัดที่มีคนในพื้นที่รับผิดชอบเป็นคนในภาคอุตสาหกรรมย่อมมองเห็นการเปลี่ยนแปลงประเด็นนี้ และส่งผลกระทบต่อการจัดโปรแกรมการเรียน ซึ่งในบางครั้งบางกรณีในกลุ่มเป้าหมายเปลี่ยนงานไปอยู่ในสถานที่ห่างไกลก็จะมีอัตราการออกกลางคัน (Drop Out) ที่สูงมาก ด้วยเหตุดังกล่าวนี้สารสนเทศเกี่ยวกับความสม่ำเสมอของการจ้างงานจึงมีความจำเป็นต่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนและเฝ้าระวังการว่างงานในศูนย์ฯ จังหวัดที่มีระยะเวลาในการพัฒนาต่างกันจึงมีความต้องการสารสนเทศนี้ต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า ศูนย์ฯ จังหวัดมีสภาพการใช้และความต้องการสารสนเทศในระดับปานกลางและมากตามลำดับนั้น ผู้วิจัยขอเสนอข้อมูลที่เป็นผลจากการวิจัยเสนอกรมการศึกษานอกโรงเรียนดังนี้

1. เนื่องจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ภาคตะวันออก มีความต้องการสารสนเทศด้านประชากรและด้านเศรษฐกิจในระดับมากทุกข้อ แต่ในปัจจุบันระบบสารสนเทศยังไม่สามารถผลิตสารสนเทศได้ หากกรมการศึกษานอกโรงเรียนให้ความสำคัญของระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารและวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับที่ 7 สมควรที่จะให้ความสำคัญพัฒนาระบบสารสนเทศเน้นสารสนเทศด้านประชากรและด้านเศรษฐกิจ

2. กรมการศึกษานอกโรงเรียนควรนำผลการศึกษาไปใช้ในการกำหนดสารสนเทศที่จะเก็บเข้าระบบสารสนเทศต่อไป โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของสภาพการใช้และความต้องการสารสนเทศ

3. กรมการศึกษานอกโรงเรียนควรจัดโครงการอบรมการวางแผนระดับจุลภาค (Micro Planning) ให้กับเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ จังหวัดที่ยังไม่ผ่านการอบรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรได้มีการศึกษาในรูปแบบของการวิจัยและพัฒนาาระบบสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ที่มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและให้สารสนเทศตรงความต้องการของผู้ปฏิบัติงานวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

2. ควรได้มีการศึกษาวิจัยความต้องการสารสนเทศที่จำเป็นต่อการวางแผนการนอกโรงเรียนในด้านอื่น ๆ เช่น การเกษตร อนามัย สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ก่อ สวัสดิพานิช. "แนวนโยบายพัฒนาการศึกษาและสังคมให้สอดคล้องกับแผนพัฒนา
อุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก." รายงานการประชุมวิชาการ
เรื่อง การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมชายฝั่ง
ทะเลภาคตะวันออก. 2525. อีตส์นา.

_____. "ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมอันอาจเกิดจากแผนพัฒนา
พื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก." เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ
เรื่อง การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาค
ตะวันออกครั้งที่ 2. 2526.

การศึกษานอกโรงเรียน,กรม. "ข้อมูลเพื่อการวางแผน." ชุดวิชาฝึกอบรมการวางแผน
การศึกษานอกโรงเรียน ระดับจุลภาค(Micro Planning). อีตส์นา.

ไกรวิชิต ต้นติเมธ และชนาวรรณ จันทร์दनไพฑูลย์. Data Processing. กรุงเทพฯ-
มหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.

จิราภรณ์ รักษาแก้ว. "การจัดแบ่งสารสนเทศและเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการจัดสาร
สนเทศ." เอกสารการสอนชุดวิชาระบบสารสนเทศชุดการจัดการ. นนทบุรี :
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2533.

ชินภัทร ภูมิรัตน. สภาพและความต้องการด้านระบบข้อมูล การศึกษา ระดับจังหวัด.
กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2530.

เทียนฉาย กีระนันทน์. "การศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา." การฝึกอบรมการวางแผนพัฒนาการศึกษาแบบบูรณาการในระดับจังหวัด โครงการพัฒนาระบบการวางแผนและการบริหารการศึกษา
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2529.

ธงชัย สันติวงษ์. การวางแผน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2528.

เนาวรัตน์ พลายน้อย. "เอกสารหมายเลข 2 ปัจจัยทางประชากรและสาธารณสุข."
ชุดฝึกอบรมการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียน ระดับจุลภาค (Micro Planning) กรมการศึกษานอกโรงเรียน. ม.ป.ท., ม.ป.ป. อัดสำเนา.

บุญชนะ อัดถาวร. "แนวความคิดทางการจัดการ." เอกสารการสอนชุดวิชาะบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยโทยธรรมมาธิราช, 2533.

บัญญัติ ฤศลสถาพร และคณะ. "ประสบการณ์ในการทำแผนการศึกษาระดับจังหวัด."
การวางแผนและการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2526.

ประมวล เสนาฤทธิ์. "การวางแผนการศึกษา." การวางแผนและการจัดการทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2526.

พัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน, กอง. กรมการศึกษานอกโรงเรียน. โครงการจัดการศึกษาสำหรับเยาวชนที่จบ .6 และไม่ได้ศึกษาต่อ. 2530. อัดสำเนา.

พนม พงษ์ไพบูลย์. "การอภิปรายระดมความคิด เรื่องการประสานงานการพัฒนาระบบ
สารสนเทศทางการศึกษา." รายงานผลการสัมมนาเรื่อง การพัฒนาระบบสาร
สนเทศเพื่อการวางแผนและพัฒนาการศึกษา. กองสารสนเทศ สำนักงานคณะ
กรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2532.

ภิรมยา อินทรกำแหง. "การศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบข้อมูลสารสนเทศในการวางแผน
พัฒนาการศึกษาระบบบูรณาการระดับจังหวัด ในเขตการศึกษา 11."
ข่าวสารวิจัยการศึกษา. 12(1) : 9-12; ตุลาคม - พฤศจิกายน 2531.

เรือง เจริญชัย. "ระบบสารสนเทศเพื่อการวางแผนและการบริหารระดับกระทรวง."
รายงานผลการสัมมนาเรื่อง การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการวางแผนการ
พัฒนาการศึกษา. กองสารสนเทศ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2532.

วิวัฒน์ วงศ์ตระกูล. สภาพและบริหารระบบสารสนเทศ เพื่อการบริหารของกระทรวง
ศึกษาธิการ. 2533.

ศรีจันทร์ ช่างวัฒนชัย. เอกสารประกอบคำบรรยายวิชา 213625 การเก็บและเรียกใช้
สารสนเทศ. ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศรินครินทร์วิโรฒ บางแสน,มหาวิทยาลัย. เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ เรื่อง
การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ครั้งที่ 2.
9-10 กรกฎาคม 2526. อุดรธานี.

เสถียร เหลืองอร่าม. การจัดองค์การและวิธีปฏิบัติงาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แพร่พิทยา, 2517.

สุเทพ อ่วมเจริญ. "การพัฒนาระบบสารสนเทศ." ลานข่อย. 9(2) : 31 - 35; 2534.

สุภางศ์ จันทรวานิช. "การศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา." การฝึกอบรมการวางแผนพัฒนาการศึกษาแบบบูรณาการในระดับจังหวัดโครงการพัฒนาระบบการวางแผนและการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2529.

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสเสด็จเปิดประชุมสมัชชาสากลการศึกษาผู้ใหญ่วัยครั้งที่ 4 ณ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช วันที่ 12 มกราคม 2533 เวลา 15.00 น.

สัมพันธ์ คำพล. การวิเคราะห์การวางแผนเชิงปฏิบัติการระดับตำบลที่มีโครงสร้างการฝึกกำลังในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนแบบผสมผสาน. ปริญญาโท ศึกษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2524. อัดสำเนา.

สารสนเทศ, กอง. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. โครงการสัมมนา เรื่อง การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการวางแผนและพัฒนาการศึกษา. 2532. อัดสำเนา.

สีลาภรณ์ นาคทรรพ. "แนวโน้มสภาพเศรษฐกิจและสังคมของไทยกับบทบาทของการอุดมศึกษาในอนาคต." วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 23(5) : 3 - 11; มิถุนายน - กรกฎาคม 2532.

แสวง ปันมณี และชินภัทร ภูมิรัตน. "การวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับจังหวัด."

การฝึกอบรมการวางแผนพัฒนาการศึกษาแบบบูรณาการในระดับจังหวัด โครงการพัฒนาระบบการวางแผนและการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2529.

สุวิมล ว่องวาณิช. "Need Assessment: แนวคิดและกระบวนการ." ข่าวสารวิจัยการศึกษา. 11(6) : 13-17; สิงหาคม - กันยายน 2531.

อุทัย ดุลยเกษม. "เอกสารหมายเลข 3 บัณฑิตทางเศรษฐกิจ" ชุดฝึกอบรมการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียน ระดับจุลภาค(Micro Planning). กรมการศึกษานอกโรงเรียน. ม.ป.ท., ม.ป.ป. อัดสำเนา.

อุทัย บุญประเสริฐ. "แนวคิดพื้นฐานที่สำคัญเกี่ยวกับการวางแผน." ประชาศึกษา 35(6): 6-14; มีนาคม 2528.

อนันต์ เกตุวงศ์. หลักและเทคนิคของการวางแผน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2523.

Boyle, Patrick G. and Jahns, Irwin R.. "Program Development and Evaluation." Handbook of Adult Education. Robert M. Smith et al. eds. New York : AEA MacMillan Co., 1970. p 59 - 74.

Burch, John G and Others. Information System : Theory and Practice. New York : John Wiley, 1979.

Chinyeren-Obia, U.O. "Relationals, Problems, and Strategies for Implementrating Computer-based Student Transcript Information Systems in Higher Education" Dissertation Abstracts International. 49 : 3635-A - 3636-A; June, 1989.

Cronbach, Lee J. Essential of Psychological Testing. 3 rd ed.
New York : Alfred A. Knopt, 1961.

Houl, Cyril O. The Design of Education. San Francisco : Jossey Bass.
1972. p 323.

Hanold, Terrance. "A Executive View of MIS" Datamation. 18(11) : 66;
November, 1972.

Knight, Michael R. Need Assessment System A Systematic Strategy for Conducting a Student Oriented Need Assessment. Florida :
Department of Education, 1975.

Koonz, Harold D. and O'Donnel, Cyril. Principles of Management.
New York : McGrawhill Book Co., 1968.

Lancaster, D.F. "The Response to and Effects of Microcomputers in Local Authority Secondary Schools."
Dissertation Abstracts International 49 : 2627-A; March, 1989.

Legans, Paul J. "A Concept of Needs." Journal of Comparative Extension. 92; August, 1964.

Lucey, T. Management Information System. Channel Islands : English Language Book Society, 1987.

Minium, Edward W. Statistical Reasoning in Psychology and Education New York: John Wiley & Sons Inc. 1978.

Ruliffron, Willard A.. "An Analysis of the Rational and Procedures for Long-Rang Planning Found in Selected Corporate Enterprises Government Agencies or Department and School System which are Appropriate for Educational and Admimistrative Planning in Local School System" Final Report Project No.68317, Grant No. DEG-1-6-0 68317-1208. Submitted to US.Department of Health Education and Welfare, Office of Education, Bureau of Research. January, 1968.

Simon, Herbert A. and Others. Public Administration. New York : Alfred A. Knopt, 1961.

Snodgres. P.J. "The Status of Computer-Assisted Career Guidance System in United States Four-Year Institution of Higher Education." Dissertation Abstracts International.
49 : 1378-A; December, 1988.

Sunthorn Kohtbantau. Adult Education in Thailand : A Needs Assessment. Ph.D. Dissertation University of Oregon. 1978.

Wynne, Jame D. Learning Statistics. New York : Macmillan Publishing Co., Inc., 1982.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ภาคผนวก ข

ที่ ศธ 1104/6605

กรมการศึกษานอกโรงเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ กทม.10300

1 กรกฎาคม 2534

เรื่อง ขอความร่วมมือในการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วยกองแผนงานได้แจ้งให้ทราบว่า ขณะนี้ นางเรวดี เทพเทวิน นิสิตชั้นปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลัง
ดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง "สภาพการใช้สารสนเทศเพื่อการ
วางแผนการศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" ซึ่งในการนี้จำเป็นต้องรวบรวมข้อมูล
ต่าง ๆ จากผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอก
โรงเรียนทุกท่าน และหัวหน้าฝ่ายทุกฝ่าย

กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อประโยชน์และเป็น
แนวทางในการวางแผนการดำเนินการของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด จึงใคร่ขอ
ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามดังกล่าว และโปรดส่งแบบสอบถามคืนผู้วิจัยด้วย
จึงขอขอบคุณมาก

ขอแสดงความนับถือ

(นายพยุหศักดิ์ จันทร์สุรินทร์)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมการศึกษานอกโรงเรียน

กองแผนงาน

โทร. 2822672

ภาคผนวก ค

แบบสอบถาม

การวิจัยเรื่อง "สภาพการใช้และความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษา
นอกระบบโรงเรียนจังหวัด ภาคตะวันออก"

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อสำรวจสภาพปัจจุบันและความต้องการสารสนเทศ
เพื่อการวางแผนการศึกษาอกระบบโรงเรียนจังหวัด ในเขตภาคตะวันออก แบบ
สอบถามนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูล
เกี่ยวกับระยะเวลาและลักษณะที่ได้รับการพัฒนาของศูนย์การศึกษานอก-
โรงเรียนจังหวัด

ตอนที่ 2 สอบถามสภาพการใช้และความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนการ
ศึกษานอกระบบโรงเรียนจังหวัด จากผู้บริหารและปฏิบัติงานวางแผนการศึกษา
นอกระบบโรงเรียนจังหวัด แบบสอบถามตอนนี้มีลักษณะ เป็นแบบมาตราส่วน
ประมาณค่า 5 ระดับ กำหนดค่าคะแนนดังนี้

- 1 หมายถึง ใช้สารสนเทศนี้เพื่อการวางแผนการศึกษานอกระบบ
เรียน
จังหวัดน้อยที่สุด หรือมีความต้องการสารสนเทศนี้เพื่อการ
วางแผนการศึกษานอกระบบเรียนจังหวัดน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง ใช้สารสนเทศนี้เพื่อการวางแผนการศึกษานอกระบบ
เรียน
จังหวัดน้อย หรือมีความต้องการสารสนเทศนี้เพื่อการ
วางแผนการศึกษานอกระบบเรียนจังหวัดน้อย
- 3 หมายถึง ใช้สารสนเทศนี้เพื่อการวางแผนการศึกษานอกระบบ
เรียน
จังหวัดปานกลาง หรือมีความต้องการสารสนเทศนี้เพื่อการ
วางแผนการศึกษานอกระบบเรียนจังหวัดปานกลาง

4 หมายถึง ใช้สารสนเทศนี้เพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียน
จังหวัดมาก หรือมีความต้องการสารสนเทศนี้เพื่อการ
วางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดมาก

5 หมายถึง ใช้สารสนเทศนี้เพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียน
จังหวัดมากที่สุด หรือมีความต้องการสารสนเทศนี้เพื่อการ
วางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดมากที่สุด

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ท่านมีสถานภาพการปฏิบัติงานในฐานะใด

.....(1) ผู้บริหาร(ผอ., ผช.ผอ.)

.....(2) ผู้ปฏิบัติงาน

1.2 ระยะเวลาที่ท่านปฏิบัติหน้าที่จัดทำแผนงานโครงการของศูนย์ฯ

จังหวัด

.....(1) ประมาณ 1-5 ปี

.....(2) มากกว่า 5 ปี

1.3 ท่านเคยได้รับความรู้ เช่น ผ่านการอบรม หรืออ่านเอกสาร
จากชุดวิชาฝึกอบรมการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนระดับจุลภาค (Micro
Planning) บ้างหรือไม่

.....(1) ไม่ได้ผ่านการอบรมหรือไม่ได้อ่านเอกสารนี้

.....(2) เคยได้รับความรู้โดย

.....(1) ผ่านการอบรม

.....(2) อ่านจากเอกสาร

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อมูลและสารสนเทศที่จำเป็นต่อการวางแผนของศูนย์ฯจังหวัด (เพิ่มเติม)

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวเรวดี เทพเทวิน

เกิดวันที่ 1 เดือนเมษายน พุทธศักราช 2488

สถานที่เกิด อำเภอเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 62/2 หมู่ 11 ซอยลาดพร้าว 31 ถนนลาดพร้าว

ตำบลลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน นักวิชาการศึกษา 5

สถานที่ทำงานปัจจุบัน กองแผนงาน กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ

ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2507 ปกศ. จากวิทยาลัยครูสวนสุนันทา

พ.ศ.2511 B.S.E. (วิชาเอกคณิตศาสตร์ วิชาโทภาษาอังกฤษ) จาก University
of Manila Phillippines

พ.ศ.2535 กศม. (การศึกษาผู้ใหญ่) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร

สภาพการใช้และความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผน
การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ภาคตะวันออก

บทคัดย่อ
ของ
เรวดี เทพเทวิน

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

มีนาคม 2535

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพการใช้และความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ภาคตะวันออก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานวางแผนของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ภาคตะวันออก รวมทั้งสิ้น 88 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบประเมินค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การคำนวณค่าสถิติพื้นฐาน ด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย(X) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และการทดสอบค่ายู(Mann-Whitney U test)

ผลการศึกษาค้นคว้าสรุปได้ดังนี้

1. สภาพการใช้สารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ภาคตะวันออกโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน
2. ความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน

เมื่อพิจารณาเฉพาะรายข้อที่มีความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนในระดับมาก มีดังนี้

ด้านนิเวศน์วิทยา มีจำนวน 6 ข้อ

ด้านประชากร มีจำนวน 10 ข้อ

ด้านสังคมและวัฒนธรรม มีจำนวน 7 ข้อ

ด้านเศรษฐกิจ มีจำนวน 12 ข้อ

3. เมื่อเปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนจำแนกตามลักษณะที่ได้รับการพัฒนา พบว่าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ภาคตะวันออกที่มีลักษณะที่ได้รับการพัฒนาต่างกันต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทุกด้าน เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีสารสนเทศในด้านสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ "การเปลี่ยนแปลงค่านิยม"

4. เมื่อเปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียน
จำแนกตามระยะเวลาในการพัฒนา พบว่าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ภาคตะวันออกที่มี
ระยะเวลาที่ได้รับการพัฒนาต่างกันต้องการสารสนเทศเพื่อการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียน
แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายข้อพบว่ามีสารสนเทศจำนวน 6 ข้อ
จากสามด้านที่เป็นความต้องการที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ

ด้านนิเวศน์วิทยา มีจำนวน 3 ข้อ

ด้านประชากร มีจำนวน 2 ข้อ

ด้านเศรษฐกิจ มีจำนวน 1 ข้อ

USING CONDITION AND NEEDS OF INFORMATION FOR PLANNING OF
NON-FORMAL EDUCATION CENTER IN THE EASTERN REGION

AN ABSTRACT

BY

REVADEE DHEPTHEWIN

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master
of Education degree in Adult Education
at Srinakharinwirot University

March 1992

The purposes of this research were to study the needs of provincial nonformal education centers in the eastern region of Thailand regarding the types of information necessary in planning educational activities and how the information was actually treated. Eighty-eight administrators and officials who were responsible for planning were requested to answer a 5-point-scale questionnaires developed by the researcher. The answers were, then, analysed by using frequency, percentage, mean, standard deviation and Mann-Whitney U test. The research findings were as follows:

1. The provincial nonformal education centers, when formulating educational plan, moderately use the four types of information.

2. The four types of information were rated as highly needed by the provincial nonformal education centers. The number of the items which were highly needed were as follows:

- ecology 6
- population 10
- society and culture 7
- economy 12

3. The provincial nonformal education centers within the eastern seaboard industrial zone insignificantly needs different types of information than those which are outside the industrial zone. However, it was found that the information regarding the change of value was needed by the centers significantly at the level of .05.

4. The provincial nonformal education centers with different years of development insignificantly needs different types of information. However, there were 6 information items which significantly needed at the level of .05 by the provincial centers. They were listed as follows:

- ecology 3
- population 2
- economy 1